

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV, IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJA TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

MAREC 2025

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 14. 4. 2025

Končna redakcija: 14. 4. 2025

Pripravile: Marica Uršič Zupan, Katja Karlin Musulin in Mirjana Bijelić

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za marec 2025

Po dveh nekoliko skromnejših mesecih je marec spet prinesel večje število odzivov občinstva RTV Slovenija. 221 se jih je nabralo, kar je precej več kot marca lani in tudi več od lanskega mesečnega povprečja.

Največje povečanje sta zabeležila TV Slovenija in MMC. Na TV Slovenija se je nanašalo kar 93 odzivov, na njen Informativni program 43. Kar šest gledalk in gledalcev se je pritožilo, ker so v prispevku Andreja Stoparja v Dnevniku manjkali prevodi vseh štirih govorcev v tujih jezikih. Razlog za izpad je bila človeška napaka – nekdo je pozabil zapisati, da prispevek potrebuje prevod. Človeški dejavnik (prepozna oddaja besedila v prevajanje) je zakrivil tudi izpad podnapisov v Športu ter neprimeren in neelektoriran prevod »ognjenih krogel« v jutranjih Poročilih na TV Slovenija.

Očitki o pristranskem in necelovitem poročanju o težavah v Zdravstvenem domu Tolmin v Slovenski kroniki so se izkazali za neupravičene. Gledalci informativnih oddaj so poslali več mnenj, med drugim kritike voditelju oddaje Marcel ter pretiranemu poročanju o Luki Dončiču v primerjavi z drugimi športniki in športi, pohvale pa oddaji Tarča in dopisnici Karmen W. Švegl. Najburnejše odzive javnosti in medijev pa je marca sprožil prispevek o tibetanskem novem letu v oddaji Duhovni utrip. V njem je nastopil tudi lama Shenpen Rinpoče, obtožen spolnih napadov na mladoletne osebe. Uredništvo je zaradi pritožbe žrtve prispevek umaknilo iz ponovitvenega termina in spletnega arhiva, na to pa se je pritožila Budistična kongregacija Dharmaling z očitki, da gre za cenzuro. Varuhinja je o prispevku in njegovem umiku pripravila podrobno poročilo. V njem je zapisala, da je imelo uredništvo za začasni umik dovolj tehtnih razlogov, pri dokončnem umiku pa mora poleg pravice do nedolžnosti vse do pravnomočne razsodbe upoštevati tudi fokus in kontekst prispevka, uredniško avtonomijo pri vključevanju sogovornikov ter posledice (ne)vključitve oseb v sodnih postopkih za ohranitev zaupanja javnosti v RTV Slovenija.

Kulturni in umetniški program je sicer prejel tudi nekaj pohval: za oddajo Male sive celice, novo oddajo TV klinika z Davidom Zupančičem in za projekt Odpikajmo nasilje.

Podvojeno število odzivov, kar 19, je marca prejel Razvedrilni program. Med njimi je bila pobuda Zveze sindikatov vseh glasbenikov Slovenije za ohranitev oddaje 33/45 z urbano glasbo, pod katero se je podpisalo 733 glasbenikov, ustanov in posameznikov. Pobudo so sicer naslovili na Svet RTV Slovenija. Nad oddajo Ambienti se je pritožil soavtor prenove stavbe v Kranjski gori, ker je bil namesto njega zapisan gradbeni inženir. Avtorica oddaje je napako popravila. Gledalka Eme se je pritožila, ker je pri svojem ponudniku mobilne telefonije za ceno klica, s katerim je glasovala, plačala več, kot je bilo zapisano na zaslonu. Uredništvo je pojasnilo, da je cena veljala za tri najpomembnejše operaterje, na manjšega ponudnika niso bili pozorni. Nove razvedrilne oddaje (Inkognito, Japajade šov, Besedolov) so prejele nekaj kritik, pa tudi nekaj pohval.

Trije gledalci so se pritožili, ker je imela nova sezona serije Primeri inšpektorja Vrenka samo dva dela, pričakovali pa so jih več.

Na radijske vsebine je bilo samo sedem odzivov, med njimi pripomba na pogosto predvajanje pesmi Delam, kar paše mi na Prvem, ki je bila sicer izbrana kot pesem tedna v Radiosferi. Poslušalec Vala 202 je izrazil kritično mnenje do tendencioznih vprašanj novinarja v oddaji Vroči mikrofoni, poslušalka programa Ars pa je zapisala pohvale temu programu in več oddajam na Prvem.

K povečanemu številu odzivov na MMC (skupaj 52) so prispevali odzivi na uporabniške vsebine (28), med katerimi sta bili poleg običajnih pripomb zaradi umikov komentarjev tudi dve pobudi, da bi MMC ukinil možnost komentiranja pod novinarskimi članki. Na novinarske vsebine je bralec poslal več pripomb na številne napake v intervjuju s Francisom Fukuyamo in na neprimerno uporabo fotografije s sodniškim kladivcem, ki ga slovenska sodišča ne uporabljajo. Kot neupravičeni sta se izkazali pritožbi na poročanje o kaznovanju štirih policistov zaradi ukrepov med epidemijo in na dvojna merila pri navajanju imen in komentiranja pri poročanju o patru Rupniku in o športnem trenerju, obtoženih spolnih zlorab.

Na jezikovno kulturo je bilo spet veliko odzivov, med njimi pripomba na napačno rabo pridevnika »košarkaški« namesto košarkarski, objavljamo pa tudi strokovna priporočila lektorjev na februarski odziv o besedni zvezi »redke zemlje«.

Med šestimi odzivi na oglaševanje je najpomembnejša pritožba gledalca na gostovanje »strokovnjaka za kriptovalute« v oddaji Dobro jutro, ki je nastop izkoristil za promocijo slovenske kriptovalute, katere soustanovitelj je bil. Uredništvo je ta del oddaje umaknilo iz spletnega arhiva.

Varuhinja je odgovorila tudi gledalcu, ki je spraševal o njenem pravnem statusu, trije odzivi pa so se nanašali na poskus spletne prevare, saj je marca več naslovnikov prejelo lažne dopise, v katerih so zlorabili imena odvetniških pisarn in RTV Slovenija.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA.....	5
I. INFORMATIVNI PROGRAM.....	5
Poročila, 21. 3., ob 8h in 9h: »V zraku so bruhale ognjene krogle?!«	5
Dnevnik, 4. 3.: Odsotnost podnapisov v prispevku Andreja Stoparja.....	6
Dnevnik, 20. 3.: Napaka v prispevku o protirasističnem načrtu	9
Slovenska kronika, 13. 3.: Očitki prispevku o težavah v ZD Tolmin	9
Pohvale	11
Mnenje o novinarskem poročanju ob dnevu ozaveščanja o HPV	12
Kritiki.....	12
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	13
Prispevek o tibetanskem novem letu v oddaji Duhovni utrip, 22. 3., in umik prispevka.....	13
Pohvale	15
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	16
Ema 2025: »Zavajanje glede cene klica«.....	16
Inkognito, 18. 3.: Neprimerna beseda in tikanje sodelujočega v oddaji	17
Ambienti, 22. 3.: Napačna navedba avtorjev projekta Podbreg v Kranjski gori	18
Pobuda proti ukinitvi glasbene oddaje 33/45	19
Pohvali	22
Kritika oddajama Japajade šov in Besedolov.....	23
IV. ŠPORTNI PROGRAM	23
Šport, 13. 3., ob 19-ih: Nepodnaslovljena izjava tujejezičnega govorca	23
»Javna televizija bi morala skrbeti za to, da so ženske enakovredne«	24
Napaka pri Športu ali na teletekstu?.....	25
»Zakaj ne predvajate na TV SLO 2 nobenega nogometa?«	25
Mnenje: »Ob igranju himne in podelitvi priznanj niti enkrat ni bilo slovenske zastave«	26
V. SPLOŠNO	26
Zakaj serije Primeri inšpektorja Vrenka ni več na sporedu?.....	26
Oddaja Male sive celice: »Zaradi stroškov prevoza prihodnjo sezono ne bomo tekmovali«	27
Pohvala TV-oddajam	29
Mnenja.....	29
RADIO SLOVENIJA	30
I. RADIO PRVI	30
»Že teden dni poslušam večkrat na dan pesem Delam, kar paše mik«	30
Mnenje o glasbi in govornih vsebinah Prvega.....	30
II. VAL 202.....	31
Mnenje o Vročem mikrofону, 6. 3.: »Novinar je tendenciozno zastavljal nekakšna 'vprašanja'« ..	31

III.	RADIO SPLOŠNO.....	31
	Pohvala radijskim programom in vsebinam	31
MMC.....		32
I.	NOVINARSKÉ VSEBINE	32
	Uporaba ustrezne pravne terminologije pri poročanju o kaznovanih nalogah	32
	»Dvojna merila« glede navajanja imen in komentiranja	33
	Opozorilo na številne napake v pogovoru s Francisom Fukuyamo	34
	Pohvala za primerne podpise pod fotografijami v članku	35
	Mnenje: »Kladivc na slovenskih sodiščih ni«	36
II.	UPORABNIŠKE VSEBINE.....	36
	»Kdaj bo čas za ukinitvev komentarjev na MMC?«	36
PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI		39
I.	TV STUDIO LENDAVALA	39
	Pod drobnogledom, 27. 3.: »Sprenevedanje in potvarjanje zgodovine«?	39
RTV SLOVENIJA		42
I.	JEZIKOVNA KULTURA	42
	Kviz Vem!, 10. 3.: Uporaba pridevnika »košarkaški« pri enem od vprašanj	42
	RTV 365: »Kršitve tujih delavcev ali kršitve njihovih pravic?«	43
	Opuščanje sklanjanja ženskih priimkov.....	43
	Jezikovni svetovalci RTV Slovenija o rabi izraza »redke zemlje«	44
II.	OGLAŠEVANJE	46
	Dobro jutro, 12. 3.: »Nepreverjene informacije in prikrito oglaševanje«	46
III.	DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM.....	50
	SP v nordijskem smučanju v Trondheimu, 7. 3., brez podnapisov	50
IV.	VARUHIJA	51
	»Pravni status varuhinje gledalčevih pravic«	51
V.	SPLOŠNO.....	53
	Poskusi spletne prevare	53
PRILOGA.....		54
	POROČILO GLEDE PRISPEVKA O TIBETANSKEM NOVEM LETU V ODDAJI DUHOVNI UTRIP, 22. 3., IN UMIKU PRISPEVKA	54
	1. POBUDA DIREKTORICE TV SLOVENIJA KSENIJE HORVAT ZA PRESOJO ODDAJE	54
	2. ODZIVA.....	54
	3. POJASNILA PRISTOJNIH NA TV SLOVENIJA	56
	4. PRESOJA VARUHIJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM.....	59
	Odzivno poročilo Uredništva verskih oddaj TV Slovenija	63
STATISTIKA		65

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Poročila, 21. 3., ob 8h in 9h: »V zraku so bruhale ognjene krogle?!«

Gledalca B. P. je zmotil izraz »ognjene krogle« v [Poročilih, 21. marca](#):

»V današnjih Poročilih je bil [kratek prispevek o ohromitvi letališča Heathrow zaradi požara](#). V njem je na približno 20. sekundi slišati zanimiv opis požara:

"Med požarom so v zraku bruhale ognjene krogle, vzrok požara še ni znan."

V zraku so bruhale ognjene krogle?! Prvič slišim kaj takega. Portal Fran ognjeno kroglo najde samo v Gemološkem terminološkem slovarju z naslednjim opisom: "[velik in svetel meteor](#)".

Torej gre bržkone za prevod angleške besede fireball, s strani nekoga, ki meni, da ve, kaj je fire in kaj je ball, zato je tudi, kaj je fireball. Ker je bil požar v Angliji, se spodobi pogledati, kaj o besedi fireball pravi Oxfordski slovar: [a bright ball of fire, especially one at the centre of an explosion](#). Je torej šlo za požar z eksplozijami? Kdo bi vedel. Ognjene krogle se sliši tako ... dramatično, novodobno, alter-medijsko. /.../«

Urednica Poročil ob 8h in 9h, 21. 3., Ksenija Koren

Pri nastajanju Jutranjih poročil si pomagamo z novicami partnerskih agencij, APTN je o požaru na Heathrowu zjutraj poročal: »Residents reported an explosion and a fireball just before midnight« (Vir: [Heathrow Airport fire: What we know about the standstill | AP News](#)).

DODATNO VPRAŠANJE VARUHNJE

Hvala za pojasnilo o viru vesti, vendar v njem niste pojasnili ali utemeljili rabe besedne zveze »ognjene krogle« oziroma stavka »Med požarom so v zraku bruhale ognjene krogle«. APTN navaja, da so »prebivalci/očividci(?) poročali o eksploziji in izbruhu požara(?) tik pred polnočjo«. Prevod ni tako enostaven, kot se zdi na prvi pogled, zato sem prvotno vprašanje poslala v vednost tudi lektorjem. So končno različico pregledali tudi lektorji?

Urednica Poročil ob 8h in 9h, 21. 3., Ksenija Koren

Po video posnetku, objavljenem hkrati s tekstom, ki je vznemiril gledalca, najdete ga tule: [Poročila - RTV SLO](#), se po mojem mnenju lahko strinjamo s prevodom APTN-jeve navedbe (pri čemer so besedico fireball povzeli tudi drugi mediji, ponavadi uporabljamo BBC): »Residents reported an explosion and a fireball just before midnight« v »Prebivalci so malo pred polnočjo poročali o eksploziji in ognjeni krogli« po deeplu ali po googlu »Prebivalci so poročali o eksploziji in ognjeni krogli tik pred polnočjo«.

Sodeč po zapisu v Daletu je bil tekst lektoriran.

Vodja Službe za prevajanje, lektoriranje in podnaslavljanje Barbara Müller

Glede na to, da govorite o prevodu, bi želela poudariti, da je bila besedna zveza »ognjene krogle« uporabljena v napovedi, ki naj bi bila avtorski prispevek novinarske ekipe, in ne v prevodu tuje izjave, t. i. RP-ju, ki ga pripravi prevajalec. Oboje seveda pregleda lektor, zato sem vprašanje posredovala sodelavki, ki je bila 21. 3. lektorica na jutranjem programu, in jo prosila za pojasnilo.

Kar se tiče same besedne zveze, menim, da je opozorilo gledalca na mestu in da izraza »ognjena krogla« v slovenščini ne povezujemo s požari. Gasilski terminološki slovar te besedne zveze ne vsebuje

(vir: <https://isjfr.zrcsazu.si/sl/terminologisce/slovarji/gasilstvo/iskalnik?iztocnica=ognjena%20krogla>, vpogled 31. 3.), na jezikovnem portalu Fran pa je edini zadetek za ognjeno kroglo v gemološkem slovarju, kot navaja gledalec, in pomeni »velik in svetel meteor«, ne pa požara, ognja ali plamenov, na kar se v danem kontekstu nanaša angleška beseda »fireball«.

Primerna besedna zveza bi bila, da so »poročali o eksploziji in o izbruhu požara«, lahko pa bi, če so želeli slikovitejši opis, uporabili tudi kakšno ustaljeno besedno zvezo s plameni.

Vodja Službe za prevajanje, lektoriranje in podnaslavljanje Barbara Müller

Odgovor dopolnjujem še z odzivom lektorice, ki se opravičuje, da je to spregledala: »Pri dnevnoinformativnih oddajah je pogosto malo časa, veliko stvari je treba preveriti, jezikovno, slogovno, vsebinsko. Napovedi se večkrat po lekturi še spremenijo in jih pregledamo še enkrat, tudi kakšna vest se zamenja. Včasih tik pred oddajo dobimo v pregled še podnapise, ki jih je treba pregledati prednostno. Takrat je treba včasih izpustiti napoved na sredini in se kakšna napaka lahko lektorici tudi izmuzne.«

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Iz odgovorov razberem, da prevod ni bil ustrezen, lektorica pa je napačen izraz spregledala. Čeprav sta bili neustrezni samo dve besedi, ki sta napačni samo v povezavi s požari, pa ravno to kaže, kako pomemben je pri novinarskih besedilih kontekst. To je še posebej poudarjeno pri kratkih novinarskih žanrih, v katerih je nujno z nekaj besedami povzeti in natančno opisati bistvo dogodka. Pri prevodih iz tujih jezikov je to še težje, saj dobesedni prevod pogosto ne zajame konteksta. Zato je v takšnih primerih še pomembnejše tesno sodelovanje novinarjev, urednikov, prevajalcev in lektorjev. Uredništvu zato **priporočam razmislek o tem, ali je sodelovanje med naštetimi dobro utečeno in ali bi se dalo prav zaradi kratkih rokov, ki so na voljo, to sodelovanje še izboljšati. Priporočam tudi razmislek o odgovornejši uporabi prevajalnikov.**

Dnevnik, 4. 3.: Odsotnost podnapisov v prispevku Andreja Stoparja

Varuhinja je zaradi odsotnosti podnapisov v prispevku Andreja Stoparja v [Dnevniku, 4. 3.](#), prejela šest pritožb. Navajamo primere odzivov:

»V informativnih oddajah RTV (Dnevnik ...) je prepogosto težava, da ni podnapisov. Danes, ko sem gledal Dnevnik, se je to spet ponovilo pri zelo pomembnih poročilih, kar se tiče varnostnih vprašanj.« (B. L.)

»Spremljam poročila na TV SLO, vendar me skoraj vsakodnevno motijo številne površnosti. Najpogosteje ni prevoda, opravičilo na koncu prispevka pa je suhoparno in se ponavlja – vedno znova s pojasnilom, da ste posnetek prejeli v zadnjem trenutku in ni bilo časa za prevod.

Urednik, novinarji in voditelji poročil so najverjetneje posnetke videli že prej ter se na podlagi ogleda odločili, katere vključiti in v kakšni dolžini. Menim, da bi v takšnih primerih voditelj moral ob predvajanju tujega posnetka vsaj na kratko povzeti njegovo vsebino.

Prav tako pogosto opažam napake v pasicah, teletekstu in podnaslavljanju gostov – zdi se, kot da nihče še enkrat ne pregleda in ne popravi besedila.

Z ženo sva starejša in angleščino razumeva pasivno, medtem ko ukrajinščine in drugih svetovnih jezikov ne obvladava. Verjetno tudi številni drugi starejši gledalci ne odobravajo takšne prakse, ki se pojavlja zadnjih nekaj mesecev.

Upam, da boste moje pripombe upoštevali in jih posredovali odgovorni urednici.

Lep pozdrav od vašega zvestega gledalca.« (D. F.)

»V vaših informativnih oddajah se zelo pogosto dogaja, da niso podnaslovljeni prispevki. Danes je bil v Dnevniku prispevek, v katerem niso bile prevedene izjave v treh jezikih, voditelj Dnevnika pa se je samo elegantno opravičil. Tak prispevek ni vreden počenega groša. V takem primeru bi morali prispevek ponoviti in za toliko skrajšati reklamni blok. Reklam na RTV Slovenija je žal veliko veliko preveč.« (B. K.)

»Na TV Slovenija 1 ste 4. 3. 2025 v Dnevniku ob 19. uri predvajali prispevek o ustavitvi vojaške pomoči ZDA Ukrajini. Prikazanih je bilo več **izjav tujih govorcev in vse brez prevodov**. Kot običajno sledi opravičilo novinarja. Ob slišanem/videnim dobim vtis, da vaš novinar, ki sicer dokaj interaktivno vodi oddajo, očitno ni toliko usposobljen, da bi zmožal te izjave vsaj na kratko povzeti v slovenskem jeziku.

Vašega programa ne spremljam vsakodnevno, vendar na tak primer naletim najmanj enkrat na teden. Očitno to postaja **redna praksa**, kar je za hišo, ki ima vlogo nacionalne medijske institucije, absolutno nesprejemljivo in kaže vaš odnos do gledalcev, pa tudi do slovenskega jezika. Zaskrbljujoče in žalostno.

Dejstvo je, da so takšni prispevki z današnjo digitalno tehnologijo praktično dostopni vsem, kjerkoli, kadarkoli, zato niti ni nujno spremljati objav RTV SLO. Koliko potem prispevate vi k vrednosti takšnega "sestavljene" prispevka? Žal premalo. Od nacionalne televizijske hiše kot povprečna gledalka pričakujem več in zagotavljanje prevodov je minimum, ki bi ga morali zagotavljati.

Tako kot smo zavezanci za te vaše storitve po Zakonu o RTVS dolžni plačevati naročnino/prispevek, ste tudi vi po tem istem zakonu dolžni zasledovati namen, za katerega je bila institucija ustanovljena. 1. člen zakona določa, da je RTV SLO "javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. Opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti, določeno s tem zakonom, z namenom **zagotavljanja demokratičnih, socialnih in**

kulturnih potreb državljanek in državljanov Republike Slovenije, Slovenk in Slovencev po svetu, pripadnic in pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski, italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji, ter druge dejavnosti v skladu s tem zakonom in Statutom RTV Slovenija ter zakonom, ki ureja področje medijev". V Ustavi Republike Slovenije je zapisano, da je v Sloveniji uradni jezik slovenščina.« (K. H.)

»Ponovno prejmite mojo pritožbo zoper prepogosto odsotnost podnaslavljanja tujih izjav v prispevkih (Dnevnik, 4. 3. 25, Andrej Stopar). Zaradi nadvse resne teme o vojnih odnosih med ZDA, Ukrajino, Evropo in Rusijo se mi zdi nezaslišano, da ne razumem, kaj sporočajo voditelji. Nezaslišano in nadvse neresno, nelegitimno. Kot državni medij si takih napak RTV ne more in ne sme privoščiti. Dolžnost urednika je, da za tovrstni dogodek in napako pripravi rešitve oziroma protokol, ki se sproži, ko do napake pride (ali se prispevek ponovi, ko je prevod zagotovljen ali kako drugače). Zadeva je ponavljajoča in tisto opravičilo voditeljev "žal nam je, ker nam prispevka ni uspelo podnasloviti" enostavno ne zaleže več. Bomo morali zahtevati odstop urednika, da bo kaj zaleglo? Ne menjajte podob studia, menjajte sistem podnaslavljanja!« (M. D.)

»Pišem vam, da izrazim svoje nezadovoljstvo s prispevkom v večernem Dnevniku. Okoli 19:02 je bil predvajan prispevek, kjer so govorili Zelenski, Trump, Duranti ..., skratka, več govornikov in vsi brez podnapisov. Podnapisi so za nas izjemno pomembni in vas prosim, da v prihodnje zagotovite, da bodo vsi prispevki opremljeni s podnapisi. Hvala za razumevanje.« (M. V.)

Vodja TV produkcije Jože Knez

Tehničnih težav s podnaslavljanjem pri Dnevniku na dan 4. 3. ni bilo. Težave v OE TV produkcija ni bilo in bo verjetno bolj kredibilen odgovor iz UPE Informativni program.

Urednica Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Maša Tomažin Hladen

Žal je šlo za človeško napako, za katero se opravičujemo. Težave se ponavljajo tudi zaradi novega sistema in drugačnega načina podnaslavljanja.

V sistemu v eni izmed vrstic ni bila vpisana oznaka RP, kar je človeška napaka. Če ta oznaka ni vpisana, prevajalec in sistem nimata informacije, da ima prispevek podnapise.

Spoštovana Varuhinja, verjemite, da delamo vse, da prispevki ne bi šli v eter brez podnapisov. Preverjali smo tudi možnost dodajanja podnapisov v montaži. Izkazalo se je, da to ni možno zaradi sinteze, vse skupaj je za oddajo v živo prezapleteno, neizvedljivo. Uredniki imajo navodila, da prispevki, ki so narejeni pozno in jih ni mogoče pravočasno prevesti in podnasloviti, ne gredo v eter. Novinarji in dopisniki imajo navodila, da prispevke pripravijo pravočasno pred oddajo.

V omenjenem primeru je bil prispevek pozen in brez vpisanega ukaza RP, ki ga Dalet zahteva. In, bom dodala; da, tudi po letu dni imamo s sistemom še vedno veliko težav, ob tem, da gredo vse dnevnoinformativne oddaje v eter živo, pri posnetih oddajah se napake lažje odpravijo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM VODSTVU TV SLOVENIJA

Upam, da se bo stanje s podnaslavljanjem izboljšalo, saj je bilo v tem letu izpadov zelo veliko. RTV Slovenija je po zakonu in programskih standardih zavezana k rabi zgledne slovenščine, tudi s prevodi vseh tujejezičnih govorcev.

Ker je nov produkcijski sistem Informativni program TV Slovenija uvedel že marca 2024 (torej je od takrat minilo že leto dni) in ker težava očitno ni rešljiva samo v enem uredništvu, sem se obrnila na direktorico TV Slovenija z naslednjim dopisom:

»Ker je od uvedbe novega sistema (in verjetno sočasno tudi novega načina podnaslavljanja) minilo že leto dni, priporočam vodstvu TV Slovenija, da skupaj z uredništvom, službo za podnaslavljanje in morebitnimi drugimi pristojnimi preuči razloge za ponavljajoče se težave pri podnaslavljanju in najde rešitev za njihovo občutno zmanjšanje.« Prosim za odzivno poročilo.

Dnevnik, 20. 3.: Napaka v prispevku o protirasističnem načrtu

Gledalec I. K. se je pritožil na prispevek z naslovom Mirovni inštitut MOL-u predlaga sprejetje protirasističnega načrta, objavljen v [Dnevniku, 20. marca](#):

»20. 3. 2025 ste v Dnevniku, pri prispevku o rasizmu, naredili lapsus. Povedali ste namreč, da je največ rasizma, med drugimi deležna tudi LGBTQ+ populacija. Verjetno mi ni potrebno razlagati posebej, da v tem primeru ne gre za raso, za kar ste nas označili. Borimo se proti etiketiranju in vaše novo etiketiranje, da smo rasa, vsekakor ni na mestu. Zato pričakujem, da se javno opravičite.«

Urednica Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Maša Tomažin Hladen

Hvala za opozorilo, v včerajšnjem Dnevniku, 24. 3. 2025, smo se za napako opravičili in se tudi pogovorili z novinarji in uredniki, da se podobna napaka ne bi ponovila.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je uredništvo ravnalo primerno. Seveda je idealno, da do podobnih napak ne bi prihajalo, vendar se vsem seveda ni mogoče povsem izogniti. Pomembno pa je, da jih uredništvo prizna, se zanje opraviči in sprejme vse potrebne ukrepe, da se podobne napake ne bi več ponovile.

Slovenska kronika, 13. 3.: Očitki prispevku o težavah v ZD Tolmin

Gledalka S. F. se je pritožila nad prispevkom v [Slovenski kroniki, 13. marca](#); ta se je nanašal na težave z zagotavljanjem urgentne pomoči. Navajamo odziv:

»Danes, 13. 3. 2025, smo bili v prispevku v Slovenski kroniki seznanjeni o težavah v Zdravstvenem domu Tolmin. Iz prispevka se je dalo razumeti, da so težave z zagotavljanjem urgentne pomoči posledica razmejevanja med javnim in zasebnim zdravstvenim sistemom. Prispevek se zaključuje z izjavo, ki napeljuje, da je za težave krivo "prisilno ločevanje med javnim in zasebnim.

Za celovito razumevanje situacije manjka bistvena informacija, da so v tem ZD v bližnji preteklosti dali odpoved številni zdravniki in se nato vrnili kot samostojni podjetniki, čeprav tako

sodelovanje zakonsko ni dovoljeno. Na to je bil ZD Tolmin danes opozorjen s strani inšpekcijske službe. V prispevku je bilo to opozorilo prikazano kot izvor težav, medtem ko so težave v resnici posledica dejanj povsem določenih zdravnikov, ki so na račun zdravstvenega varstva pacientov izsilili boljši materialni položaj zase.

Kot uporabnica informacij RTV SLO menim, da mora biti javnost celovito obveščena o javnih zadevah, zaradi česar podajam pritožbo zaradi pomanjkljivega informiranja v tem prispevku.«

Urednik Slovenske kronike Jan Novak

O vsem tem (kar ste sami nazorno opisali) smo že poročali.

Poročali smo o odpovedih, poročali smo o kadrovski stiski in o vsem tem nemogočem stanju v ZD Tolmin.

Tudi pri tem prispevku smo že v napovedi povedali, da je dom že nekaj časa v kadrovski stiski.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Odgovoru dodajam, da celovitosti poročanja vedno ni mogoče zagotoviti v enem prispevku, ker se nekateri dogodki dopolnjujejo v več dneh ali celo v daljšem obdobju. V takih primerih se celovitost poročanja presoja v nizu poročanj.

Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija glede tega določajo:

»2 VSESTRANSKOST IN URAVNOTEŽENOST SPOROČANJA

/.../

2.2 Obseg mnenj

Da bi dosegla uravnoteženost in nepristranskost, mora RTV Slovenija zagotoviti najširši možen obseg izražanja različnih stališč in mnenj. Programi RTV Slovenija morajo biti politično nevtralni, kar pomeni, da novinarji in uredniki ne smejo dajati prednosti določenim političnim in ideološkim stališčem. Predstavitve različnih stališč in mnenj morajo biti poglobljene, zajemati morajo vse njihove razsežnosti in odtenke. Programi RTV Slovenija morajo biti zato celoviti. Če tega ni mogoče doseči v enem prispevku, je treba celovitost zagotoviti z nizom prispevkov na določeno temo. Če določen prispevek iz kakršnih koli razlogov ni celovit, je treba na to gledalce posebej opozoriti in napovedati natančen datum, uro in oddajo, v kateri bodo pojasnjene manjkajoče razširitve. Prispevki v dnevnoinformativnih oddajah morajo biti programsko zaokroženi oz. celovito pojasnjeni najpozneje v tednu dni, tedenski programi v obdobju 14 dni, mesečni pa v naslednjem mesečnem ciklusu.

/.../

2.3.3 Uravnoteženost sporočanja v dnevnoinformativnih programih

Dnevnoinformativni programi in aktualne dokumentarne/informativne oddaje določenega dne morajo celovito predstaviti dogodke in pojave, ki v javnosti sprožajo različne ali nasprotujoče si poglede in mnenja. Izogibati se morajo prejudiciranju posamičnih mnenj ali okoliščinam, v katerih lahko udeleženci dogodkov ali viri informacij manipulirajo z novinarji. Novinarji in uredniki morajo zagotoviti uravnoteženost poročanja v vseh oddajah, v katerih je o dogodkih in pojavih možno poročati v nadaljevanjih.«

Pri tem velja najprej opozoriti, da je potrebno natančno ločiti poročevalske prispevke od mnenjskih prispevkov. Prispevki v Slovenski kroniki so poročevalski, praviloma povzemajo izjave udeležencev dogodka.

Drugi razlog za odstopanje od celovitosti v enem prispevku je kompleksnost težav – v tem primeru v ZD Tolmin in v zdravstvu. Ta onemogoča, da bi v vsakem prispevku predstavili zadeve celovito, ker v minuti ali dveh, kolikor praviloma traja televizijski prispevek, vsega tega ni mogoče zajeti, ne da bi se zato odrekli bistvenemu – novemu. Bistvo poročil v dnevnoinformativnih oddajah je predstaviti, kar je novega, ozadje in kontekst pa samo toliko, kot je nujno za razumevanje novega. Za celovitejše predstavitve so primerne daljše pogovorne ali analitične oddaje, kot je denimo Tarča, ki se je marca tudi ukvarjala z zdravstvom.

V času od 13. marca do 18. marca je bilo poleg prispevka v Slovenski kroniki, 13. 3., na katerega ste se najprej odzvali, in prispevka o javnem zdravstvu v Dnevniku, 16. 3., objavljenih na temo ZD Tolmin in zdravstva še več prispevkov, med drugim:

- vest [v Dnevniku, 15. 3.](#), o pismu več funkcionarjev iz Posočja ministrstvu za zdravje,
- prispevek in pogovor [v Odmevih, 17. 3.](#), o koalicijskem vrhu o zdravstvu. Tako prispevek kot pogovor v studiu sta predstavila predvsem vladne poglede na zdravstvo – v prispevku premierja R. Goloba, v studiu sta bili predsednici koalicijskih strank Asta Vrečko in Andreja Katič,
- prispevek in pogovor [v Odmevih, 18. 3.](#), o reševanju težav ZD Tolmin, izvajanju NMP z s. p.-ji in podjemnimi pogodbami ... V pogovoru sta sodelovala župan Tolmina Alen Červ in državni sekretar na ministrstvu za zdravje Denis Kordež.

Če bi po celovitosti in uravnoteženosti presojali vsak posamezni prispevek in pogovor, bi lahko po vaših merilih majhen manko celovitosti pripisali prispevku v Slovenski kroniki, 13. 3., zelo velik manko pa prispevku in pogovoru v Odmevih, 17. 3., ki je predstavil izključno vladno stran. Vendar, kot sem zapisala v uvodu, pri dogodkih, ki so dnevnega značaja, lahko prihaja do odstopanja, ker predstavijo glavnilino novega dogodka. Ko je novinarka poročala o težavah ZD Tolmin, je predstavila izjave z novinarske konference. Ko je novinar poročal o koalicijskem vrhu, je predstavil izjave koalicijskih voditeljev, tudi pogovor v Odmevih je vključil samo predstavnici dveh koalicijskih strank, ne pa opozicijskih. S tem ni nič narobe, ker je bil fokus prispevka in pogovora koalicijski vrh, ne pa soočanje stališč glede zdravstva, kot tudi ni bila tema prispevka v Slovenski kroniki soočanje stališč glede zdravstva, temveč stanje v ZD Tolmin.

Zato menim, da so po presoji poročanja v nizu v obdobju od 13. 3. do 18. 3., ko je TV Slovenija predstavila težave ZD Tolmin in z njimi povezane težave v zdravstvu drugod po Sloveniji v več prispevkih in pogovorih, gledalke in gledalci lahko prejeli celovite informacije o dogodkih in dogovorjenih ukrepih.

Pohvale

[Oddaji Tarča, 13. 3.](#)

»Redno gledam oddajo Tarča ob četrtek, ker je zelo prodorna, vsebinsko primerno, obravnava trenutno problematiko in mi je zelo všeč, tudi voditeljica. Prejšnji teden v zvezi s pokojninami in

odmernim odstotkom. Ta vsebina je bila zelo nazorno predstavljena. Sem bila zelo vesela, ker je bilo prvič pojasnjeno tako podrobno in natančno. Tokrat pa so vaši novinarji raziskali in podali jasno informacijo.« (V. J.)

Dopisnici Karmen W. Švegl

»Pohvalil bi Karmen Švegl, ki vedno pozdravi. Je najboljša novinarka, tudi po strokovnosti. Je res odlična.« (B. K.)

Za pokrivanje [protestnega pohoda](#) ob mednarodnem dnevu žensk

»Rada bi se iskreno zahvalila TV Slovenija za pokrivanje protestnega pohoda ob 8. marcu, dnevu borbenih žensk in sploh za resno obravnavo tega dne letos na naši javni RTV.« (S. L., predsednica Ženskega lobija Slovenije)

Mnenje o novinarskem poročanju ob dnevu ozaveščanja o HPV

»Z velikim razočaranjem se odzivam na [današnji prispevek](#) (op. a.: 4. 3. 2025) v drugem Dnevniku: obeležje Dneva HPV.

Sporočilo javnosti je bilo - milo rečeno - brezvezno. Poleg tega, da je današnji dan obeležje nekih bolezni, ki so "spolno prenosljive", med njimi pa so nekatere tudi "rakave", smo izvedeli le še to, da so bile za danes organizirane možnosti cepljenja za odrasle do starosti 26 let ter da je precepljenost v šestem razredu v Sloveniji okrog 20 %.

Zelo in res zelo sem pogrešala žar navdušenja za cepljenje, ki bi ga lahko ustvaril novinarsko bolj odgovoren pristop. Ta bi moral zajeti precej drugih informacij. Npr. da povzročajo ti virusi pet resnih bolezni: rak materničnega vratu, rak zunanlega spolovila moških in žensk, rak zadnjika moških in žensk, genitalne bradavice, ki včasih dosegajo kar velikost grozdja, nenazadnje pa HPV povzročijo kar 1/3 vseh rakov glave in vratu. V Sloveniji že pada njihovo število med mladimi ženskami, saj smo jih v dobrem desetletju že kar nekaj cepili. Med mladimi moškimi pa raki glave in vratu (še) ne padajo, ampak iz (še) nepojasnjenih razlogov celo naraščajo. Čakamo na učinek cepljenja dečkov ...

Drugačno zgodbo pa si pišejo Avstralci. V šestem razredu cepijo oba spola že več kot 17 let. Projekcije jim kažejo, da bo vseh teh 5 bolezni iz populacije njihovih ljudi izginilo med letoma 2030 in 2040. Pojavljale se bodo le pri ljudeh, ki v otroštvu niso bivali v Avstraliji.

In še marsikaj drugega zanimivega bi se dalo reči. Da sodi to cepivo med tista z najmanj stranskimi učinki, na primer.

Žal mi je, da vam tole pišem, a problem strokovne in medijske neodzivnosti na problematiko zavračanja cepljenj v Sloveniji me kot pediatrijno zares močno žalosti.« (J. Č. R.)

Kritiki

Voditelju oddaje Marcel

»Prosim, povejte voditelju, naj sogovornikom ne skače v besedo, jih ne prekinja in dokončuje njihovih misli. Sicer gostov niti ne potrebuje ...« (M. M.)

Preveč poročanja o Luki Dončiču, premalo o drugih odličnih športnikih

»Ugotavljam, da močno pretiravate s količino poročanja o Luki Dončiču, ki je nesporno odličen športnik. Predvsem na TV je preveč poročanja.. O svetovni prvakinja in vodilni v skupnem seštevku svetovnega prvenstva v skokih, Niki Prevc in drugih odličnih športnikih, pa poročate vsaj 10 x manj./.../« (B. B.)

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Prispevek o tibetanskem novem letu v oddaji Duhovni utrip, 22. 3., in umik prispevka

V prispevku "Losar – Tibetansko novo leto" v oddaji Duhovni utrip, ki je bila na sporedu 22. marca, je kot predstavnik Budistične kongregacije Dharmaling nastopil Shenpen Rinpoče (Ronan Chatellier). Njegov nastop je prizadel osebo, ki je sprožila postopek, v katerem mu tožilstvo očita spolne napade na mladoletne osebe. S pritožbo se je prizadeta obrnila na TV Slovenija. Uredništvo Kulturnega in umetniškega programa je 24. marca prispevek umaknilo iz ponovitvenega termina in spletnega arhiva. 25. marca je varuhinja prejela pobudo direktorice TV Slovenija za presojo oddaje, 27. marca pritožbo gledalke zaradi objave omenjenega prispevka, 28. marca pa še pritožbo Budistične kongregacije Dharmaling zaradi umika oddaje.

Varuhinja je uredništvo zaprosila za pojasnila glede priprave oddaje in posnetek umaknjene prispevka. Ogladala si je oddajo Duhovni utrip, ki je bila na sporedu 22. marca, in več drugih oddaj Duhovni utrip v letu 2025.

PRESOJA VARUHINJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Umik prispevka iz ponovitvenega termina in spletnega arhiva pomeni **poseg v program, za kar morajo obstajati tehtni razlogi**. Uredništvo je imelo dovolj tehtne razloge (prizadetost gledalcev in sum, da so bili pri pripravi oddaje kršeni programski standardi in poklicna merila) za **začasni umik oddaje** s programa in iz arhiva do končne odločitve.

Več odmikov od programskih standardov in poklicnih meril se je zgodilo zaradi umestitve lame Shenpena Rinpočeja v prispevek. Čeprav gre za versko oddajo, ki ne poroča o sodnih postopkih, bi morali avtorica in urednica **preveriti okoliščine, ki vplivajo na izbiro sogovornika in njegovo verodostojnost, tudi z vidika videza verodostojnosti v javnosti**. Pri verskih oddajah, v katerih sodelujejo predstavniki verskih skupnosti, je to še posebej poudarjeno, saj javnost od njih pričakuje najvišje etične in moralne standarde. Urednik in odgovorni urednik sta širši kontekst prepoznala in priznala njegov spregled.

Do pravnomočne sodbe vsekakor **za vsakogar velja načelo nedolžnosti**. To pa novinarjev in urednikov ne odvezuje odgovornosti, da so pri vključevanju sogovornikov, proti katerim tečejo sodni postopki, še posebej previdni in njihovo vključitev avtonomno in skrbno pretehtajo glede na: nujnost njihove vključitve, fokus in kontekst prispevka in posledice vključitve ali ne vključitve za ohranitev zaupanja javnosti v RTV Slovenija.

Še posebej to velja v primerih, ko so v sodnem postopku udeležene tudi domnevne žrtve kaznivih ali drugih neprimernih dejanj in lahko s pojavljanjem obdolženca objavljena vsebina prizadene njihovo dostojanstvo.

Zaradi vključitve lame je bilo:

- prizadeto dostojanstvo domnevne žrtve dejanj, ki so predmet sodnega pregona,
- okrnjeno zaupanje dela javnosti v RTV Slovenija, ki pri vključitvi lame ni upoštevala konteksta njegovega pojavljanja v slovenski družbi,
- okrnjeno zaupanje verske skupnosti v RTV Slovenija zaradi naknadnega umika prispevka iz ponovitvenega termina in spleta zaradi odzivov javnosti.

Iz vsega navedenega ugotavljam, da je pri uvrstitvi lame v prispevek o tibetanskem novem letu v oddajo Duhovni utrip prišlo do odmikov od Zakona o RTV Slovenija, Programskih standardov RTV Slovenija in Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Ker gre v tem primeru za več odmikov, v seštevku dosegajo težo kršitve Programskih standardov, saj z okrnjenim zaupanjem slabijo bistveno vrednoto javnega medija – odgovornost.

Končna odločitev o trajnem umiku prispevka je v pristojnosti odgovornega urednika. V odgovoru varuhinji je tehtno utemeljil programske standarde, poklicna merila in etična načela, ki bi jih moralo uredništvo upoštevati pri pripravi in objavi tega prispevka.

Uredništvu priporočam še:

- temeljito razpravo o širšem družbenem kontekstu umeščanja posameznih vsebin in sogovornikov v verske oddaje,
- razpravo o avtonomni izbiri sogovornikov, pri čemer so priporočila verskih skupnosti samo izhodišča, končna odločitev pa mora biti vedno uredniška, utemeljena na relevantnosti in verodostojnosti sogovornikov,
- razpravo o spoštovanju človekovega dostojanstva in izogibanju vsebinam, ki bi lahko kakor koli prizadele dostojanstvo posameznikov, povezanih s predvajano vsebino.

Celotno poročilo s pobudo direktorice TV Slovenija, odzivoma gledalke in Budistične kongregacije Dharmaling, odgovori pristojnih na TV Slovenija ter presojo varuhinje z mnenjem in priporočilom je objavljeno kot **PRILOGA 1** na str. 54.

Na priporočila varuhinje je odzivno poročilo pripravil urednik Uredništva verskega programa:

ODZIVNO POROČILO urednika Uredništva verskih oddaj TV Slovenija **Vida Stanovnika** na priporočila varuhinje

V uredništvu smo po objavljenem prispevku v dogovoru z odgovornim urednikom delo organizirali tako, da so vsi člani uredništva seznanjeni z oblikovanjem prispevkov oziroma oddaj od sinopsisa do izvedbe. Na ravni uredništva preverjamo vsebine ter primernost in način vključitve zunanjih protagonistov v prispevke in oddaje. V enem primeru smo glede predlaganega protagonista tudi že pridobili mnenje odgovornega urednika.

V uredništvu bomo spoštovali strokovno mnenje in sledili priporočilom varuhinje.

V okviru rednih tedenskih uredniških sestankov bomo opravili temeljite razprave o vseh treh izpostavljenih področjih: o umeščanju posameznih vsebin in sogovornikov v verske oddaje, o avtonomni izbiri sogovornikov ter o spoštovanju človekovega dostojanstva. Člani uredništva bodo pred razpravo prejeli potrebno gradivo (Zakon o RTV Slovenija, Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, Programski standardi RTV Slovenija) in bodo spodbujeni, da v razpravi aktivno sodelujejo.

Čez pol leta bomo v uredništvu, na podlagi povzetka opravljene razprave, analizirali oddaje in prispevke ter določili poudarke za prihodnje delo.

Kot del priloge je pod poročilom varuhinje objavljeno tudi odzivno poročilo urednika Uredništva Verskih oddaj TV Slovenija.

Pohvale

[Oddaji TV klinika z Davidom Zupančičem](#)

»Rad bi pohvalil novo oddajo. Zelo dobra ideja, odličen koncept. Aktualna. Tu gre pohvaliti dr. Zupančiča, ki vodi oddajo. Gre za drugačen pristop, kot bi to oddelal profesionalni novinar. Laiku je jasno, za kaj gre. Pristop je pokazati na praktičnih primerih. Všeč mi je del o prvi pomoči. Želim vam čim več takih oddaj. To si nacionalna televizija in gledalci zaslužimo.« (U. T.)

[Oddaji Male sive celice](#)

»Pišemo Vam, da izrazimo podporo ustvarjanju in predvajanju televizijske oddaje Male sive celice. Ta oddaja omogoča otrokom, ki sodelujejo pri snemanju, da se seznanijo z delom vaše televizije. Prav tako imajo učenci možnost izkazati svoje znanje in spretnosti. Oddaja je pomembna tudi za vse gledalce, ki pridobivanja nova znanja in širijo svoja obzorja. Zelo nam je všeč tudi rubrika Hitri lončki, ki krepi ročne spretnosti in hitrost. Učenci, ki sodelujejo, se naučijo timskega dela, sprejemanja porazov in zmag ter soočanja s tremo.« (A. B.)

[Zahvala za kampanjo Odpikajmo nasilje](#)

»Sem učiteljica na OŠ Franceta Bevka v Ljubljani in rada bi se vam zahvalila za izjemno kampanjo # odpikajmo nasilje. Sama imam v šoli ves čas narisane pike in nato si jih rišejo tudi otroci. Utrjujemo tudi 4 zaveze in ko se odrasli potrudimo, otroci to tako zares in dobro sprejemajo. Tudi težavni učenci. A tega je po šolah žal še vedno premalo.

Debate z učenci pri kosilu se potem odpirajo še naprej, npr. o grozotah vojn, opažam, da so bolj sočutni drug do drugega, ker o tem govorimo. Ko smo gledali videospot Leopolda I., jih je prevzelo, saj so se našli v zgodbi.

Ker delam doktorat iz šolskega vzdušja v naših osnovnih šolah, ki je s strani učencev ocenjeno kot slaba, še globlje čutim pomembnost tovrstnih kampanj. Hvala, da tudi z vašo pomočjo in podporo otrokom lahko dajemo to, kar v tem času najbolj potrebujejo in po čemer zelo hrepenijo. Skupaj rušimo tabuje in širimo obzorje, saj številnim učiteljem te teme še vedno niso ravno blizu.

Iskrena hvala še enkrat za vaše delo in ta projekt ter obilo uspeha tudi v prihodnje.« (N. B.)

Zahvala za ogled snemanja oddaje Z kot Zofka

»V imenu skupine Strele, otrok, vzgojiteljice Jane, vzgojitelja Petra ter v svojem imenu se vam iskreno zahvaljujem za nepozabno doživetje, ki ste nam ga omogočili z ogledom snemanja oddaje Z kot Zofka. V prilogi vam pošiljam prispevek, ki povzema našo izkušnjo in vtise otrok ob tem dogodku ter fotografije.« (M. B., Vrtec Jelka)

Producentka Kulturnega in umetniškega programa TV Slovenija Simona M. Šertel

Najlepša hvala za vaše čudovito »poročilo« o vaši izkušnji pri nas. Zelo sem vesela, da vam je bilo všeč in upam, da bo še več takega sodelovanja v prihodnosti 😊.

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Ema 2025: »Zavajanje glede cene klica«

Gledalka E. Š. se je pritožila zaradi cene klica na glasovanju javnosti za zmagovalno skladbo letošnje [Eme, 1. februarja](#):

»Letos sem glasovala za svojega favorita na Emi. Cena, ki sta jo navajala voditelja in ki se je izpisovala na ekranu (0,84 evra,), pa ni bila enaka ceni dejanskega klica (1,09 evra). To pomeni, da je bila javnost zavedena, za kar bi se bilo primerno opravičiti. Morda za posameznika teh 20 centov ni veliko, je pa vsekakor tak način zavajanja sporen in, predvidevam, v veliko korist zgolj in samo vam.«

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija Mario Galunič

Z urednikom sva raziskovala situacijo in očitno gre za težavo, ki je doslej enostavno nismo zaznali.

Telefonsko glasovanje naročamo prek našega sodelavca, ki na trgu operaterjev poišče ponudbe in nam sporoči podatke za objavo.

Pri letošnji Emi je bilo sporočilo naslednje:

»A1 da na izbiro 0.83 evra.

Telemach da na izbiro 0.83 evra.

Telekom da za USSD (*303*X#) 0,83459, za stacionarne telefone (09034XX) pa 0,8346 evra.

Menim da objavite tako kot ste do sedaj, saj na operaterjevih straneh že vrsto let ni sprememb!«

Cena glasovanje pri naštetih operaterjih je bila sicer nekaj manj kot 0,84 evra, kar smo zaokrožili in objavili.

Nismo bili opozorjeni, da obstajajo operaterji oz. ponudniki mobilnih storitev (Bob npr., morda še kateri), ki glasovanje omogočajo, a ne po tej ceni.

V prihodnje (pri festivalu MMS) bomo to znova preverili in po potrebi sporočili gledalcem.

Hvala za razumevanje.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Iz odgovora izhaja, da je uredništvo Razvedrilnega programa TV Slovenija primerno in pošteno obvestilo gledalce o ceni klica za tri večje operaterje, niso pa bili pozorni na to, da so na trgu še drugi ponudniki mobilnih storitev, ki so zaračunavali drugačno ceno.

Gledalka se je odzvala:

»Tako vam kot gospodu Galuniču najlepša hvala za odgovor ter pojasnilo v njem. Upam, da vam bo kljub prizvoku pritožbe moje predhodno sporočilo lahko v pomoč pri dobrem delu naprej.«

Inkognito, 18. 3.: Neprimerna beseda in tikanje sodelujočega v oddaji

Gledalka **S. H.** se je odzvala na domnevno tikanje sodelujočega v oddaji [Inkognito, 18. marca](#), poleg tega pa naj bi v oddaji izrekel tudi neprimerno besedo:

»V oddaji Inkognito, dne 18. 3. 2025, je komentator Žan Papič na glas izrekel kletvico /.../. Oddajo gledajo tudi otroci in taka beseda na javno TV ne sodi. Poleg tega je Žan Papič goste naslavljal s ti (tikal), čeprav jih ni poznal, kar je nevljudno in nesramno. Sicer je oddaja gledljiva in bi bila brez /.../ prav prisrčna.«

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija **Mario Galunič**

Moramo vas popraviti. G. Papič ni izrekel navedene kletvice, temveč angleško besedo 'please' (= prosim), da umremo. Glede očitane kletvice je prišlo do zvočne podobnosti in pomote. Gotovo navedene kletvice v oddaji ne bi dopustili.

Vsi sodelujoči so opozorjeni na spoštljivo vikanje vseh gostov, ki pridejo v oddajo. Kljub temu željo po sproščeni komunikaciji komu od omiznikov uide kdaj tudi kakšno tikanje. Na to vse sodelujoče vedno sproti opozorimo.

Glede tikanja gostov v oddaji Inkognito smo v uredništvu že govorili in se dogovorili, da bodo 'omizniki' goste praviloma vikali tudi v primerih, ko jih bodo poznali ali bodo čutili generacijsko bližino. V oddaji, v kateri vlada sproščeno vzdušje, je tak zdrs v tikanje seveda čisto mogoč in pomembno je, da se ga zavedamo in o tem spregovorimo z gosti pred vsakim snemanjem. Še to, oddaja, ki je bila ta teden na sporedu, je bila prva posneta oddaja v seriji (zaporedje predvajanja ni enako zaporedju snemanj) in po prvih snemanjih nastopi čas za izboljšave, ki se jih ne bojimo.

Zahvaljujemo se vam za pozorno gledanje in za pohvalo preostalega dela oddaje.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Tudi sama sem si pozorno ogledala in poslušala oddajo [Inkognito](#), zlasti podrobno večkrat v delu na času 24':25". Sprva se je tudi meni zdelo, da je gost izrekel kletvico, po večkratnem poslušanju in iz konteksta pa sem tudi jaz razumela, da je rekel »pliz, da gremo ...«.

Glede tikanja pa: tudi g. Papič je povabljenega goste vikal, tikal pa sokomentatorje, tako, kot so se tudi vsi ostali tikali med sabo in kot jih je tikal tudi voditelj oddaje. V tem v ničemer ni odstopal od ostalih treh komentatorjev v oddaji.

Oddaja je sicer razvedrilna, zato je v njej dovoljene več sproščenosti, vendar mora ostati kljub temu na ravni, ustrezni za javno televizijo.

Ambienti, 22. 3.: Napačna navedba avtorjev projekta Podbreg v Kranjski gori

Gledalec **T. R.** se je pritožil nad napačno navedbo avtorjev projekta Podbreg v Kranjski Gori v oddaji [Ambienti, 22. marca](#). Obrnil se je neposredno na urednico oddaje, dopis pa poslal v vednost tudi varuhinji:

»V vaši oddaji napačno navajate avtorstvo projektov na projektu Podbreg v Kranjski Gori. Prosim, da nemudoma napako popravite ter videe z napačnimi navedbami odstranite s spletnih portalov in socialnih medijev ter jih zamenjate z revidiranimi. Avtorstvo projekta Podbreg pripada Mateju Blenkušu, Katji Cimperman (kot pravilno navajate), ter meni, Tadeju Rezarju, in ne Blažu Kocini, kot navajate. Ker gre za izjemno pomemben projekt, ki je bil tudi nagrajen, mi s tem povzročate hudo škodo, zato vas pozivam, da zadevo nemudoma uredite. Za vaš hiter odziv se že vnaprej zahvaljujem!«

Urednica oddaje Ambienti Mateja Košir

Vir informacij nam so bili:

1. Portal Društva arhitektov, kjer sta navedena kot avtorja: dr. Blenkuš in Katja Cimperman:

<https://drustvo->

[dal.si/arhitektura_inventura/2021_stanovanjsko_apartmajsko_naselje_podbreg_kra](https://drustvo-dal.si/arhitektura_inventura/2021_stanovanjsko_apartmajsko_naselje_podbreg_kra)

STANOVANJSKO APARTMAJSKO NASELJE PODBREG, KRANJSKA GORA

avtorja: dr. Matej Blenkuš, Katja Cimperman

naročnik: Alpgrad, d. o. o.

projekt: 2018

izvedba: 2019

soavtor: Tadej Rezar

projektivno podjetje / biro: studio abiro, d. o. o.

fotografije: Miran Kambič

Blaž Kocina pa je bil arhitekt statik.

2. Tudi publikacija nagrajencev *Naj lesena gradnja 2020* vas ne navaja (stran 14):

https://www.podjetniski-portal.si/uploads/gradiva/les/les_je_zares.pdf

Se opravičujemo, da vas nismo navedli kot soavtorja, vendar je nemogoča navedba vseh avtorjev in soavtorjev objektov in interierov, ki jih predstavljamo v oddajah. Vašo soavtorstvo bomo dodali v besedilu članka na naši spletni strani.

Gledalec z odgovorom urednice ni bil zadovoljen:

»Mar ni prvi in najpomembnejši vir informacij pri takih zadevah spletna stran projektantskega podjetja? <https://www.abiro.net/apartmajsko-naselje-podbreg/>

G. Kocina ni arhitekt statik, tak poklic ne obstaja, pač pa je inženir gradbeništva (žargonsko statik), pri tem naj vas podučim, da podrejeni projektanti odgovornega projektanta (arhitekta),

večinoma v teh primerih nimajo avtorskih pravic na projektu. Nikjer v vaših virih tudi ni naveden kot soavtor.

Zasledil sem, da ste članek popravili, video pa ostaja. Prosim, da video nemudoma odstranite z interneta ali pa ga popravite tako, da bo ustrezno navajal avtorstvo.

Kot ste sigurno seznanjeni, je Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah glede navajanja avtorstva jasen ter ne dovoljuje objav z neustreznimi avtorstvi.

Zato vas ponovno pozivam, da video prispevek **popravite z ustrezno navedbo mojega avtorstva**, ali ga nemudoma odstranite z vseh internetnih strani.

Prilagam tudi izjavo o avtorstvu, ki jasno izkazuje enakovredno avtorstvo na projektu.«

Urednica oddaje Ambienti Mateja Košir

Oddajo in insert na Youtubu ter v članku smo popravili. Izločili smo off z navedbo avtorjev v videu in dodali nov napis:

<https://www.tvambienti.si/23/03/2025/stanovanje-v-soseski-podbreg-topel-ambient-v-leseni-stavbi/>

Gledalec se je odzval:

»Hvala vam za popravek!«

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Zahvaljujem se urednici za izrez napačne navedbe in popravek v napisu. Popravljanje že zmontiranih oddaj ni enostavno. Ker pa bo oddaja gledalkam in gledalcem na voljo še veliko časa, je prav, da so podatki o avtorstvu v njej točni.

Pobuda proti ukinitvi glasbene oddaje 33/45

Varuhinja je 20. marca od Zveze sindikatov vseh glasbenikov Slovenije (ZSVGS) prejela pobudo proti ukinitvi glasbene oddaje 33/45 na RTV Slovenija. Pod pobudo je bilo navedenih 733 predstavnikov vidnejših kulturnih ustanov, glasbenih skupin, glasbenih ustvarjalcev in ljubiteljev glasbe, v njihovem imenu jo je posredoval predsednik ZSVGS **D. Z.** Pobudo, ki jo povzemamo v nadaljevanju, so naslovili na Svet RTV Slovenija.

»Spoštovani člani Sveta RTV Slovenija,
v začetku februarja, ob predstavitvi novosti na TV Slovenija, nas je presenetila žalostna in zaskrbljujoča informacija, da v programski ponudbi za letošnje leto ni več edine oddaje, ki je bila posvečena slovenski kakovostni popularni in alternativni glasbi, 33/45.

Oddaja 33/45 ima izjemen kulturni in izobraževalni pomen v okviru poslanstva javne radiotelevizije. Njena vloga je ključna pri:

1. Promociji glasbene raznolikosti

Oddaja zagotavlja prostor glasbenikom, ki bi sicer težje našli svoje mesto v komercialnih medijih. Predstavlja širok spekter glasbenih žanrov, od alternativnih in eksperimentalnih do mainstream uspešnic, s čimer bogati slovensko glasbeno krajino.

2. Podpiranju domače glasbene ustvarjalnosti

Oddaja služi kot platforma za slovenske glasbenike, ki jim omogoča predstavitev njihovega dela, ustvarjalnega procesa in umetniške vizije.

3. Kulturni obogatitvi in izobraževanju

S poglobljenim raziskovanjem glasbenih tematik ter vpogledom v zakulisje glasbene industrije oddaja prispeva k večji glasbeni ozaveščenosti občinstva in spodbuja kritični razmislek o umetnosti.

4. Javni vrednosti nad komercialnim uspehom

Kljub morebitni nižji gledanosti oddaja 33/45 odraža bistvo javne radiotelevizije — ponuja vsebine, ki bogatijo kulturni prostor, širijo obzorja in podpirajo ustvarjalnost. To poslanstvo presega komercialno logiko gledanosti in ohranja osrednjo vrednoto javne televizije: služiti interesom skupnosti, ne zgolj tržnemu uspehu.

Uvrstitev oddaje 33/45 pomembno prispeva k uresničevanju nalog in ciljev javne RTV ter h krepitvi slovenske glasbene in kulturne scene.

Pobudo proti ukinitvi oddaje s podpisi glasbenih ustvarjalcev in ljubiteljev glasbe bodo dostavili na RTV s prošnjo, da na eni izmed prihodnjih sej obravnavajo zahtevo za ponovno uvrstitev glasbene oddaje 33/45 v programsko shemo Televizije Slovenija v produkciji Razvedrilnega programa.«

Skupni odgovor RTV Slovenija

Razlogi za umik oddaje 33/45 v PPN-ju za letošnje leto so bili podani že pred pol leta, ko se je oblikoval programski načrt za letošnje leto. Nismo želeli nadaljevati s produkcijo oddaje, ki ni zmogla nagovoriti oz. doseči občinstva, ki ji je bila namenjena. Vsaj ne v taki meri, kot smo napovedali in si želeli. Povprečna gledanost oddaje je bila v lanskem letu zgolj 0,4 % oz. 1 % delež vseh gledalcev, ki so v času predvajanja spremljali televizijo. To je bilo pol manj, kot smo se zavezali v PPN-ju za lansko leto. Na spletu pa je v lanskem letu beležila v povprečju 322 ogledov na zahtevo in 297 ogledov v živo. Za vloženi kreativni trud in tudi za produkcijske kapacitete, ki jih je oddaja imela, je to enostavno premalo. Oddaja je bila aktualna informativna glasbena oddaja, torej je ni bilo mogoče ponavljati v drugih terminih in je bila namenjena enkratnemu predvajanju, kar je pri odločitvi za produkcijo prav tako pomemben podatek. Finančna in produkcijska sredstva, ki so bila vložena v oddajo, niso bila skromna in zato smo si želeli več. To ne pomeni, da je bilo z oddajo v vsebinskem smislu kaj narobe, ampak je dozorelo spoznanje, da občinstvo tovrstnih oddaj enostavno ne gleda (več) linearne televizije in jih v terminu predvajanja oddaje težko ujamemo in nagovorimo.

Zato smo se odločili, da poiščemo nov format oddaje, ki bo upošteval to realnost in bo postavil oddajo o 'urbani' glasbi v digitalno okolje. Skupaj z MMC-jem RTV Slovenija zato razvijamo

oddajo, za katero bo veljal princip 'digital first', torej bo narejena prvenstveno za digitalne portale in šele v drugi vrsti za predvajanje na linearni televiziji. Temu bo prilagojena tudi produkcija. Upamo, da nam bo to kmalu uspelo, v vsakem primeru na sodobno popularno in urbano glasbo nismo pozabili.

Naj dodamo, da oddaja 33/45 nikakor ni (bila) edina televizijska vsebina, namenjena omenjeni glasbi. V Razvedrilnem programu TV Slovenija vsako leto posnamemo in/ali predvajamo vsaj 10 koncertov, za kar namenimo znatna sredstva, ki jih ne namenjamo nobenemu drugemu glasbenemu žanru. Vsak dan v oddajah Videotrak in Videonoč predvajamo veliko ur kvalitetnih glasbenih spotov, prav tako je projekt Ema (Evrovizija) odprt za ustvarjalce s tega področja.

Tudi sicer je tako na televizijskih kot v radijskih programih RTV Slovenija slovenskim glasbenim ustvarjalcem in sodobni 'urbani' glasbi namenjeno kar nekaj prostora. Slovenski glasbeniki so redni gostje v razvedrilnih oddajah, kot so Nedeljsko popoldne, Kaj dogaja?, Dobro jutro. V oddajah, ki jih pripravlja Uredništvo oddaj o kulturi (Kultura, Osmi dan, Profil, Svetovno), spremljamo koncertne dogodke po vsej Sloveniji, izdaje plošč, pripravljamo daljše intervjuje z domačimi in gostujočimi glasbeniki. Na spletnem portalu rtslo.si je novim obrazom in novi glasbi, ki jo ponuja slovensko glasbeno prizorišče, namenjena posebna rubrika Nove note.

Naj k temu dodamo še bogato glasbeno ponudbo naših radijskih programov. Prvi program Radia Slovenija ima ravno v najbolj poslušanem pasu, to je od 6.00 do 18.00, kar 60 % slovenske glasbe, kar ga med nacionalnimi programi uvršča pravzaprav na prvo mesto. Zagotovo znotraj tega in ostalih pasov najde pot do naših poslušalk in poslušalcev tudi sodobna urbana glasba. Ravno kar pa smo od Zavoda IPF prejeli tudi priznanje za leto 2024, da smo v Sloveniji na 2. mestu med vsemi radijskimi postajami po raznovrstnosti slovenske glasbe.

Tudi Val 202 je dom kakovostne glasbe, tako domače kot tuje. Je radijska postaja, ki neguje kakovostno glasbo ves dan, vsak dan. Tako z glasbenimi opremami, ki jih uredniki Vala 202 pripravljajo ročno, kot tudi s specializiranimi glasbenimi oddajami v večernem pasu. Predvsem pa z oddajami, kot sta Jutranji koncert in Izštekani, na piedestal postavlja kakovostno domačo glasbo vseh žanrov.

Ob vsem naštetem lahko zagotovimo, da ima slovenska kakovostna popularna in alternativna/urbana glasba v programih RTV Slovenija zelo veliko prostora. In tako je tudi prav.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Čeprav odziva niste naslovili neposredno na varuhinjo, ste z dvema tiskanima kopijama, ki ste mi jih posredovali, verjetno želeli tudi moj odziv. Varuhinja ni pristojna za uvrščanje oddaj v program, niti za izrekanje mnenj o vsebinah, ki še niso bile objavljene. Lahko pa, skladno s Pravilnikom o delovanju varuha, obravnava tudi »odzive, ki se nanašajo na storitve RTV Slovenija oz. posredovanje programskih vsebin do uporabnikov, če presodi, da z obravnavo in predlaganjem ukrepov krepi zaupanje javnosti v javno radiotelevizijo ter prispeva k večji kakovosti storitve«. Veliko število podpisnikov nedvomno izkazuje velik interes glasbenih ustvarjalcev in drugih podpisnikov za ohranitev oddaje 33/45 ali oddaje s tako zvrstjo glasbe. V dopisu ste tudi povzeli nekaj bistvenih nalog javnega zavoda, povezanih z glasbo: promocijo glasbene raznolikosti, podpiranje domače glasbene ustvarjalnosti, kulturno obogatitev in

izobraževanje ter prevlado javne vrednosti nad komercialnim uspehom. Te naloge so zapisane tudi v več dokumentih. Zakon o RTV Slovenija tako v 4. členu med nalogami javne službe med drugim navaja: »predstavlja in promovira slovensko kulturo, spodbuja kulturno ustvarjalnost ter svobodo umetniškega ustvarjanja in zagotavlja ustvarjanje, poustvarjanje ter posredovanje umetniških del«. Programski standardi RTV Slovenija o tem pišejo v poglavju III., kjer med načeli in nalogami navajajo: »spodbujanje vsestranske kulturne in umetniške ustvarjalnosti ter mednarodnih kulturnih izmenjav«, in v poglavju II. 4, kjer za doseganje raznolikosti in povezovalnosti zapisujejo: »Vsebine in storitve, ki so namenjene socialno, generacijsko, interesno, vrednostno in nazorsko raznoliki družbi, so ustvarjene v različnih žanrih in posredovane preko različnih medijev in kanalov.«

Odgovor RTV Slovenija pojasnjuje, da pri izbiri medija, kanala in žanra ali formata za posredovanje zelo različnih vsebin zelo raznolikim skupinam javnosti sledi tudi spreminjajočim se navadam ciljnih javnosti. To je zelo pomembno, saj RTV Slovenija deluje v javnem interesu samo, če njene programske vsebine dosežejo dovolj velik del javnosti. To nikakor ne pomeni, da je doseg (gledanost, poslušanost, branost, klikanost ...) posamezne programske vsebine edino ali poglavitno merilo pri odločanju o predvajanju ali prenehanju predvajanja, saj imajo različne programske vsebine že zaradi vsebine, zahtevnosti, žanra in drugih značilnosti različno veliko ciljno občinstvo. Pomeni pa, da si mora RTV Slovenija vedno prizadevati, da z analizo ciljnega občinstva in njegovih navad redno posodablja žanr, čas in način predvajanja in/ali kanale, po katerih jim posreduje vsebine – vse z namenom, da dosega največje možno število ljudi v določeni ciljni skupini.

Pohvali

Novim razvedrilnim oddajam

»Oglašam se v imenu veliko gledalcev in pohvalim vaše spremembe. Veliko novih kvizov, ki nam starejšim ugajajo. Vsi trije novi so zelo dobri in tudi vsi, ki jih vodijo ... /../ je dobrodošla, hvala.«
(E.)

Oddaji Inkognito

»Rad bi vam čestital za oddajo Inkognito. Simpatična, sproščena, smešna, tehnično dobro izvedena. Tudi efekt publike (ploskanja), scenografija ter voditelj.

Mini predlog: ko se razkrije gosta, bi bilo fajn na ekranu vsaj enkrat ponovno izpisati ime in priimek ter ponovno poklic, ki ga opravlja.

Zakaj bi samo kritizirali, ko je lepo slišati tudi pohvale. Torej, ko je dobro, je lepo tudi to izpostaviti. Premik v razvedrilnem delu programa se čuti. Torej, pohvale. To je moje videnje in mnenje.« (T. P.)

Kritika oddajama Japajade šov in Besedolov

»TV Slovenija je šla preveč v lahkotne oddaje, ki niso na ravni javne RTV. Japajade šov: voditeljja nista za javno TV, preveč vreščiča, nimata dobrega jezika. Podobno Besedolov: voditeljice ni mogoče ustaviti. Zakaj namesto nje ne angažirate Bernarde Žarn, ki jo je lepo poslušat, ker res govori izvrstno slovenščino. In oddaja je na osnovnošolski ravni. Je za osnovnošolce ali za odrasle?« (M. G.)

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Šport, 13. 3., ob 19-ih: Nepodnaslovljena izjava tujejezičnega govorca

Gledalec M. V. se je pritožil, ker 13. marca v Športu ob 19h ni bila podnaslovljena izjava tujejezičnega govorca:

»Težav s podnaslavljanjem je na TV ogromno. Tudi včeraj (op. a.: 13. 3.) v Športu okrog 20. ure, ko je bilo govora o zmagi Jakova Faka na Pokljuki, izjava njegovega tujega sotekmovalca ni bila podnaslovljena.

Kot plačnika vašega programa me seveda prizadene, če za svoje plačilo ne dobim izdelka ali storitve, ki jo pričakujem, a hkrati ni moj cilj in namen, da bi spremljal nekaj, kar je po moje delo tehničnih služb, uredništev ... Ali obstaja na RTVS kakšna služba, ki spremlja take nepravilnosti – v smislu kontrole kakovosti?«

Vodja Službe za prevajanje, lektoriranje in podnaslavljanje Barbara Müller

Zadevo sem na naši strani preverila s prevajalko in v podnaslavljanju. Ključni faktor je bil tokrat prepozno naložen prispevek, zaradi česar ga kljub izjemnemu trudu in dobremu sodelovanju in obveščanju vseh vpletenih ni bilo mogoče pravočasno podnasloviti.

Prevajalka je posnetek dobila ob 19.41. Prispevek je dolg 1 minuto in 46 sekund.

Kljub temu, da je prevod res takoj (19.43) poslala naprej in da ga je lektorica v športnem desku takoj potrdila, se je v Daletu v podnaslavljanje »pretočil« šele ob 19.45, kar je minuto po tem, ko je bil že predvajan (19.44).

Urednik Uredništva športnih novic na TV Slovenija Anže Bašelj

V dnevnoinformativnih oddajah se velikokrat objavijo stvari, ki pridejo v zadnjem trenutku. Tokrat se je zalomilo pri pošiljanju prispevka s Pokljuke. Zato je vse prišlo tako pozno.

Tudi Dalet ni najhitrejši in potem traja.

Tako je prišlo do napake, ki se ji bomo skušali izogniti v prihodnje.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Iz odgovorov je jasen izvor napake, uredništvo je napako priznalo in zapisalo, da se bo podobnim zapletom poskušalo izogniti. Gledalci me zelo redko opozarjajo na manjkajoče podnapise v športnih oddajah, zato ne gre za sistemsko napako, ki bi terjala sistemske ukrepe, temveč za

enkrat en dogodek. Kljub temu je vaše opozorilo dobrodošlo, da bodo v uredništvu še pozornejši do podobnih zdrsov.

»Javna televizija bi morala skrbeti za to, da so ženske enakovredne«

Gledalka **N. R.** je v dopisu izrazila mnenje o neenaki zastopanosti ženskih športnic in moških športnikov na Televiziji Slovenija:

»Pred tednom dni je bil 8. marec ... Na to sem se spomnila danes, ko so se najbrž vaši moški športni odločevalci spet odločili, da v neposrednem prenosu predvajajo tekmo s Pokljuke in biatlonca Faka, ne pa Vikersunda in poletov naših punc.

Prvi je bil odličen v četrtek, danes bi bil težko spet, Nika Prevc pa je vsak dan. Tudi danes, a ne le ona, tudi Ema Klinec. Obe na prvih dveh stopničkah.

Eminega poleta žal nismo videli v živo, Nikinega pa ... so le odločevalci presodili v pravo smer. A prepozno. Noben v živo prenos na MMC-ju ne odtehta televizije v živo.

Javna televizija bi morala skrbeti za to, da so ženske enakovredne. Če bi bili danes na vrsti istočasno z biatlonci fantje skakalci, zagotovo ne bi bilo tako. Tudi ni, kadar je tako.

Upam na spremembe v tem kontekstu ... moški ... ženske ... Tudi v smislu enakovrednosti različnih športov. A to je že druga tema ...«

Urednik Uredništva športnih oddaj in prenosov na TV Slovenija Tomaž Hudomalj

Sobotna programska dilema je nastala, ker so ženske skoke zaradi premočnega vetra morali prestaviti na kasnejšo uro. Tudi za nas odločitev ni bila enostavna. Na koncu smo dali prednost domačemu dogodku, torej tekmi svetovnega pokala v biatlonu na Pokljuki. Kot ste sami opazili, smo v živo na TV SLO 2 pokazali tudi zmagoviti polet naše šampionke. Kasneje (ob 19.35) smo celotno žensko tekmo v poletih v posnetku predvajali na TV SLO 2.

V športnem programu TV Slovenija si zelo prizadevamo enakovredno obravnavati oba spola. Zato prenašamo vse tekme v smučarskih skokih tako za moške kot ženske. Enako je z alpskim smučanjem, biatlonom, deskanjem, tekom na smučeh (če naštejemo samo zimske športe). Morda ste opazili, da smo med svetovnim prvenstvom v nordijskem smučanju prenašali tudi vse tekme v nordijski kombinaciji (moške in ženske). Letos poleti si boste na naši televiziji lahko ogledali tekme evropskega prvenstva v nogometu za ženske. Pa še bi lahko našteval. Tudi v naših dnevno-informativnih oddajah sledimo načelu enakosti med spoloma, tako da posvečamo veliko časa tudi ženskemu športu in zgodbam, ki so povezane z njim.

Programske odločitve včasih niso preproste. Vedno jih sprejmemo resno in odgovorno. Hkratni prenos na MMC TV pa nam daje možnost, da vsi vidijo več kot le en prenos hkrati.

Po svoje pa je lepo videti, da imamo takšne dileme, ker to pomeni, da imamo veliko slovenskih športnikov, ki jim je vredno posvečati pozornost. V Športnem programu TV Slovenija pa je naše osnovno vodilo slovenski šport.

Hvala za razumevanje in športni pozdrav!

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je urednik podrobno utemeljil, zakaj so v soboto dali prednost (moškemu) biatlonu pred (ženskimi) poleti, da merilo pri tem ni bil spol udeležencev tekmovanja, temveč pri približno enakovrednih tekmovanjih lokacija prireditve. Dopoldne, ko so bili poleti na sporedu brez zamude, so jih prenašali v neposrednem prenosu, dilema je nastala šele po nepredvidenem zamiku popoldanske tekme.

Tudi iz drugih odgovorov Športnega programa TV Slovenija opažam, da je glavno merilo raven tekmovanja in zastopanost ter pričakovane uvrstitve slovenskih športnic in športnikov ne glede na spol.

Napaka pri Športu ali na teletekstu?

Gledalca in bralca **G. H.** je zmotila različna navedba uvrstitve nemške smučarske skakalke v rubriki Šport in na teletekstu, zato je vprašal, kdo ima prav oziroma kje je prišlo do napake:

»Reporter Miha Mišič trdi, da je Nemka Schmid izgubila 2. mesto v skupnem seštevku. Teletekst pa na strani 576 2/3 trdi, da je Nemka Schmid še vedno 2. Kdo ima prav?«

Sodelavec v Športu na MMC-ju Aleš Golob

Očitno se je Miha Mišič zmotil, smo preverili vrstni red na uradni strani FIS.

Skupni vrstni red (21/25):

1. N. Prevc	SLO	1633
2. K. Schmid	NEM	1091
3. S. Freitag	NEM	1073
4. E. M. Kvandal	NOR	876
5. J. Seifriedsberger	AVT	871
6. L. Eder	AVT	801
7. E. Pinkelnig	AVT	749
8. A. O. Stroem	NOR	700
9. T. Bjoerseth	NOR	678
11. E. Klinec	SLO	544

ODGOVOR VARUHNJE

V uredništvu MMC-ja so preverili navedbe in vam zelo hitro odgovorili, da se niso zmotili oni, pač pa reporter TV Slovenija.

»Zakaj ne predvajate na TV SLO 2 nobenega nogometa?«

Gledalec **D. V.** je vprašal, zakaj TV Slovenija ne predvaja pri gledalcih priljubljenih nogometnih tekem:

»Zakaj ne predvajate na TV SLO 2 nobenega nogometa, na primer prva liga Telekom Slovenije, konferenčna liga, kjer igra NK Celje Slovenija? Samo zanima me, dajte kakšno tekmo predvajati, lepo prosim.«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel

Za predvajanje športnih prenosov je predhodno potrebno pridobiti televizijske pravice. Prodajajo jih nogometne zveze, tistemu, ki zanje ponudi največ denarja. Nogometne pravice so zelo drage, za omenjeni tekmovanji jih je za območje Slovenije pridobila druga televizije. Na TV Slovenija boste julija lahko spremljali evropsko prvenstvo v nogometu za ženske.

ODGOVOR VARUHINJE

Žel je res tako, kot je odgovoril odgovorni urednik. Televizijske pravice za športne prenose so se v zadnjih letih zelo podražile, najbolj za najbolj priljubljene športe, kjer je prav na vrhu seveda nogomet. Kot varuhinja pravic gledalcev že dve leti opozarjam, da so te pravice predrage in da bi tudi športne zveze morale pri prodaji TV-pravic imeti v mislih ljudi, ki bi radi spremljali njihove tekme. TV Slovenija z letnim proračunom, ki ga ima na voljo, ne more kupiti TV-pravic za vse zanimive in pomembne tekme.

Veliko tekem v nogometu in drugih športih lahko spremljate tudi na Valu 202.

Mnenje: »Ob igranju himne in podelitvi priznanj niti enkrat ni bilo slovenske zastave«

»Sem gledal prenos poletov iz Planice. Vse skupaj zelo čudovito. Ampak ob podelitvi, ob igranju himne in podelitvi priznanj - niti enkrat ni bila prikazana slovenska zastava. Sem klical v športno uredništvo, se zagovarjajo, da oni niso za to odgovorni. Povsod, kjer so bili prenosi - Nemčija, Norveška, Avstrija - je bila ob igranju himne prikazana slovenska zastava. Pri nas pa niti malo ne. Povem po kmečko in iz srca, sem zelo žalosten, da ni bila niti enkrat prikazana slovenska zastava ob tej podelitvi.« (P. Č.)

V. SPLOŠNO

Zakaj serije Primeri inšpektorja Vrenka ni več na sporedu?

Dve gledalki sta vprašali, zakaj serije Primeri inšpektorja Vrenka ni več na sporedu, gledalca pa je zanimalo tudi, zakaj TV Slovenija ne ponovi prve sezone serije. Navajamo odzive:

»Včeraj (op. a.: 2. 3.) sem med spremljanjem drugega dela serije Primeri inšpektorja Vrenka videla napovednik za serijo Poklicani, ki naj bi bila na sporedu naslednjo nedeljo, 9. 3., ob 20.00 na prvem programu. Več gledalcev se nas sprašuje, zakaj ni na sporedu tretjega dela 3. sezone serije Primeri inšpektorja Vrenka, namreč pisalo je, da ima tretja sezona šest delov in bodo na sporedu ob nedeljah, ob 20.00, na prvem programu do konca marca.

Torej, razočarani se sprašujemo, zakaj serije Primeri inšpektorja Vrenka naslednjo nedeljo ni več na sporedu?

V upanju, da bi nam lahko podali odgovor, in da bi morda prišlo le do napake v programskem napovedniku, se vam vnaprej zahvaljujem za odgovor. Upamo, da nadaljevanje serije Primeri inšpektorja Vrenka vendarle bo na sporedu do konca marca, ker serija je odlična.« (B. P.)

»Brez opravičila so ukinili nadaljevanko Primer inšpektorja Vrenka. Zakaj? Cenzura?« (S. G.)

»Zanima me, ali je bilo posnetih šest delov tretje sezone ali zgolj dva, ali je zmanjkalo denarja za postprodukcijo, ali bomo sploh kdaj dočakali še preostale štiri dele ... Zanima me tudi, zakaj ne predvajate ponovno prve sezone. Nekateri smo začeli spremljati Vrenka šele letos, kar pomeni, da si jaz prve sezone nimam možnost nikjer ogledati. So morda problem finance oz. plačilo pravic za predvajanje?« (T. K.)

Pomočnik direktorice TV Slovenija za programske zadeve Rok Smolej

Tretja sezona je bila načrtovana in posneta kot dvodelna serija, kar je bilo predvideno že v Programsko-produkcijskem načrtu (PPN) 2024, zato ne drži trditev, da je bila sezona predčasno prekinjena. RTV Slovenija ni nikoli komunicirala, da bi sezona obsegala več delov.

 ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Iz pojasnila torej izhaja, da ni prišlo do napake v napovedniku, temveč je bila tokratna serija zelo kratka, samo dvodelna. To je z vidika gledalcev res izjemno malo, komajda še zasluži ime serija. Sedaj TV Slovenija ob nedeljah ob 20. uri ponuja novo serijo, Poklicani, ki ima osem delov.

Odgovor pomočnika direktorice TV Slovenija za programske zadeve Roka Smoleja na vprašanje gledalca T. K. o ponovitvi prve sezone

Drugo sezono smo ponavljali letos januarja in februarja v popoldanskem terminu kot v uvod v tretjo sezono. Druga sezona je na voljo za ogled v spletnem arhivu.

Prva sezona je bila ponovljena v januarju in februarju 2023.

Oddaja Male sive celice: »Zaradi stroškov prevoza prihodnjo sezono ne bomo tekmovali«

Gledalec in mentor M. J. je varuhinji poslal dopis, povezan s stroški, ki jih imajo šole, ki sodelujejo v oddaji Male sive celice:

»Učenci OŠ Beltinci že več kot 22 let sodelujejo v oddaji MSC in smo se vsaj 10 krat uspeli uvrstiti v studijski del oddaje na snemanje. Vsem generacijam je tekmovanje pomenilo veliko, sploh če so se uspeli uvrstiti na snemanje. Ker so učenci bili zadnja leta precej uspešni, smo tudi par let zapored prihajali v Ljubljano na snemanje. Naši učenci si zelo želijo tekmovati še naprej, vendar pa smo se morali zaradi stroškov prevoza, ki jih moramo zadnja leta pokrivati sami, odločiti, da prihodnjo sezono ne bomo tekmovali, saj je za šolo prevelik strošek, če so tekmovalci dobri. Vsa leta je stroške prevoza od drugega kroga naprej kril RTV, zadnji dve sezoni pa temu ni več tako, kar pa je za šolo, ki se uvrsti v nadaljnji krog, prevelik strošek. Za nas, ki prihajamo iz Prekmurja je to med 1200 in 1500 evri.«

Urednica Uredništva otroškega in mladinskega programa TV Slovenija Martina Peštaj

Zelo nam je žal, da se šole zaradi stroškov prevoza ne morejo udeležiti snemanj v Ljubljani. Res je, da smo pred leti plačevali prevoz od drugega kroga naprej, kar je za oddajo pomenilo velik finančni zalogaj, saj smo stroške poravnali iz sredstev oddaje. Zagotovili smo namreč sredstva

za prevoze po dveh šol na 15 oz. 16 oddaj. Torej za 32 prevozov. S povišanjem cen prevozov in tudi drugih stroškov, so se tudi stroški za oddajo enormno zvišali.

Ker so prevozi eden večjih stroškov, smo, žal, morali ukiniti njihovo plačevanje iz oddaje, da smo lahko ohranili dosedanje število oddaj in s tem število šol v sezoni, torej 32 šol (po 4 iz vsake od osmih regij). Pri tem smo povsem porezali tudi vse druge stroške oddaje.

Ta odločitev ni bila enostavna, saj si tudi mi želimo, da z nami sodeluje čim več šol, in da bi lahko ohranili 31 oz. 32 oddaj v sezoni. Sploh zdaj, ko imamo vsako leto več prijav na oddajo. Letošnjo sezono celo 326 ekip za kviz in prek 60 za hitre lončke, kar kaže, da je zanimanje za oddajo res veliko.

Ves ta čas smo se zelo trudili, da bi nekako pridobili sredstva za pomoč šolam pri prevozih. Z veliko vložene truda urednice in producentke oddaje nam je tako letos uspelo pridobiti sredstva vsaj za stroške prevoza na polfinalno in finalno oddajo. Kaj bo v prihodnje, žal še ne vemo, si bomo pa še naprej prizadevali, da bi nekako le lahko priskočili šolam na pomoč, vsaj v višjih krogih tekmovanja. Otroci so za nas na prvem mestu in zanje se bomo trudili še naprej.

Strinjamo se, da je za šole, ki so bolj oddaljene od Ljubljane, prevoz večji zalogaj in so s tem, ne namenoma, v težjem položaju kot tiste, ki so bližje. A kot rečeno, smo za rešitev oddaje morali sprejeti tako odločitev. Šole smo tudi povabili, da si poskušajo sredstva pridobiti prek Slovenskih železnic oziroma lokalnih donatorjev.

Hvala za razumevanje in podporo oddaji.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Vsebina vašega dopisa ni neposredno povezana s programskimi vsebinami, ki jih varuhinja lahko obravnavam. Je pa povezana posredno, saj nezmožnost udeležbe šolarjev iz krajev, ki so zelo oddaljeni od Ljubljane, vpliva na sestavo sodelujočih šol in s tem posredno tudi na vsebino oddaje. Ta vpliv pa ni znanje ali spretnost šolarjev, temveč finančna zmožnost šole in pomeni izključevanje ali deprivilegiranost šol, ki so bolj oddaljene od Ljubljane in si prevoza šolarjev do prestolnice ne morejo privoščiti.

To ni v duhu Programskih standardov RTV Slovenija, ki med temeljnimi vrednotami, na katerih RTV Slovenija gradi zavezanost javnosti in delovanje v dobro družbe, med drugim navajajo:

»Programske vsebine in storitve so namenjene in dostopne vsem družbenim skupinam pod enakimi pogoji in nikogar ne izključujejo.«

Kot izhaja iz pojasnila urednice, se tudi RTV Slovenija te težave zelo zaveda in se je zato letos zelo potrudila, da je našla finančna sredstva za stroške prevoza na polfinalno in finalno oddajo. Kot ste najbrž seznanjeni iz medijskih objav, tudi finančno stanje RTV Slovenija ni dobro. V letu 2024 je bila prav zaradi slabega finančnega stanja usoda oddaje kar nekaj časa na nitki, grozilo je, da bo izvedena samo polovica oddaj. Na srečo se je finančno stanje kasneje izboljšalo in so do konca leta pripravili vseh načrtovanih 32 oddaj.

Nestabilno financiranje RTV Slovenija ogroža tudi druge programske vsebine, zato kot varuhinja pravic gledalcev upam, da se bo financiranje stabiliziralo.

Obenem upam, da morda tudi vi uspete najti dodatni vir financiranja za prevoz na snemanje oddaje. In seveda vam želim veliko uspehov in veselja pri sodelovanju v oddaji ter zadovoljstva pri gledanju drugih oddaj.

Pohvala TV-oddajam

»Pohvalila bi vse dokumentarne oddaje na TV, ki so mi v veliko veselje in me obenem tudi dobro informirajo: Pozabljeni Slovenci, Miniature, Mestne promenade ... Zelo rada jih pogledam. Tudi oddajo Ugriznimo znanost, s tem da gospa Dacinger prevečkrat uporabi besedo pravzaprav. Oddaja Na lepše ima kakovosten izbor izletov in idej /.../ Pogrešam Ksenijo Horvat za intervjuje /.../.« (N. G.)

Mnenja

O (ne)kakovosti TV-programa

»Na tem mestu bi rad podal svoje mnenje glede (ne)kvalitete televizijskega programa. V zadnjih letih smo priča sistemskemu in vsebinskemu umiranju na obroke javne radio televizije. Žalosti me dejstvo, da na tedenski ravni težko najdem 60 minut televizijskega programa, v katerem bi lahko rekel, da uživam. V najbolj gledanih terminih se ponavljajo prenosi športnih dogodkov, med tednom v pozno popoldanskih urah ponavljate oddajo Vem!, ki je že bila na sporedu, na Silvestrovo se predvaja Lado Bizovičar, ki po mojem mnenju ne sodi v triurni silvestrski program, pri poročilih sta Amerika in Ukrajina pomembnejši od težav, ki jih imamo doma ... Občutek imam, da je na javni radioteleviziji dejansko stanje tako, da se ne ve, kdo pije, kdo plača. /.../.« (T. P.)

Od kritik do pohval in predlogov

»Že dolgo se pripravljam k pisanju. Iskreno vam povem, da s poročanjem o Luki Dončiču, in to dan za dnem, pretiravate! Ali je Dončič najpomembnejša oseba v Sloveniji? Je to res edini zgled za slovenski narod? /.../ Podprite ljudi, ki z dobrim in odgovornim delom gradijo našo skupnost. Zelo "smiselno" je, da si ustvarjalci razvedrilnega programa privoščijo počitek v januarju in februarju, v zimskem obdobju, ko je gledanost televizije največja.

Dobrodošle so nove razvedrilne oddaje.

Pohvalila bi: popestritev Odmevov z Manico Janežič, oddaje Tednik, Studio City, Globus.

Raziskovalnim novinarjem predlog, da se vrnejo kdaj na začetek in preverijo nadaljevanje: Marinblue, odnos do zaposlenih, sedaj nadaljujejo z delom. So v vse dijaške domove namestili požarne alarme? /.../. Vrnimo dijakom in staršem zaupanje v državne ustanove. Vem, težko je vsem ustreči, a zdi se mi prav, da povemo tudi kaj na glas.« (V. P.)

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

»Že teden dni poslušam večkrat na dan pesem Delam, kar paše mi«

Poslušalka **B. M. P.** se je odzvala na pesem z naslovom Delam, kar paše mi, ki jo je, kot je napisala, slišala na programu Radia Prvi večkrat na dan:

»Že vsaj teden dni poslušam večkrat na dan pesem Delam, kar paše mi na 1. programu. Danes (op. a.: 21. 3.) že četrtič: ob 8.47, 15.04, 15.16. Dopoldne pa zagotovo še enkrat, preden je bila izbrana. Res je, da je bila izbrana danes za pesem tedna. A tekmovalec v oddaji, ki ni imel sotekmovalca, je že vnaprej, še preden je odgovarjal na vprašanja, povedal, koga bo izbral. Bila sem na njihovem koncertu v CD, dvorana ni bila razprodana, nič pretresljivega. Ne mislim, da je slučaj, da nekdo forsira sicer povprečno dober slovenski band, ki je trenutno zaradi moralno spornega ravnanja kitarista padel v nemilost. Pa še tak naslov pesmi! Kakor koli že, v tem trenutku zaradi afere ni /.../. To delate po naročilu in namenoma.«

Urednik Uredništva glasbenega in razvedrilnega programa na Radiu Prvi Matej Jevnišek

/.../ Pesem je bila od 21. 3. predvajana vsak dan dvakrat, ker je bila izbrana v petkovi Radiosferi, kot navaja poslušalka. V petek celo trikrat, ker jo najprej predvajamo kot predlog in ko zmagaja še enkrat, nato pa je v istem dnevu predvajana tudi v popoldanskem terminu.

Takšen je sistem za vse pesmi, ki se pojavijo kot predlogi in na koncu zmagajo v Radiosferi.

Predvajanje izven Radiosfere ni popolnoma nič forsirano. Gre za izbrano pesem, ki se predvaja dvakrat dnevno v etru. Na izbiro nimamo vpliva, saj izbere poslušalec/poslušalka, ki pa je tokrat bil po spletu nesrečnih okoliščin sam.

Dejstvo je, da bo kmalu izšel digitalni album s celotnim koncertom, poleti pa vinilna plošča in navada je, da vsak glasbeni projekt promoviramo na enak način, tudi prek Radiosfere.

Nekateri predlogi so s strani poslušalcev/poslušalk izbrani v Radiosferi, nekateri pa ne.

ODGOVOR VARUHINJE

Urednik je pojasnil pravila in posebnosti predvajanja skladb, ki so izbrane v oddaji Radiosfera.

Mnenje o glasbi in govornih vsebinah Prvega

»Poslušala sem oddajo na prvem radijskem programu, kjer ste sodelovali. Malo sem bila žalostna, skoraj malo jezna ob klicu poslušalca, ki nestrpno meni, da morajo biti kar vse oddaje po njegovem okusu. Meni je prvi radijski program zelo všeč, ima kvalitetno in raznoliko glasbo ter dobre govorne prispevke. Seveda pa tudi jaz ne poslušam vsega, npr. Literarnega nočna skorajda ne. Tudi jaz ne razumem vsega, sem pač zanemarila novejšo literarno ustvarjanje. Mislim pa, da je dovolj ljudi, ki ga razumejo in potrebujejo.

Pišem pa vam zaradi oddaje V nedeljo zvečer z Branetom Rončelom. Zelo rada imam jazz in glasbo, povezano z njim. Termin je odličen, če ga boste spremenili, vas prosim, da omogočite

kasnejše poslušanje (zdaj je to možno). Na prvem programu je v nedeljo v času kuhanja kosila oddaja, ki je podobna nekdanji V nedeljo zvečer z Marjanom Kraljem. Morda bi jo ponovili na Valu 202 ob nedeljah zvečer? To ni drago, ljudje, ki ne marajo jazz in jih je veliko, pa bi tudi bili zadovoljni.« (S. K.)

II. VAL 202

Mnenje o Vročem mikrofону, 6. 3.: »Novinar je tendenciozno zastavljal nekakšna 'vprašanja'«

»Dne 6. 3. 25 je bila na Valu 202 na sporedu oddaja Vroči mikrofón, v kateri so radijski novinarji spraševali nekatere umetnike o njihovem stališču do napovedanega referenduma zoper izglasovani Zakon o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju umetnosti. Večinoma so bila vprašanja novinarjev splošna in dokaj nevtralna, medtem ko se je novinar Mitja Peček bolj »potrudil« in se s svojimi značilnimi besednimi traktati poslužil nekakšnega predavanja, »osveščanja«, izražanja svojega negativnega mnenja /.../ do nasprotnikov zakona, pri čemer je tendenciozno zastavljal nekakšna »vprašanja«, ki so bila izrazito sugestivna in je režiserki Emi Kugler tako rekoč narekoval njemu ustrezne, dokaj populistične odgovore. Njegova vprašanja so daljša od odgovorov in že sama vsebujejo odgovor, ki ga novinar pričakuje oziroma od vprašanega kar izsili. /.../ Omenjeni pogovor je na 22. minuti oddaje <https://val202.rtvlo.si/podkast/vroci-mikrofon/584/175114398>.« (B. O.)

III. RADIO SPLOŠNO

Pohvala radijskim programom in vsebinam

» /.../ z nekaj pohvalami na račun zlasti radijskih programov:

- 1. Program Ars je odličen, naj tak tudi ostane.*
 - 2. Radio Prvi: odlična oddaja "V nedeljo zvečer", ki jo oblikuje g. Brane Rončel (odličen je bil tudi g. Marjan Kralj), tudi sobotni otroški program, delno tudi nedeljski otroški program.*
- Ostanimo objektivno kritični in enotni, nacionalno osveščeni na osnovi naših izjemno bogatih kulturnih in zgodovinskih temeljev (obojih se zagotovo premalo zavedamo in jih premalo javno promoviramo), še posebej v sedanjih neprijaznih časih in v izjemno negotovi bodočnosti.« (S. Z.)*

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Uporaba ustrezne pravne terminologije pri poročanju o kaznovalnih nalogih

Bralka L. J. se je odzvala na poročanje o kaznovalnih nalogih zoper policiste v zvezi z odzivanjem na proteste v času korone:

»Gre za poročanje o kaznovalnih nalogih, ki so bili izdani zoper policiste v zvezi z odzivanjem na proteste v času korone. Sodba na podlagi kaznovalnega naloga je poseben postopek v lažjih primerih, kjer sodišče odloči zgolj na podlagi stanja spisa brez izvedbe glavne obravnave, če zbrani dokazi prima facie zadostujejo za obsodbo. Urejena v 445.a in naslednjih členih ZKP. V tem primeru za razveljavitev sodbe zadostuje (neobrazložen!) ugovor obdolženega, v primeru vložitve katerega se sodba razveljavi in sodišče opravi sojenje. Ugovor ni pritožba, kar je v člankih narobe navedeno (je pa sicer pravno sredstvo); pritožbo bodo imeli policisti na voljo po zaključku glavne obravnave in izdaji sodbe. Opisano predstavlja bistvena dejstva za poročanje o postopkih proti policistom zaradi protestov, sicer pride do senzacionalističnih navedb, kot je "Policisti obsojeni brez glavne obravnave" itd. Kaznovalni nalog je povsem ustaljen postopek, namenjen pohitritvi v primerih, ki pogosto niso sporni, v spornih primerih pa sodba na podlagi kaznovalnega naloga v primeru njene razveljavitve nikakor ne prejudicira končne odločitve sodišča. Poročanje, ki tega postopka laiku ne razloži, je senzacionalistično in zlasti neutemeljeno ustvarja dvome javnosti v delovanje pravne države (tj. obsodbe brez ustreznega postopka itd.), to pa je gotovo v nasprotju s standardi, ki jih RTV zasleduje.

<https://www.rtvsllo.si/slovenija/vsi-stirje-policisti-so-se-na-sodbo-v-zvezi-z-ukrepanjem-na-protestih-pritozili/740156>

<https://www.rtvsllo.si/crna-kronika/sodisce-izreklo-prvo-obsodilno-sodbo-policistom-ki-so-leta-2021-varovali-shod-proti-jansevi-vladi/736280>«

Odgovorna urednica Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

V prispevkih so navedene vse informacije, ki so bistvene za omenjeni primer.

Ko je prišlo do nadaljnjih faz v postopku, smo o tem poročali, prispevki so bili, kadar je to terjal razvoj dogodkov, večkrat v istem dnevu tudi dopolnjeni. Predhodni prispevki so v člankih dodani kot sorodne novice.

11. 2. [Sodišče izreklo prvo obsodilno sodbo policistom, ki so leta 2021 varovali shod proti Janševi vladi - RTV SLO](#)

12. 2. [Prva sodba zoper policiste zaradi ukrepov na protivladnih protestih bo verjetno razveljavljena - RTV SLO](#)

21. 3. [Vsi štirje policisti so se na sodbo v zvezi z ukrepanjem na protestih pritožili - RTV SLO](#)

Kar se tiče pravnega izrazoslovja, smo vedno hvaležni za pripombe oz. pojasnila.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

V dopisu ste navedli dve novinarski besedili o sodbah zoper policiste, pri čemer ste kot prvo navedli kasneje objavljeno (21. marca), šele za njim prvo (objavljeno 11. februarja). Odgovorna urednica je obe besedili razvrstila po datumu objave in dodala še tretje, prvič objavljeno 12. februarja in dopolnjeno 14. in 16. februarja. To je pomembno, saj se ob naslednjem besedilu ob robu pokaže z njim povezano starejše besedilo. V nizu besedil tako lahko bralec prejme vse informacije. V prvem besedilu, ki večinoma povzema prispevek, objavljen na TV Slovenija, je razvidno, da gre za prvo informacijo o izrečeni sodbi zoper policiste, ki jo je poskušala novinarka do objave dopolniti s čim več podrobnostmi, vendar mnogih odgovorov pristojnih ali vpletenih oseb ni prejela. Fokus tega prispevka sicer ni oblika sodnega postopka, temveč izrečene kazni, za kaj so bile izrečene, komu so bile izrečene in komu ne, poudarjeno je bilo tudi, da sodbe niso pravnomočne, da se bodo obsojeni na izrečene kazni pritožili in da bo v tem primeru stekel redni sodni postopek.

Kot je razvidno iz drugega besedila, je naslednji dan podrobnosti sodbe in odzive nanjo iskalo tudi uredništvo MMC-ja. V njem so z dopolnitvijo 16. februarja tudi podrobno pojasnili posebnosti tega postopka.

Menim, da je uredništvo ravnalo skladno s poklicnimi merili: glavni fokus vseh besedil je namenilo izrečenim sodbam in vsebini preganjanih ravnanj, pravnim posebnostim postopka pa toliko, kot je bilo potrebno, da so bili razumljivi širokemu krogu bralcev. O postopku ni poročalo senzacionalistično ali tako, da bi ustvarjalo dvom v delovanje pravne države.

»Dvojna merila« glede navajanja imen in komentiranja

Bralca **Z. V.** so zmotila, kot ja napisal, »dvojna merila« pri navajanju osebnih podatkov osumljenih spolne zlorabe:

»Zanima me, zakaj se na MMC-ju Marka Rupnika, osumljenega za spolne zlorabe, navaja s polnim imenom in dopušča komentiranje, starešino tabornikov, ki je zlorabljal mladoletne osebe pri tabornikih in bil obsojen na 20 let zapora, pa ne. Niti kratic ne objavite, niti ne dopuščate komentiranja. Zakaj taka dvojna merila?«

Odgovorna urednica Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Najbolj očiten dejavnik, ki pomeni ključno razliko v obravnavi glede navajanja osebnih podatkov je, da je Marko Rupnik javna osebnost. Ob tem velja, da gre v primeru starešine tabornikov za zlorabo mladoletnih oseb, kar pomeni, da je potrebna še posebna pozornost glede objave podatkov zaradi varovanja njihovih podatkov, saj gre za ranljivo skupino. Komentiranje pod novico o obsodbi starešine je bilo zaradi varovanja interesov mladoletnih oseb onemogočeno. V primeru poročanja o Rupniku velja predmoderacija, kar pomeni, da so vsi komentarji pred objavo pregledani.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Utemeljitev izkazuje, da pri razlikah ne gre za dvojna merila, temveč za spoštovanje Programskih standardov in Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Odgovorna

urednica je pojasnila in primerno utemeljila vse bistvene dejavnike, ki so vplivali na odločitev o zaprtju komentiranja pri enem besedilu in moderiranju pri drugem in na odločitev o objavi imena v primeru patra Rupnika in izogibanju objave imena v drugem primeru.

Bistvo razlikovanja ni samo v različnih statusih domnevnih storilcih, temveč tudi (v teh primerih predvsem) v žrtvah spolnih zlorab. Ko so žrtve otroci in mladostniki, veljajo še posebej stroga merila. Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija navajajo:

»Otrok žrtev spolnega nasilja ne smemo osebno identificirati.

Običajno je prepovedano predvajati podrobnosti iz postopkov na sodnih obravnavah, zaprtih za javnost.«

V primeru patra Rupnika so se žrtve, odrasle osebe, same javno izpostavile, z namenom, da bi razkrile neprimerno početje in zato razlogov za zakrivanje ni več.

Primerna je tudi odločitev o popolnem zaprtju komentiranja v primeru športnega trenerja, saj velja to pravilo za vsa besedila s področja črne kronike, v katerih so vključeni otroci. Komentarji pod besedilom o patru Rupniku pa so moderirani, da moderatorji pred objavo izločijo neprimerne komentarje.

Ravnanje uredništva je bilo torej primerno in skladno s programskimi standardi in poklicnimi merili.

Opozorilo na številne napake v pogovoru s Francinom Fukuyamo

Bralec **B. P.** je ob branju [pogovora z ameriškim politologom in avtorjem Francinom Fukuyamo](#), objavljenem na spletni strani rvtvsi.si, 23. marca, opozoril na napake prek pasice Prijavi napako. Ker na prijavo ni bilo odziva, se je obrnil na varuhinjo, ki je odgovorno urednico Uredništva za nove medije prosila za pojasnilo o popravni napaki. Navajamo korespondenco:

»V vednost vam pošiljam prijavo napak v danes objavljenem [pogovoru s Francinom Fukuyamo](#). Morda vas bo zanimalo, koliko bodo popravili, če sploh.

So lektorji spet mižali na eno in škilili na drugo oko?

"... velika vprašanja o Bidnovi opravljeni sposobnosti in izkazalo se je, da je mu je mentalno res zelo oslabeledo."

Kaj mu je oslabeledo? Mentalno?

"Menim, da možnost obstaja spremembe."

Možnost za spremembe obstaja? Obstajajo spremembe možnosti? Spreminja se možnost obstoja? Možen je obstoj sprememb?

"... medtem ko je bil nekoč postal nekaj samoumevnega." /.../

"Ne, po moje se je liberalizem res imel za nekaj samoumevnega ..."

Kaj je rekel v angleščini, da je postalo "po moje"? O rabi "po moje":

<https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/3945/katera-oblika-je-za-izražanje-bolj-primerna-po-moje-ali-po-mojem>

"... da bomo vedno užili takšno stabilnost, so si ljudje začeli želeti še mnogih drugih drugih stvari."

Spet: kaj je rekel v angleščini? Da bomo užili (použili, zaužili) ali uživali?

"Zato mislim, da zavedanje o tem nastopa čez generacijske cikle."

Kaj je rekel v angleščini? Čez generacijske cikle ali skozi cikle, s cikli, ciklično? Sumim, da gre tu za podoben primer kot "pogled čez okno", "vstop čez vrata".

"Te situaciji se bo zelo težko prilagoditi."

Tej situaciji?!

"... ne bodo mogli ohraniti sedanje ravni prebivalstva, zato se bo država zmanjšala."

Kaj je rekel v angleščini? Se bo zmanjšala država ali populacija, število prebivalstva?

"... ko je najvišji sloj bogatašev postal tako nezamisljivo bogat ..."

Človek si lahko zamisli marsikaj, tudi nepredstavljuje, nepojmljive stvari. Likovna, literarna in druge umetnosti dokazujejo, da je človek zmožen zamisliti ogromno nepredstavljevega, nepojmljivega. Vojna je polna zamisljivih, zamišljenih krutosti, ki pa so še sto let kasneje sleherniku nepredstavljuje. Seveda pa je glavno vprašanje, kaj je rekel v angleščini ...

<https://franja.si/iskanje?sl=en&tl=sl&q=inconceivable>

"Menim, da je epidemija covida-19 zelo spodkopala vero ljudi v znanost."

Vero ali zaupanje v znanost? Kaj je rekel v angleščini? Če je bila avtorica minuli torek zvečer v Linhartovi dvorani CD, je najbrž slišala vprašanje Dejana Verčiča o pomenu zaupanja v družbi. Ne vere, ampak zaupanja! Je razlika!

"... organi na področju javnega zdravstva niso bile popolnoma iskrene glede tega, kaj vedo ..."

Je preskok spola samo lapsus pri prepisovanju posnetka pogovora ali ima kakšno globljo identitetno konotacijo?

"Bi izpostavili katero ime iz vašega polja ... /.../«

Odgovorna urednica Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Zaradi obilice dela se dogajajo tudi tovrstne napake, ki jih zelo obžalujemo. Po vašem obvestilu so bile vse napake odpravljene. Preverila bom, kje se je zataknilo, da prijave napak niso bile posredovane na pravi naslov.

Hvala za razumevanje.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Seveda obilica dela ni opravičilo, da besedilo lektorsko ni bilo (dovolj temeljito) pregledano toliko časa. Kljub temu ocenjujem odziv odgovorne urednice kot primeren: naložila je odpravo napak, pa tudi preverjanje, zakaj lektorji niso popravili napak takoj po vašem opozorilu (ne glede na to, ali ste pisali lektorjem ali uredništvu, bi moral vaš dopis takoj priti do lektorjev MMC-ja).

Pohvala za primerne podpise pod fotografijami v članku

»Prav prijetno sem bil presenečen, ker je [današnji članek o protestih pred saloni znamke Tesla](#) opremljen z veliko fotografijami, ki so vse primerno podpisane. Prav pod vsako od devetih fotografij lepo piše, kje je bila posneta! To ni zanemarljivo, saj gre za fotografsko dokumentirano dogajanje v sedmih različnih mestih v petih državah, v ZDA pa treh zveznih državah.« (B. P.)

Mnenje: »Kladivc na slovenskih sodiščih ni«

»Mnoge vesti in članke o sodnih postopkih na MMC opremljajo s fotografijami lesenih kladivc (primeri [1](#), [2](#), [3](#), [4](#), [5](#) itn.), ki so praviloma pobrane z zastojkarskih spletnih portalov. Izjema je [fotografija Srdjana Živulovića](#), ki že skoraj 15 let kroži po slovenskih medijih, a mi ni uspelo preveriti, kdaj in kje je bila posneta.

Foto: BoBo

Že pred časom sem posumil, da gre za nepremišljeno, papagajsko prenašanje neke ikonografije iz tujih filmov, zato sem danes poslal vprašanje o tem na Vrhovno sodišče. Odgovor lahko preberete spodaj. Kladivc na slovenskih sodiščih ni:

»Kot ste sami navedli, gre predvsem za fotografije iz brezplačnih spletnih fototek. Kladivca se v slovenskem sodnem sistemu ne uporablja, tako tega simbola ne boste našli v slovenskih sodnih dvoranih.

R. C. H.

Vrhovno sodišče republike Slovenije

Služba za odnose z javnostmi«

Zakaj je to pomembno? Zato, ker je objavljane teh kladivc ob vesteh s slovenskih sodišč očitno zavajajoče, ker gre za slikovni fake news /.../« (B. P.)

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

»Kdaj bo čas za ukinitvev komentarjev na MMC?«

Uporabnika sta v dopisu izrazila nezadovoljstvo nad moderiranjem komentiranja in pozvala k ukinitvi možnosti komentiranja na spletni strani rtvslo.si. Navajamo odziva:

»Nivo debate, količina vse možnih političnih trollov, ruskih trollov in na splošno absoluten manko kakršnega koli intelektualnega diskurza že leta kričijo po tem, da se na MMC RTV ukine komentiranje.

V luči zadnjih dogodkov v ZDA, kjer se vsi zavedamo, da je tovrstno troll orodje bilo ključno v zmagi trenutne politične garniture (ne glede na to, ali nam je všeč ali ne), je ukinitvev toliko bolj pomembna. Hkrati imamo sedaj še v zahodnem svetu dokaz, da lahko kontrolorji socialno

družbenega diskurza dobesedno nastavljajo vlade. Pred tem smo seveda to lahko gledali v Srbiji, na Madžarskem ...

Ostalih dokazov imamo nešteto. Od Cambridge analitike dalje do problematičnega prevzema Twitterja in vse vmes. Res ne vem, zakaj se tovrstne zadeve tolerirajo, in to v zavodu, ki je davkoplačevalsko financiran tako rekoč v popolnosti. In ki bi lahko denar, energijo in zaposlene iz konstantnega urednikovanja/cenzuriranja preusmerili v nekaj, kar bi v resnici bilo ključno za tako pomemben zavod. Da ne omenjam nekega ne-profanega poslanstva, to je boja za višji intelektualni nivo družbe. Tukaj ne gre za pravico govora. Tukaj gre za razvito, odklenjeno funkcionalnost MMC-ja. Bil bi vesel urgentnega ukrepanja na tem področju.« (A. L.)

»V vednost vam posredujem dopis administratorju foruma MMC. Ob tem, da sem bil doslej praviloma deležen molka, v najboljšem primeru pa lakoničnih in/ali sprenevedavih odgovorov, ki ne vzdržijo presoje osnovne verodostojnosti, ponovno pozivam k ukinitvi foruma. Če ga ne zmorejo upravljati tako, da bi iz njega izločali cele kupe neumnosti, ki žalijo človeški razum, pustili pa bi vsebinske komentarje, četudi za tri milimetre ali poldrugo stopinjo zaidejo z osnovne teme, naj RTVS opusti ta relikviti neke dobe, ki je večinoma minila tudi na RTVS - že pred leti.

Forum s cenzuro ni kot poslanstvo RTVS opredeljen nikjer v Zakonu o RTVS in je torej za lase privlečena "storitev", ki jo je naplavilo v obdobju razmaha tega spletnega segmenta skupaj z blogi in podobnimi novotarijami. Le da se te novotarije na MMC že davno ukinili. Celó, kot veste, brez ustreznih popravkov navodil za uporabo ipd. Le še ta "forum" vztraja iz nepojasnjenih razlogov, na podlagi neobjavljenih smernic razvoja MMC.

Zaradi tega sem prepričan, da je treba ta forum ukiniti in nanj vezane človeške vire sprostiti za bolj produktivno delo, kot je cenzura v podpalubju uredniško in vsebinsko precej šibkega MMC. Smoter in vsebina foruma sta zrela za temeljito analizo in presojo vsebine in delovanja. Žal dvomim, da bi samozadovoljnost in samozadostnost večno nezadovoljnega RTVS dopustila kaj takega.« (B. P.)

ODGOVOR VARUHIJNE Z MNENJEM

Pobud za ukinitvev komentiranja na RTV Slovenija je bilo že več. Podrobneje sem na podobno vprašanje odgovarjala leta 2023, odgovori pristojnih in moje mnenje so dostopni v [Letnem poročilu 2023](#), str. 148.

Nekaj poudarkov iz teh odgovorov: vodja MMC-ja je pojasnil, da je moderiranje komentarjev na portalu rtvslo.si na najvišji možni ravni v vsej državi, v zaključni fazi je razvoj sistema za avtomatsko zaznavanje sovražnega komentiranja, ki bo najtežje kršitve takoj zaznal in jih umaknil v predmoderacijo.

Vodja administratorjev MMC RTV SLO je pojasnil, da so leta 2020 pozvali bralce, da v anonimni anketi posredujejo mnenje o uporabniških vsebinah. 70 % jih je odgovorilo, naj komentiranje ostane, približno 15 % jih je bilo za ukinitvev, ostalih 15 % je bilo neopredeljenih in so predlagali različne modifikacije (neanonimno, preverjanje prek SMS-a itd.). Rezultate so takrat predstavili tudi Programskemu svetu, ki je podprl, da ta storitev ostane na voljo uporabnikom in bralcem portala.

Možnost komentiranja ponujajo tudi primerljivi mediji in javne radiotelevizije.

Varuhinja pravic uporabnikov podpiram ohranitev možnosti komentiranja, ker ocenjujem komentiranje kot demokratično obliko izražanja in izmenjevanja mnenj. Podpiram pa moderirano komentiranje, pri čemer moderatorji (administratorji) pri komentarjih preverjajo spoštovanje [priporočil za komentiranje](#). Moderiranje je zaradi velikega števila komentarjev sicer zelo obsežno in zahtevno delo, vendar menim, da je za javni medij primerno, da temu nameni določene kadrovske in denarne vire, saj s tem omogoča vsebinsko in strpno izmenjavo mnenj in stališč in zelo zmanjša možnosti zlorabe.

Moderiranje omogoča vsakemu bralcu ali uporabniku, da administratorjem prijavi domnevno neprimeren komentar. Med rednim moderiranjem in na pobudo bralcev administratorji umaknejo nekaj manj kot odstotek komentarjev. Pod besedili z občutljivo vsebino pa komentarji niso možni.

Zato menim, da kljub nevarnostim, ki jih navajate, moderirano komentiranje prispeva k izmenjavi mnenj in ne podpiram njegove ukinitve.

Odziv uporabnika A. L.:

»Najlepša hvala za mnenje in za razlago. Jo razumem, razumem okoliščine in stališče.«

Odziv uporabnika B. P.:

»Zahvaljujem se vam za poslana pojasnila. Pazljivo sem prebral del vašega poročila za leto 2023 in pojasnila odgovornih v MMC. Zaradi sklicevanja na anketo v letu 2020, razpravo v programskem svetu in na koncu še povezave na druge medije s komentarji, sem poiskal in preveril kar nekaj zadev.

O načinu in verodostojnosti izvedbe anket na MMC sem vam pisal najmanj enkrat. Pritožbo sem pojasnil, argumentiral, dokazal, a je ostala brez kakršnegakoli odziva. Zaradi tega imam do sklicevanja na anketo o komentiranju zadržke. Tudi zaradi "približno 60" sodelujočih v anketi. Je to reprezentativen vzorec za vse bralstvo MMC?

Ob povezavah, ki jih je [vodja administratorjev MMC RTVS navedel](#) kot dokaz, kje vse objavljajo komentarje bralstva, se je lepo pokazalo, v kakšnih zablodah živi in dela. Primerjati javno RTV dvomilijonske Slovenije s spletnimi mesti BBC, ZDF, ORF, FAZ, Guardian, El Pais, NYT in WP je - tudi če zanemarim, da so tam komentarji večinoma izginili, so silno omejeni in/ali dovoljeni le naročnikom - to naravnost /.../. Navedena ni niti ena javna RTV-hiša iz podobno majhne države. Metati skupaj javne medijske hiše majhne države in majhnega naroda z velikimi in z gigantskimi zasebnimi mediji v prevladujočih svetovnih jezikih je čista norost. Ali skrajna oholost. Ne vem, kaj je hujše.

Lahko da je bila razprava programskega sveta o komentiranju pred leti dolga, široka in poglobljena, a v zapisnikih sklepov sej iz leta 2020 in 2021 ne najdem nobene omembe komentiranja. Verjetno ta razprava ni bila dovolj pomembna, da bi PS o njej uradno sklepal in dal v zapisnik.

V [Poročilu o delu Programskega sveta v letu 2020](#) sem v poročilu o delu [Komisije za multimedijske vsebine](#) na 18. strani vendarle našel odstavek o komentiranju. Takole se glasi:

Ob mesečnih poročilih varuhinje je komisija ugotavljala, da se največ odzivov uporabnikov nanašana na komentarje, zato se je v razpravah večkrat izpostavljala njihovo smiselnost. Člani komisije so ugotavljali, da se kultura komuniciranja prek spletnih strani znižuje, zato je potrebno najti ustrezne rešitve, ki ne bodo bistveno vplivale na obiskanost. Menili so, da je potrebno dosledno uveljavljati pravila komentiranja. Kot možne rešitve pa predlagali, da so komentarji dopustni pod pogojem, da se komentatorji identificirajo, za neprimerne komentarje pa vzpostavi »kazenska« odgovornost. V razmislek je bil predlagan tudi dosleden izbris komentarjev, ki se nanašajo na že izbrisan komentar. Glede na različna stališča znotraj zavoda, je bilo dogovorjeno, da bo komisija razpravo nadaljevala, ko bo prejela usklajeno stališče vodstva RTV Slovenija glede blogov in komentiranja na spletni strani MMC-ja.

Tako sem tokrat prvič (dvakrat) naletel na uradno navedbo, da je glavni zadržek pred ukinitvijo komentiranja (tudi njegov glavni smoter?) skrb za obiskanost spletne strani. Ne skrb za demokratičnost, možnost izmenjave mnenj, odprtost družbe itn., ampak čisto profan strah pred izgubo obiska!

Strah pred izgubo obiska ob ukinitvi komentarjev pomeni samo eno: strah pred soočenjem s svojo dejansko (i)relevantnostjo, (ne)zanimivostjo, z (ne)kakovostjo lastnih vsebin, se pravi tistih, ki jih je RTVS po zakonu dolžna zagotavljati. Prav na te vsebine imam vedno znova celo vrsto pripomb, ki jih po svojih najboljših močeh utemeljim, argumentiram in dokumentiram.

Ker je od leta 2020 minilo že kar nekaj časa, ker je bilo vmes ukinjeno komentiranje na Siolu (in drugod pri nas in v tujini!), ker se je pojavil N1info, ki ima ob podobnem obisku kot RTVS le peščico komentarjev, če sploh ... najbrž na RTVS res ni prav nobene razumne osnove za ponovno presojo o smotrnosti in stroških vzdrževanja komentarjev. Zaradi takšnega vedenja v tej veličastni hiši se ob vsakem glasnem in javnem stokanju o denarnih in kadrovskih stiskah RTVS zadnje čase le še nasmehnem - grenko, malce posmehljivo in vedno manj prizanesljivo.«

PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI

I. TV STUDIO LENDAVALA

Pod drobnogledom, 27. 3.: »Sprenevedanje in potvarjanje zgodovine«?

Gledalec E. L. je oddaji [Pod drobnogledom](#), ki je bila na sporedu 27. marca, očital »neverjetno sprenevedanje in potvarjanje zgodovine«:

»V četrtek, 27. 3. 2025, sem ob 14:42 uri na TV SLO 1 gledal manjšinsko oddajo »Pod drobnogledom« in v njej zasledil neverjetno sprenevedanje in potvarjanje zgodovine. V oddaji je med ostalim govora tudi o dogajanju med 2. svetovno vojno v Prekmurju. Vsak, ki vsaj malo pozna zgodovino, ve, kaj se je v Sloveniji dogajalo med 2. svetovno vojno. Med ostalim tudi to, da se je nemški Hitlerjevi vojni pridružila tudi takratna Madžarska, ki ji je Hitler prepustil Prekmurje. Dovolj zgodovinske literature obstaja, ki govori o tem, da so Madžari pobijali slovenske domoljube in jih kar veliko odpeljali v taborišča na Madžarskem, največ v Sarvar. V tej

oddaji je nacionalna RTV objavila, da v Prekmurju med 2. svetovno vojno madžarske vojske ni bilo, tudi Hitlerju sta se pridružili le Italija in Japonska. Zasledimo lahko le jamranje o tem, da so bili po končani vojni nekateri Madžari preseljeni v neko taborišče v Prekmurju. Nikoli v Prekmurju ni bilo taborišča, bili pa so po vojni tukaj Madžari, ki so med vojno počeli grozodejstva nad slovenskim prebivalstvom. Sicer pa nimam namena razlagati zgodovinskih dejstev, v svojem in imenu mnogih Prekmurk in Prekmurcev izražam žalost in ogorčenje nad tem, da lahko nacionalna RTV prikaže nekaj takega. Prav v teh dneh smo obeležili 8. obletnico osvoboditve taborišča v Šarvaru na Madžarskem, kjer je bilo ubitih mnogo Prekmurcev, med njimi tudi takrat v Prekmurju živeči Istrani in Primorci, zato vam predlagam, da preberete zapis s tega dogodka <https://pi-prekmurje.si/dogodki/>. Želim vam manj potvarjanja zgodovine v prihodnosti in vas lepo pozdravljam.«

Odgovorna urednica TV-programa za madžarsko narodno skupnost Mirjana Magyar Lovrić

Hvala za posredovano pritožbo, v kateri nam gledalec v zvezi z oddajo Pod drobnogledom, ki je bila objavljena 27. 3. 2025, očita »neverjetno sprenevedanje in potvarjanje zgodovine«.

Očitke na omenjeno oddajo kot odgovorna urednica v celoti zavračam. Zavračam torej obtožbe, da se v UPE TV-program za madžarsko narodno skupnost (TV-studio Lendava) sprenevedamo in potvarjamo zgodovino.

Omenjena oddaja je brez težnje po celovitosti nizala nekatere, z vidika Madžarov pomembne nacionalne in lokalne obletnice. Del te oddaje govori tudi o tem, da letos obeležujemo 80-letnico konca druge svetovne vojne in 80. obletnico interniranja prekmurskih Madžarov v taborišče v Filovce, Hrastovec in današnje Kidričevo. V oddaji je bilo rečeno (objavljeni podnaslovi):

Soós Péter, zgodovinar:

»Druga svetovna vojna se je končala pred 80 leti. Gre za najbolj uničujoč konflikt v zgodovini človeštva, ki je zajel 6 celin in več kot 60 držav. Glavni vzrok je bila ekspanzionistična politika Nemčije, ki jo je vodil Adolf Hitler. Po veliki gospodarski krizi so si Nemčija in njeni kasnejši zaveznici Japonska in Italija prav tako prizadevale za ozemeljsko širitev, kar je v bistvu sprožilo svetovno vojno. Vojna se je uradno začela 1. septembra 1939, ko je nacistična Nemčija napadla Poljsko, nakar sta Velika Britanija in Francija Nemcem napovedali vojno. Sčasoma sta nastala dva zavezniška tabora, ki sta se bojevala drug proti drugemu. Na eni strani so bili Nemci, Japonci in Italijani, ki jih imenujemo sile osi. Drugi zavezniški tabor, tako imenovane zavezniške sile, so sestavljale Velika Britanija, Sovjetska zveza in kasneje Združene države Amerike. Boji niso potekali samo v Evropi, ampak tudi v Afriki, Aziji in na Pacifiku. Minilo je torej 80 let od konca druge svetovne vojne, ki se je v Evropi končala 8. maja 1945 s kapitulacijo Nemčije. Globalno pa se je svetovna vojna končala s kapitulacijo Japonske 2. septembra 1945.«

Kepéné dr. Bihar Mária, novinarka:

»V drugi svetovni vojni je bilo okoli 80 milijonov žrtev, tudi številno civilno prebivalstvo. Krvavi dogodki druge svetovne vojne so pustili globoke rane v dušah prebivalcev našega kraja. Po deportaciji Judov in Slovencev so sledili Madžari. 80 let je minilo, odkar so leta 1945 prekmurske Madžare deportirali v koncentracijska taborišča.«

Dr. Göncz László, zgodovinar:

»Po koncu madžarske oblasti v naših krajih je območje spet postalo del Jugoslavije. Nova oblastna struktura je bila še v nastajanju, ko so skupino prekmurskih Madžarov deportirali v koncentracijsko taborišče Filovci. Med njimi so bili večinoma tisti, ki so bili kakor koli povezani z nacistično Stranko puščičnega križa. Razlog za vstop v omenjeno stranko večinoma ni bil ideološki, ampak se je večina včlanila zato, da jih ne bi kot vojake odpeljali na fronto. V filovsko taborišče je bilo deportiranih tudi veliko županov naselij. Okoli dva in pol meseca so živeli tam v drastičnih razmerah. Deportacija julija leta 1945 pa je bila še obsežnejša; okoli 560 prekmurskih Madžarov so odvedli v grad Hrastovec pri Mariboru. Tam so uredili koncentracijsko taborišče, pa ne samo za Madžare, ampak tudi za Nemce in ideološke nasprotnike novega režima. V Hrastovcu je bilo zaprtih na tisoče ljudi. Nekaj prekmurskih madžarskih otrok so premestili v taborišče Šterntal, današnje Kidričevo. V teh koncentracijskih taboriščih je umrlo okoli 10 tukajšnjih Madžarov. Med umrlimi so bili tudi takšni, ki so v taborišču zboleli, a so umrli, ko so jih jeseni leta 1945 pustili domov.«

Menim, da noben zgoraj navedeni stavek zgodovine ne potvarja.

V UPE TV program za madžarsko narodno skupnost (TV-studio Lendava) se zavedamo, da je, ne glede na to, o kakšni vojni govorimo, dejstvo, da vsaka vojna v ljudeh pusti globok in boleč pečat, ki ga tudi naslednje generacije ne morejo zlahka sprejeti in se z njim sprijazniti. Naš program že 47 let dokazuje prizadevanja za strpnost, medsebojno spoštovanje, razumevanje in poznavanje, tudi s tern, da v oddajah, namenjenih madžarski narodni skupnosti, ne objavljamo le vsebine, ozko povezane z madžarsko skupnostjo, temveč v duhu zgoraj omenjene strpnosti, medsebojnega spoštovanja, razumevanja in poznavanja govorimo tudi o ostalih prebivalcih narodnostno mešanega območja. Ob informiranju madžarske narodne skupnosti v njenem maternem jeziku vedno poudarjamo tudi našo povezovalno vlogo med manjšinsko skupnostjo in večinskim narodom.

Tako smo v naših oddajah že velikokrat govorili o Primorcih in Istranih, o njihovi prisilni razselitvi in naselitvi v jugovzhodni del Prekmurja, kakor tudi o tern, da so jih med drugo svetovno vojno madžarske oblasti spet razselile, približno 600 pa internirale v taborišče v Šarvar. Naj jih naštejemo le nekaj: poročali smo, na primer, o dokumentarnem filmu Primorski eksodus, leta 2015 smo poročali o 90-letnici obstoja naselja Pince-Marof in 70. obletnici vrnitve internirancev iz taborišča v Šarvarju, leta 2022 smo poročali o 100-letnici obstoja naselja Benica, kjer so se na slavnostni prireditvi spomnili tudi 80-letnice internacije v Šarvar. Poročali smo tudi o spominski slovesnosti v Šarvarju, ki sta se je udeležila takratna predsednika slovenskega in madžarskega parlamenta Milan Brglez in László Kövér, v oddaji Pod drobnogledom leta 2022, ki prav tako govori o obletnicah, pa smo med drugim objavili:

»Decembra 1941 je bil sprejet madžarski zakon, po katerem so tukajšnje slovenske koloniste poleti 1942 žal izselili. Skoraj vse pred tem sem naseljene družine iz petih do šestih naselij' oz. okoli 500 do 600 ljudi so deportirali v taborišče Šarvar. Od tam so otroke in delovno sposobne fante odpeljali v Vojvodino h kmetovalcem nemškega rodu. Če povzamem, gre za niz dogodkov, ki je na žalost povzročil tudi nekakšen konflikt med tukaj živečimi ljudmi. Leta 1944 je sledila še deportacija Judov. Kot odgovor na deportacijo slovenskih kolonistov je jugoslovanska skrajna partizanska oblast v času tik po vojni julija 1945 na grad Hrastovec deportirala približno enako število Madžarov iz Lendave in okolice.«

Vse to dokazuje, da se v UPE TV program za madžarsko narodno skupnost (TV-studio Lendava) niti slučajno ne sprenevedamo in ne potvarjamo zgodovine.

Zavedamo pa se, da je do omenjene tematike vedno treba pristopiti s potrebno tenkočutnostjo in razumevanjem do vseh deležnikov omenjenih dogodkov, kar bomo v naših oddajah storili tudi v bodoče.

ODGOVOR VARUHNJE

Vaš dopis se osredotoča na vsebino oddaje, predvsem zgodovinska dejstva in tolmačenje zgodovine v Prekmurju in njegovi okolici. Varuhinja pravic gledalcev nimam dovolj zgodovinskega znanja, da bi lahko presojala točnost, nepristranskost in celovitost zgodovinskih navedb. Upam, da boste po podrobnem odgovoru odgovorne urednice lahko sami presodili, ali so njena pojasnila primerna in zadostna in ali so vam pomagala pogledati na oddajo, ki vas je zmotila, v širši luči, v kontekstu drugih oddaj, ki so obravnavale podobno tematiko z drugih zornih kotov.

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Kviz Vem!, 10. 3.: Uporaba pridevnika »košarkaški« pri enem od vprašanj

Gledalka U. Š. se je pritožila nad napačno uporabo pridevnika v kvizu [Vem!, 10. marca](#):

»Želim opozoriti na dogodek, ki se je pripetil v ponedeljkovem kvizu Vem!, ki se predvaja na 1. programu TV SLO ob delovnikih. Zelo naju je z možem zmotilo, da v kvizu, ki naj bi temeljil na slovenskem jeziku, lahko pride do take napake. Pri enem od vprašanj se je namreč pojavila uporaba pridevnika "košarkaški" - prilagam posnetek zaslona. Ker je bil mož leta dolgo trener dotičnega športa, ga kar privzdigne, kadar kdo uporabi napačno (beri: srbsko, hrvaško, bosansko ...) obliko pridevnika njemu ljubega športa. Ker tudi v vašem govornem pomočniku, na povezavi <https://govornipomochnik.rtv slo.si/kosarka-kosarkar-kosarkarski/> govorite o pravilni rabi tega, bi bila zelo vesela, če bi se tudi ostali vaši novinarji (poleg športnih, ki jih moram pohvaliti, to poznajo in tudi vedno znova pravilno uporabljajo) izobrazili, kajti že večkrat se je zgodilo, da je bil pridevnik uporabljen v katerem od prispevkov drugega (ne športnega) uredništva in se je vedno znova uporabljala nepravilna oblika košarkaški. Sploh pa se mi zdi skrajno nesprejemljivo, da se to zgodi v oddaji, ki naj bi se prednostno ukvarjala z besedami, slovenskimi besedami in če so sposobni včasih za svoja gesla privleči neke prastare oblike besed, bi želela, da bi bili sposobni tudi običajne, žive besede uporabljati v pravilni obliki.«

Urednica kviza Vem! Dajana Makovec

Samo opravičim se lahko gledalki in obljubim, da bomo v bodoče bolj pozorni. Napaka je nastala pri sestavljanju vprašanj. V uredništvu vprašanja ob pregledu tudi lektoriramo, tokrat pa smo napako žal spregledali.

Ko se nam bo ponudila priložnost, bomo gledalce opozorili na pravilno rabo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je urednica primerno priznala in pojasnila napako, se opravičila zanjo in napovedala tudi javno pojasnilo v primerni obliki.

RTV 365: »Kršitve tujih delavcev ali kršitve njihovih pravic?«

Uporabnik P. B. se je odzval na napačen naslov prispevka v arhivu RTV 365:

»Naslov prispevka iz sinočnih Odmevov, kot je danes dopoldne ponujen na traku Avdio/Video, in je arhiviran pod naslovom [Kršitve tujih delavcev v Sloveniji](#) (zaslonski sliki sta pripeti), poraja vprašanje o lažnosti naslova.

V prispevku nisem zasledil niti ene omembe kršitev tujih delavcev, je pa posvečen kršitvam njihovih pravic! Ni nikogar v uredništvu, ki bi to kapitalno napako zaznal in odpravil? /.../ Boste ta zavajajoč nesmisel naposled popravili, ali ga pustili arhiviranega za vekomaj?«

Uredništvo za nove medije MMC RTV Slovenija

Hvala za opozorilo, drži, umanjkala je beseda »pravíc«. Napako smo popravili.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je odziv uredništva primeren: odzvalo se je hitro, priznalo napako in jo takoj odpravilo.

Opuščanje sklanjanja ženskih priimkov

Gledalka, poslušalka in bralka P. N. P. je v dopisu izrazila mnenje glede nesklanjanja ženskih priimkov. Varuhinjo je prosila tudi za pojasnila jezikovnih svetovalcev o sprejemljivosti opuščanja sklanjanja ženskih priimkov. Navajamo odziv:

»Zelo rada spremljam oddaje na slovenski javni televiziji, načeloma nimam pripomb. Razen ene. Že nekaj časa me jezi in bega pojav, ki se je začel na MMC portalu, razširil na radio in televizijo ter celo v tiskane medije. Novinarji so začeli opuščati sklanjanje ženskih priimkov. Tako lahko zasledimo naslove in komentarje Prevc in Križnar na stopničkah, Fajon govorila v Bruslju, Zmaga spet za Štuhec. Pravilo vsi poznamo: če je pred priimkom ime, funkcija ..., se priimek ne sklanja, če stoji sam, pa ga je treba sklanjati (Prevčeva in Križnarjeva, Fajonova, Štuhčevo). V pogovorih z nekaterimi novinarji sem dobila pojasnilo, da je sklanjanje priimkov seksistično, da feministični val v Sloveniji temu močno nasprotuje, češ da npr. zapis Fajonova/Prevčeva izraža, da je ženska lastnina svojega moža ali očeta. In da je, seveda, tako veliko lažje, ker mnogi sklanjanja niti ne obvladajo dobro (iz Štuhec v Štuhčevo in ne v Štuhecova) ... (!) Moje mnenje je, da je treba to jezikovno posebnost, ki jo ima le malo (slovanskih) jezikov, negovati in braniti, saj bogati jezik (pri Prevc na stopničkah ni jasno, ali je to Nika ali Domen). Prosila bi vas za mnenje, morda še za razlago kakšnega strokovnjaka, da enkrat za vselej tudi na javni RTV dorečete, zakaj se opušča sklanjanje ženskih priimkov, in ali je to dopustno. Po mojem vedenju ni tega v nobenih pravilih - vsi pa vemo, da lahko razmah tega vodi prav v to smer. Kar bi bila velika izguba za jezik. Kot plačnica RTV-prispevka imam pravico do jezikovno neoporečnega javnega medija, z mano pa se strinja tudi velik krog ljudi, s katerimi sem o tem govorila. Mnogi tudi zaradi tega MMC-ja več ne berejo. Moja pritožba se nanaša na radio, TV in MMC.«

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Dileme, povezane s sklanjanjem oz. nesklanjanjem ženskih priimkov, sem prejela že večkrat v presojo, zato sem že leta 2022 in 2023 prosila jezikovne svetovalce na RTV Slovenija za njihovo mnenje, pa tudi za pojasnilo, kakšna priporočila ali napotke dajejo glede tega novinarjem. Njihov odgovor je, da odločitev o sklanjanju ali nesklanjanju ženskih priimkov načeloma prepustijo novinarju oz. avtorju, saj sta obe obliki mogoči, utemeljeni v pravilih oz. rabi, enotne in vsem sprejemljive rešitve pa za zdaj ni.

Varuhinja podpiram napore RTV Slovenija za razvijanje slovenskega jezika, tudi pri prilagajanju družbenim spremembam in prispevanju jezika k večji enakopravnosti, obenem pa opuščanje sklanjanja slovenski jezik siromaši. Dodajam še povezavo na zanimiv odziv pisatelja in prevajalca Branka Gradišnika na razpravo v Lektorskem društvu o spolno občutljivi rabi jezika leta 2019: <https://www.lektorsko-drustvo.si/jezikavo-vprasanje/>.

Varuhinja je v nadaljevanju navedla nekaj odgovorov jezikovnih svetovalcev in njena pojasnila v letih od 2022 do 2024, ki so objavljena tudi v [mesečnih poročilih](#) (april in november 2022, marec 2023 in avgust 2024). Nekatere pripombe in pojasnila jezikovnih svetovalcev so objavljena tudi v [Letnem poročilu 2022](#) na str. 151.

Jezikovni svetovalci RTV Slovenija o rabi izraza »redke zemlje«

Februarja se je bralec pritožil nad uporabo besedne zveze »redke zemlje« v člankih na MMC-ju. Jezikovni svetovalci so v odgovoru napisali, da so že zaznali nelagodje ob omenjenem terminu

in da bodo v kratkem razpravljali o tem, kar je varuhinja pozdravila. Po razpravi je prejela odgovor:

V imenu Jezikovnih svetovalcev RTV Slovenija Rok Dovjak

V zvezi z izrazom redke zemlje smo v uredništvo iz več virov prejeli dva tipa odzivov:

1. pritožbe, da je izraz redke zemlje moteč, premalo poveden dobesedni prevod,
2. pritožbe, da namesto strokovnega izraza rabimo opisne izraze in tako siromašimo sporočilno vrednost vesti ali zavajamo poslušalce/gledalce/bralce.
3. Izraz redke zemlje je termin, katerega rabo je zaznal že *Slovar slovenskega knjižnega jezika* kot splošni razlagalni slovar, kot geslo se omenja v *Geološkem terminološkem slovarju* oz. v edninski obliki v *Kemijskem slovarju* na spletu, v razlagi pa tudi v *Tehniškem metalurškem slovarju* (gl. davidit, gadolinit; prim. redki). Ob tem naj opozorimo, da prvi trije slovarji termin razlagajo kot okside lantan(o)idov oz. redkozemeljskih elementov, zadnji pa k redkim zemljam prinaša sinonimni izraz redke prvine. Izraz je problematičen, ker se prvina navadno povezuje s kemijskimi elementi; da v danem slovarju nima tega pomena, kaže posebna podiztočnica redke zemljine s pripisanim sinonimnim izrazom kovine redkih prvin.

Pri pregledu del o tej temi na spletu je razvidno izenačevanje redkih zemelj z elementi, ki jih tvorijo, vzrok za to pa je prej kot v napačni interpretaciji slovarskih podatkov iskati v poenostavljanju in krajšanju izrazov ter naslanjanje na tuje vire s tako popreproščenim izrazjem. Glede na povedano je izraz redke zemlje v slovenščini upravičen, saj je v slovarjih in v stroki ustaljen (sem seveda niso všteta skrajšana poimenovanja tipa »dragocene zemlje«). Kalkiranost pri terminih ni poglavito jezikovnokulturno merilo, saj smo v slovenščino sprejeli ogromno terminov internacionalizmov, slovenske različice pa smo pogosto ustvarili po njihovi predlogi.

1. RTV Slovenija ima kot ustanova, ki nagovarja najširši krog ljudi, ne glede na njihovo starost in izobrazbo, nalogo, da javnost informira natančno in strokovno neoporečno, a vendar poljudno in razumljivo. Izogiba se ozkostrokovnim izrazom in žargonizmom, če ti niso potrebni za celostno razumevanje ali poseben učinek besedila, prizadeva pa si za kontinuiteto in enotnost izrazja. Ob prvi pojavitvi izraza »redke zemlje« smo si težko predstavljali, kako pomembna tema bo to postala, in zaradi splošne razumljivosti in nelagodja, ki sta ga vzbujali sestavina zemlja, ki asociira na nekaj zelo konkretnega in vsakdanjega, in množina, ki je pri snovnih imenih redkejša, pa tudi zaradi indicev, da je govor o nadvse raznovrstnem naravnem bogastvu, smo se odločili za nadpomenko, ki pomensko zagotovo zaobjame želeno vsebino, torej opisne izraze redke rudnine, redke surovine, redki naravni viri (prim. SSSK: rudnina '*plinasta, tekoča ali trdna snov, nastala v naravi*', [gov.si: mineralne surovine](http://gov.si/mineralne_surovine)). V presoji nismo bili osamljeni, na kar kaže tudi raba v drugih medijih, tako slovenskih kot tujih (npr. redke surovine, redki minerali v Delu; minerals v člankih BBC-ja, Reutersa, AP Newsa, Sky Newsa, NBC Newsa ...). Kasnejše poročanje nam je potrdilo, da termin »redke zemlje« pomensko ni vselej povsem ustrezen, saj v kontekstu, v katerem se pojavlja, ne gre samo za elemente redkih zemelj, ampak še za druge snovi (grafit, kobalt, mangan, premog, titan, uran ...), ali pa je natančna vsebina neznan (npr. dogovor med Ukrajino in ZDA o izkoriščanju ukrajinskih rudnih bogastev) ali nerazvidna brez širšega konteksta (izjave politikov).

Zaradi povedanega smo mnenja, da raba nadomestnih nadpomenskih izrazov ni napačna, ampak včasih celo ustrežnejša (prim. [Evropski akt o kritičnih surovinah](#) in [Akt EU o kritičnih surovinah za prihodnost dobavnih verig EU](#)). Seveda pa stopnjo poljudnosti prilagajamo vrsti oddaj ter poglobljenosti prispevka in strokovnosti sogovornika, prav tako ne spodbujamo rabe različnih izrazov za označitev istega pojma.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da so jezikovni svetovalci podrobno pojasnili in utemeljili rabo sinonimov ali drugačnih izrazov za kemijske elemente, ki jih imenujemo tudi *redke zemlje*. Menim, da so opravili pomembno delo, kako se bodo besede udeležile v praksi, pa bo najbolj odvisno od novinarjev.

II. OGLAŠEVANJE

Dobro jutro, 12. 3.: »Nepreverjene informacije in prikrito oglaševanje«

Gledalec R. K. se je pritožil na gostovanje A. B. v oddaji Dobro jutro, 12. 3., saj je po njegovem mnenju v oddaji prišlo do »prikritega oglaševanja«. Pritožbo gledalca na omenjeno vsebino so prejeli tudi v uredništvu oddaje in jo, kot je v dopisu varuhinji napisala urednica oddaje, »zaradi resnosti pritožbe umaknili s spleta«. Sporni del oddaje so posredovali varuhinji v presojo. V nadaljevanju navajamo pritožbo gledalca, odziv uredništva in presojo varuhinje.

»Pišem Vam v zvezi z oddajo Dobro jutro z dne 12. 3. 2025 z voditeljico Špelo Močnik. Gost je bil g. A. B. (od 39.20 naprej), ki se v slovenskem prostoru predstavlja kot »kriptomojster« in velja ob našem slabo razvitem kripto trgu (govorim o strokovnem poznavanju materije) za nekakšnega »kripto guruja«.

Uvodoma sprašujem, kako to, da je bila ta tema v oddaji sploh obravnavna. Stanje na kripto tržišču namreč trenutno ni prav posebno - v ničemer takšno, da bi kripto zahteval posebno pozornost prav zdaj. Zato predvidevam, da se je gost najbrž povabil kar sam oz. pač kontaktiral uredništvo oddaje Dobro jutro - seveda ne dobrosrčno zato, da bi razsvetlil Slovence v zvezi s kriptom, ampak zato, ker je pred kratkim bil »launchan« njegov projekt »/.../«, za katerega A. B. želi, da bi bil deležen čim večje pozornosti.

Že samo to, da torej gledamo pred kamero goste, ki se sami promovirajo, je za nacionalko nedopustno.

Velika težava oz. past pri pogovoru je bila načeloma ta, da so bili odgovori na voditeljičina prva vprašanja relativno smiselni in relativno točni (omenjal je strah pred Trumpovimi ukrepi ter posledično trenutno slabo stanje kriptu; omenil je, da hoče Trump ustvariti strateške rezerve v bitcoinu, kar drži; da potrebujejo ljudje v kriptu več znanja — tudi drži, itd.) To pri gledalcih seveda vzbuja vtis in zaupanje, da gospod pač ve, o čem govori. Učinkuje kot prijazna mišolovka z dišečim sirom, kjer grede miši kasneje z veseljem v past.

Še večja težava je, da ste pogovor podnaslovili s »Svetujemo«, ker nedvomno pomeni, da nacionalni medij stoji za izrečenim in, več, vsebino celo »svetuje« oz. priporoča.

Pogovor je postal vsebinsko problematičen, ko je gost trikrat omenil, da so pri kriptu pomembni marketing, skupnost in distribucija. S tem je že trikrat vnaprej namignil na »svoj« kovanec. Nikoli namreč ni omenil tega, da je pri kriptu najpomembnejše, kakšna uporabna vrednost stoji za njim (ali gre za layer 1, layer 2, gaming, Ai, Defi, DePin, RWA, itd.). Pri meme kovancih pa je velika težava, da jim lahko da skupnost na začetku velik zagon, ki pa je brez otipljive, realne vrednosti, zato lahko prvotno navdušenje tudi zelo hitro izpuhti, cena pa pade proti ničli.

Največja težava pa je, da niste opravili osnovne domače naloge medija oz. novinarstva in se torej niste informirali glede naslednjih faktov:

1. Pred nastankom /.../ coina je A. B. z mnogimi objavami na svojem FB-ju tudi večkrat dnevno /.../ je bil »launchan« 10. 1. 2025, vrh je dosegel 26.1.2025, potem pa je šla krivulja le še navzdol — vse je preverljivo npr. na Coindataflowu. A. B. je ljudi, ki so bili skeptični do projekta AWR, poimenoval s »prazne glavice« ipd., skratka, absolutno, strastno je stal za AWR, nakar se je njegova pozornost popolnoma preusmerila na
2. /.../ coin, ki je ugledal luč sveta marca 2025. Torej gre za povsem nov, nepreverjen projekt.
3. Projekt /.../ ni ocenjen na Certik Skynetu <https://skynet.certik.com/>, kar priča o njegovi marginalnosti, irelevanci.
4. Projekta ni na nobeni centralizirani kripto menjalnici (Bybit, Mexc, Gate.io, da ne govorim o Binancah in podobnih).
5. /.../ sodi v kriptu v kategorijo meme kovancev. Meme kovanci so popolnoma brez uporabne vrednosti in so odvisni le od navdušenja, podpore ljudi. A. B. sicer hoče uvrstiti /.../ v kultne in »religion« kovance, a to ni nobena uradna kategorizacija in je le promocijska avtorjeva definicija.
6. /.../ ima doslej na X-u (bivši Twitter), ki je ključnega pomena za meme kovance, 962 sledilcev. Primerjam: Dogecoin, kapitalsko najmočnejši meme, ima več kot 4.300.000 sledilcev, bitcoin, s katerim /.../ primerja tako njegov avtor kot tudi voditeljica Š. Močnik, pa več kot 7.600.000 sledilcev. Tudi če ne upoštevamo najmočnejših meme kovancev, ima npr. Vita Inu, po tržni kapitalizaciji stoti meme coin, več kot 169.000 sledilcev na platformi X. Že samo iz teh podatkov je razvidno, kako nepomemben je /.../ na kripto tržišču.
7. Voditeljica mirno, jasno, brez zadržkov ali distance imenuje /.../ »slovenski bitcoin« (na ca. 46.25), A. B., ta kripto strokovnjak, kripto guru, pa mirno odgovori - »res je.« Njena izjava je sad popolnega nepoznavanja kriptu (jasno, definicijo ji je položil v usta A. B.), njegov odgovor pa seveda namerno zavajanje. A. B. potem govori o tem, da je /.../ na poti do 100 mio ter milijarde tržne kapitalizacije, kar je njegova želja, nepovezana s fakti. In ko sem prej omenil dišeči sir, ki ga miš z veseljem poje v mišolovki, je zdaj gledalec po več minutah precej razumnega pogovora v situaciji, v kateri verjame, da je dobil informacijo o relevantnem projektu in najbrž ni daleč razmislek o nakupu - kar je logična posledica. Nacionalka je tako s svojo rubriko »Svetujemo« brezplačno reklamirala produkt brez dodane vrednosti, prazno lupino, imenovano /.../.
8. Samo še v informacijo - bitcoin je prva kripto valuta. Nastal je leta 2009. Tržno kapitalizacijo ima 1,6 trilijonov \$, /.../ pa je nastal marca 2025 in ima trenutno tržno kapitalizacijo ca. 10 mio \$. Predvsem pa je ekstremna razlika v uporabni vrednosti. /.../

Da, to je vse, takšna so dejstva. Razlika med bitcoinom in /.../ je smešna, absurdna - to je približno tako, kot da bi zlato primerjali s kamenčkom, ki ga otrok najde na plaži - to je res čisto osebna opomba - ampak v bistvu skladna z absurdom, ki ste ga objavili. Pod črto je to, kar ste predvajali, popolnoma jasen primer prikritega oglaševanja.

/.../

V zvezi z vsem navedenim pričakujem opravičilo in pojasnilo v sami oddaji Dobro jutro: zakaj ste ob desetisočih kripto projektih poimensko izpostavili zgolj en projekt, ki je od vseh kripto projektov na ca. 1.300. mestu ter od vseh meme kovancev na ca. 150. mestu ... ki nima nobene uporabne vrednosti in je osebni projekt točno določene osebe, ki je na tak način dobila brezplačno reklamo v nadvse gledani oddaji. /.../ ni slovenski projekt, na katerega bi lahko bili ponosni kot slovenski državljani - je projekt A. B., ki pa morebitnim kupcem prinaša izjemna tveganja. /.../«

Voditeljica in urednica oddaje Dobro jutro Špela Močnik Paradiž

Z gostom A. B. smo v preteklosti že sodelovali, ko je prav tako prišel na kratek pogovor o kripto valutah.

Pred kratkim me je kontaktiral sam in predlagal ponovno sodelovanje, ker naj bi imeli zdaj prvič tudi slovensko kripto valuto. Ker sem ga preverjala že prvič in nisem našla nobenih spornih podatkov, da je v kaj vpleten, ga tokrat nisem preverila. Temo sem želela predstaviti čim bolj splošno, da bi čim več gledalcev razumelo, kaj kripto valute sploh so, ali se splača vlagati ipd. Zdelo se mi je zanimivo, ko mi je omenil, da je med ustanovitelji prve slovenske kripto valute. Pri tem sem storila napako, ker sem mu pustila, da je to povedal in razložil, ker nisem pomislila, da gre za prikrito oglaševanje. Vedela sem, da svetuje prek svojih omrežij, tako kot marsikdo, ki ga povabimo v oddajo. Če v google iskalnik vpišete njegovo ime, se ne pojavi nikjer v povezavi z one coinom, vsaj ne na prvi strani. Ker je že pri prvem gostovanju podal veliko informacij o kripto valutah, se mi ni zdel sporen za drugo gostovanje, ki pa je očitno sprožilo drugačne odzive.

Urednica oddaje Dobro jutro Daša Lamut Prosen

V oddaji Dobro jutro smo v sredo, 12. marca 2025, gostili A. B. Bil je gost v rubriki »Svetujemo«, v kateri smo se tistega dne posvetili kripto valutam. Trudimo se, da je v rubriki čim več različnih tematik, tokrat smo se odločili, da bomo svetovali o kripto valutah. Za pogovor je bilo predvidenih 8 minut, kot zmeraj pa smo želeli odgovoriti na osnovna vprašanja v zvezi s tematiko, o kateri smo govorili. V tem primeru so bile osnovne iztočnice: kako začeti s trgovanjem, ali se splača vlagati, kam vlagati, kje so pasti, kakšno je stanje na trgu itd. A. B. je na to temo v naši oddaji pred časom že gostoval, kot strokovnjak za kripto valute pa se pogosto pojavlja tudi v drugih medijih.

[Divji svet kripto valut prinaša neomejene priložnosti, a tudi nevarne pasti - Vestnik.si](#)

[NaSvet kapitala: Trgovanje z vzvodi pri kripto valutah - Svet kapitala](#)

<https://svet24.si/novice/finance/divji-svet-kripto-valut-prinasa-neomejene-priloznosti-a-tudi-nevarne-pasti-1094663>

[Strokovnjak za kripto valute nam je razkril, kaj lahko pričakujemo v letu 2022 | Cekin.si](#)

A. B.: Kriptovalute bodo povozile klasične bančne storitve - Svet kapitala

Pravzaprav tudi pritožnik v svojem pismu, ki nam ga je poslal, navaja, da se mu je zdel začetni del pogovora korekten oz. kot piše: prvi odgovori so bili »relativno smiselni in relativno točni«. Voditeljica je v čisto zadnji minuti pogovora omenila projekt, katerega avtor/začetnik je gost. Voditeljici se je zdela za gledalce zanimiva informacija, da obstaja slovenska kriptovaluta, in jo je želela deliti z gledalci. Pri tem pa se je zmotila oz. zelo nerodno izrazila, saj je rekla »slovenski bitcoin« in ne slovenska kriptovaluta. Gre za jezikovni spodrseljaj (t. i. lapsus linguae), saj je bitcoin prva in najbolj znana kriptovaluta. Za napako se iskreno opravičujemo. Voditeljica je torej želela le v dobri veri informirati gledalce, da obstaja tudi slovenska kriptovaluta. Vsekakor ne gre za prikrito oglaševanje, saj oglaševanje ni bilo plačano, ni bilo namerno, prav tako v pogovoru ni bilo uporabljenih nobenih tehničnih pripomočkov, ki bi gledalcem onemogočili zavestno zaznavanje določenih vsebin. Voditeljica tudi ni na noben način spodbujala gledalcev k nakupu nove kriptovalute.

Gospod, ki nam je napisal pismo in ga je gostovanje gospoda A. B. zmotilo, med drugim navaja tudi, da ga je zmotilo dejstvo, da je bil gost prav v rubriki »Svetujemo«, kar naj bi po njegovem pomenilo, da nacionalna televizija kakšno temo, proizvod ali storitev priporoča. Dejansko pa gre pri rubriki »Svetujemo« za svetovanje o najrazličnejših tematikah.

Še enkrat se iskreno opravičujemo za storjeno nenamerno napako, ko je voditeljica po pomoti slovensko kriptovaluto označila za slovenski bitcoin. Ker oddaje Dobro jutro potekajo v živo, smo res izjemno pozorni, da smo korektni pri sami izvedbi pogovorov in pri izbiri gostov. Žal se nam kdaj pripeti tudi kakšna napaka.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Glede na pojasnila voditeljice in urednice oddaje menim, da v prispevku, zaradi katerega ste se pritožili, **ni šlo za prikrito oglaševanje**, saj za to ni bil izpolnjen pomemben kriterij – da bi bilo storjeno z namenom. Ker je gost nastop v oddaji izkoristil za **promocijo lastnega finančnega produkta**, je v tem delu pogovor dobil **značilnosti oglaševalske vsebine**, ki pa ni bila ustrezno označena. To ni skladno s 46. členom Zakona o medijih, niti s Poklicnimi merili in načeli **novinarske etike** v programih RTV Slovenija, ki v točki 19.2 med drugim navajajo:

»V programe RTV Slovenija ne sme nihče razen Službe za trženje programov uvrščati oglaševalskih vsebin.«

Zato je uredništvo ravnalo primerno, ko je pogovor umaknilo iz spletnega arhiva. Voditeljica je priznala napako, da ni pravočasno posegla v nastop gosta in mu preprečila promocijo lastne kriptovalute. **Uredništvo je napako priznalo in izvedlo ustrezen ukrep, zato dodatno priporočilo ni potrebno.**

III. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

SP v nordijskem smučanju v Trondheimu, 7. 3., brez podnapisov

Predsednik Auris Kranj in gledalec **B. H.** je varuhinji poslal dopis s pripombami članov medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko glede manjkajočih podnapisov med Svetovnim prvenstvom v nordijskem smučanju, 7. marca:

»Tekom Svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju v Trondheimu na Norveškem sem dobil kar nekaj pripomb glede pomanjkanja podnapisov iz studia RTV med tekmovalnimi serijami v skokih in ostalih tekem.

Tudi sam sem že nekajkrat opazil ta problem in danes (op. a.: 7. 3.) to še enkrat osebno preveril ob neposrednem prenosu skokov za ženske, kjer je zmagala Nika Prevc, žal pa je bilo vse po končani tekmi brez podnapisov, tako oddaja iz studia kot tudi slavnostna podelitev s slovensko himno. Dejansko tega ne znam pojasniti uporabnikom, zato vas vljudno naprošam za pojasnilo.«

Vodja Oddelka za podnaslavljanje za gluhe in naglušne v MMC-ju Aida Ljubijankić

Ravnokar gledam in pri nas je bilo vse ok, tako da ne vem, kje je bila težava. V sporedu je bilo vse označeno, da so oddaje opremljene s samodejno ustvarjenimi podnapisi.

Še ena dopolnitev k odgovoru: pri športnih prenosih gre za popolnoma samodejno storitev ustvarjanja podnapisov, ki se pa žal ob spremembah predvidene programske sheme ne sproži samodejno. Načrtujemo nadgradnjo sistema, ki bo zajel tudi možnost naknadno uvrščenih oddaj v programsko shemo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je pojasnilo zelo korektno. Pozitivno je tudi, da so v Službi za podnaslavljanje že zaznali pomanjkljivosti oziroma težave pri samodejnem podnaslavljanju oddaj, ki so naknadno uvrščene v programsko shemo in da za odpravo te pomanjkljivosti oziroma težav že načrtujejo nadgradnjo sistema.

In seveda upam, da bo sistem čim prej nadgrajen, da bo omogočal samodejno podnaslavljanje tudi teh oddaj oziroma prenosov.

Gledalec se je odzval:

»Hvala za pojasnila in odgovore, mislim, da je tisti dopolnjeni odgovor zadel bistvo problema, ker se odsotnost podnapisov dejansko pojavi ob spremembi programske sheme in je podnapise potrebno ponovno aktivirati, zato seveda tudi mi upamo, da se ta pomanjkljivost v bodoče odpravi.«

IV. VARUHINJA

»Pravni status varuhinje gledalčevih pravic«

Gledalec, poslušalec in bralec J. S. se je obrnil na varuhinjo z vprašanjem o pravnem statusu instituta varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija:

»Ljudstvo iz pravne kapacitete nosilca oblasti vljudno zahteva podatek, informacijo, v skladu z 39. preko 15. člena ustave RS, pravni status varuhinje gledalčevih pravic.

Je zaposlena pri pravni osebi RTV Slovenija ali kje drugje?

Ima svojo davčno številko?

Pod katero davčno številko deluje?

Katera davčna številka ji nakazuje plačo?

V AJPESU avtor ne najde pravne osebe Varuh gledalčevih pravic.

Kako je lahko samostojen institut, če ne obstaja kot pravna oseba?

Kje so javno objavljeni ti podatki?

V kolikor je kateri drug javni organ pristojen za podajanje informacije, ste vljudno naprošeni, da jo posredujete le-temu v roku 72 ur in avtorju dopisa v vednost, kot to določa 7. člen ZUP.«

ODGOVOR VARUHINJE

Sporočam vam, da sem varuhinja pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija zaposlena na RTV Slovenija. Zaposlena sem za določen čas, za čas trajanja mandata, od 17. 1. 2022 do 17. 1. 2027. Plačo mi izplačuje RTV Slovenija skladno s sistemom plač javnih uslužbencev.

Nekaj podatkov o položaju varuha gledalčevih pravic je na povezavi <https://www.rtv slo.si/varuh/o-varuhinji>

Tam med drugim piše: »Varuh pravic gledalcev in poslušalcev je samostojen in neodvisen institut Radiotelevizije Slovenija.«

Ta zapis je na tej spletni strani že dolgo, zapisali so ga že davno pred mojim prihodom. Verjetno so z besedo "institut" imeli v mislih razlago iz spletnega slovarja Fran: "institut1 -a m (û) pravn. skupek pravnih določb za urejanje družbenih razmerij, stanj ali dejanj"

Položaj varuha določa [Statut RTV Slovenija](#), njegovo delovanje pa ureja [Pravilnik o delovanju varuha pravic gledalcev in poslušalcev](#). Po mnenju Ministrstva za kulturo posebna zakonska podlaga za ustanovitev instituta varuha pravic gledalcev in poslušalcev ni potrebna, saj ne gre za varuha človekovih pravic in temeljnih svoboščin v smislu 159. člena Ustave RS: »Iz same vloge in vsebine dela varuha gledalcev namreč izhaja, da ne gre za institut v smislu varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil, kot je to v primeru ombudsmana, temveč za vez med uporabniki storitev javne radiotelevizije in programskim svetom, katerega glavna naloga je skrb za uresničevanje programske politike javnega zavoda RTV Slovenija in s tem tudi njenega poslanstva na področju javne radiotelevizije.«

V Statutu RTV Slovenija določa položaj varuha člen 11:

»11. člen

(obravnavanje pripomb in predlogov gledalcev in poslušalcev) RTV Slovenija ima varuha pravic gledalcev in poslušalcev. Svet pripravi in sprejme pravilnik o delovanju tega instituta.«

Pravilnik določa način imenovanja varuha (z javnim razpisom), pogoje za imenovanje. Določa, da mora RTV Slovenija zagotavljati materialne pogoje za delo varuha, ne sme pa vplivati na njegovo neodvisnost.

Neodvisnost je eno od načel varuhovega delovanja:

»Delovanje varuha temelji na načelih neodvisnosti, nepristranskosti, zaupnosti, verodostojnosti in dostopnosti.

Neodvisnost – je osnovno načelo učinkovitega in zaupanja vrednega varuha, kar pomeni, da mora teči delovanje varuha brez zunanje ali notranje vpliva ter njegove ugotovitve temeljiti na doslednem preučevanju dejstev in spoštovanju pravnih norm ter upoštevanju etičnih načel.

Nepristranskost – varuh obravnava vse zadeve nepristransko in pošteno, brez kakršnekoli vnaprejšnje naklonjenosti ali predsodkov do katere koli strani v postopku.

Zaupnost – varuh mora spoštovati načelo zaupnosti informacij, ki jih pridobi in uporablja pri svojem delu in varovati osebne podatke strank v posameznih zadevah.

Verodostojnost – svoje delo mora opravljati na način, ki vzbuja spoštovanje in zaupanje. Pri svojem delu mora objektivno presojeti in vrednotiti vsa stališča in mnenja, tako da so njegove odločitve verodostojne, ker so utemeljene na podlagi skrbno pretehtanih spoznanj.

Dostopnost – do varuha morajo dostopati vsi uporabniki programskih vsebin Radiotelevizije Slovenija pod enakimi pogoji.«

Novela Zakona o RTV Slovenija, sprejeta leta 2022, je prvič vnesla varuha v zakon. V 16. členu poleg tega, da Svet RTV imenuje varuha in obravnava poročila varuha o pripombah poslušalcev in gledalcev, navaja tudi:

»(2) Svet ne sme posegati v posamezne dele programa pred objavo in sprejemati odločitev ali stališč, ki so povezana z objavo delov programa. Svet vodi razpravo o objavljenih delih programa le na podlagi poročil varuha, ki vključujejo odziv odgovornih urednikov in avtorjev.«

Javno so objavljeni vsi razpisi za varuha gledalčevih pravic, javno je dostopna seja sveta, na kateri se ob vsakem razpisu predstavijo kandidati, javno so objavljeni tudi zapisniki sej in sklepi o glasovanju (<https://www.rtv slo.si/rtv/upravljanje-in-nadzor/40/8629>); seja, na kateri sva se predstavili kandidatki za mandat varuha 2022-2027, je bila 6. decembra 2021.

Še nekaj odgovorov na ostala vprašanja: ker je varuh zaposlen na RTV Slovenija, seveda ni vpisan v AJPES, nima posebne davčne številke ipd.

Morda še moj opisni odgovor (mnenje) na vaše vprašanje o tem, kako je lahko samostojen institut, če ne obstaja kot pravna oseba. Sedanji pravni okvir, vključno z dokaj dobrim zavedanjem RTV Slovenija, da potrebuje tak samoregulacijski organ (ne nazadnje ga je ustanovila RTV Slovenija sama) in da mora ta delovati neodvisno, dejansko omogoča neodvisno delovanje. Stopnja neodvisnosti je tako najbolj odvisna od konkretne osebe, ki to delo opravlja. Sama menim, da opravljam to delo neodvisno, da si ne pustim vplivati s strani drugih zaposlenih ali vodstva RTV Slovenija, niti Sveta RTV Slovenija.

Neodvisnost varuhu omogoča v Pravilniku o delovanju varuha tudi varovalka glede njegove razrešitve. Svet (oziroma Uprava s soglasjem Sveta) lahko razreši varuha samo, če »ugotovi, da ne deluje v skladu z načeli iz 3. člena tega pravilnika in s tem škoduje ugledu zavoda;

- če gre za takšne kršitve pogodbenih obveznosti iz delovnega razmerja, ki jih je po delovnopравниh predpisih mogoče šteti med katerega od odpovednih razlogov delovnega razmerja;

- če je pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje;

- zaradi trajne izgube delovne zmožnosti za opravljanje svoje funkcije;

- če kandidira na lokalnih, parlamentarnih, evropskih ali predsedniških volitvah;

- če ne izpolnjuje več pogojev iz 5. člena tega pravilnika.«

Večja ovira pri učinkovitejšem delovanju varuha so njegove pristojnosti: te so omejene na predlaganje priporočil in ukrepov. Če torej v objavljenih vsebinah (samo te lahko obravnavam), ugotovim kršenje Zakona o RTV Slovenija, Programskih standardov ali Poklicnih meril, lahko kršiteljem samo zapišem priporočilo ali predlagam ukrepanje. Če priporočil ne upoštevajo, lahko to sporočim (in to vedno naredim) njihovim nadrejenim oziroma pristojnim odgovornim urednikom ali vodjem. Samo oni lahko na podlagi mojih ugotovitev izvedejo ukrepe ali sankcije.

V. SPLOŠNO

Poskusi spletne prevare

Varuhinja je prejela dopisa ravnateljice Višje strokovne šole Šolski center Srečka Kosovela Sežana J. K., da so s strani dveh različnih odvetniških pisarn prejeli »uradno opozorilo glede kršitve avtorskih pravic«. Kot je bilo napisano v dopisih, naj bi upravljalci oz. administratorji na Facebook strani šole brez dovoljenja objavili vsebino RTV Slovenija, kar naj bi predstavljalo kršitev veljavne zakonodaje. Ravnateljica je ob posredovanih dopisih napisala: »*Ker nismo našli nobenega posnetka RTV, ki naj bi ga objavili, nas zanima, ali je to resnično obvestilo ali prevara.*«

ODGOVOR VARUHINJE

Gre za poskus spletne prevare, zato priponke v dopisu nikar ne odpirajte, niti na dopis ne odgovarjajte.

RTV Slovenija je o tem poskusu prevare včeraj obvestila javnost s sporočilom: <https://www.rtv slo.si/rtv/za-mediije/sporocila-za-javnost/opozarjamo-na-prevarantsko-e-sporocilo-v-imenu-rtv-slovenija/740769>.

Dopis s podobno vsebino je posredoval tudi gledalec, poslušalec in bralec J. Z., ki mu je varuhinja prav tako odgovorila, da gre za poskus spletne prevare, zato naj na dopis ne odgovarja.

PRILOGA

POROČILO GLEDE PRISPEVKA O TIBETANSKEM NOVM LETU V ODDAJI DUHOVNI UTRIP, 22. 3., IN UMIKU PRISPEVKA

V prispevku "Losar – Tibetansko novo leto" v oddaji Duhovni utrip, ki je bila na sporedu 22. marca na TV SLO 1, je kot predstavnik Budistične kongregacije Dharmaling nastopil Shenpen Rinpoče (Ronan Chatellier). Njegov nastop je prizadel osebo, ki je sprožila postopek, v katerem mu tožilstvo očita spolne napade na mladoletne osebe. S pritožbo se je prizadeta obrnila na TV Slovenija. Uredništvo Kulturnega in umetniškega programa je 24. marca prispevek umaknilo iz ponovitvenega termina in spletnega arhiva. Varuhinja je 25. marca prejela pobudo direktorice TV Slovenija za presojo oddaje, 27. marca pritožbo gledalke zaradi objave omenjenega prispevka, 28. marca pa še pritožbo Budistične kongregacije Dharmaling zaradi umika oddaje. O oddaji je pripravila skupno poročilo in dodatni odgovor kongregaciji Dharmaling.

1. POBUDA DIREKTORICE TV SLOVENIJA KSENIJE HORVAT ZA PRESOJO ODDAJE

»Gotovo ste tudi vi že seznanjeni s primerom Rinpoče v zadnjem Duhovnem utripu. Pri nas pripravljamo analizo prispevka in ugotavljamo morebitne kršitve standardov in Poklicnih meril. Bi vas lahko prosila, da tudi vi neodvisno analizirate oddajo?«

2. ODZIVA

2.1 PRITOŽBA GLEDALKE

»Sramota za vašo javno televizijo. Ni dovolj, da nas poneumljate z vašo levičarsko ideologijo. Zdaj še dajete prostor /.../. Prav /.../ in sramotno. Upam, da veste, da za to ni razlage, kaj šele opravičila. Lahko razlagate o nekem kontekstu ... a vse to je bla bla./.../« (K. R.)

2.2 PRITOŽBA BUDISTIČNE KONGREGACIJE DHARMALING

Pritožbe ne navajamo v celoti. Iz nje je izločen del, ki predstavlja poseg v dostojanstvo druge osebe, pa tudi nekaj drugih vsebin, ki niso neposredno povezane z oddajo, saj je budistična kongregacija pritožbo poslala več naslovnikom:

»/.../ Na vas se obračamo v zvezi s cenzuro oddaje Duhovni utrip, do katere je po našem védenju prišlo ta ponedeljek, dne 24. marca 2025. Pred časom, dne 27. 2. 2025, smo za oddajo Duhovni utrip v našem templju v Brdcah nad Dobrno posneli prispevek o praznovanju tibetanskega novega leta – Losarja. V preteklosti smo posneli že večje število tovrstnih posnetkov. Oddaja je bila najprej predvajana v soboto, dne 22. marca 2025, ter objavljena na spletni strani RTV Slovenija. Potem pa je bila v ponedeljek, 24. marca 2025, odstranjena iz spletnega arhiva. Kot smo zasledili iz drugih medijev, se je zoper objavo pritožila /.../, RTV Slovenija pa je po medijski objavi tabloidne narave (Žurnal24, Dnevnik) oddajo nemudoma odstranila iz svoje spletne strani. RTV Slovenija nas o cenzuri ni niti obvestila, kaj šele, da bi nam dala priložnost, da pojasnimo svoje stališče. <https://www.zurnal24.si/slovenija/crna-kronika/obtozen-je-spolnega->

[napada-na-otroke-na-tv-slovenija-pa-razlaga-osocutju-438620](#). /.../ Še nikoli do sedaj pa nismo doživeli, da bi nekdo preprečil objavo prispevka o naših verskih praznikih.

Gre za zelo nevaren precedens omejitve verske svobode (41. člen Ustave), ki je ena izmed temeljnih vrednot, na kateri je osnovana naša družba. Kot takšna vključuje tudi pravico svobodnega izpovedovanja vere (kot posebne oblike svobode izražanja) in svobodo izvrševanja vere (kot posebno obliko svobode ravnanja). Obe skupaj pomenita manifestacijo notranjih osebnih odločitev navzven (t. i. *forum externum*). Svoboda vere se lahko uresničuje individualno ali kolektivno – ravno pri slednjem gre za dejavnost verskih skupnosti. Navedeno sledi iz odločbe, v kateri je slovensko Ustavno sodišče razložilo pomen verske svobode /.../.

Kot smo omenili že zgoraj, za obtožbo, kot smo ji priča proti našemu predstojniku, ni drugih dokazov kot beseda domnevne žrtve proti besedi našega predstojnika in posledično je presoja odvisna od kredibilnosti vsakega od njiju. A to niti ni bistveno za primer cenzure, ki se je zgodil glede oddaje Duhovni utrip. V naši družbi namreč velja še ena temeljna vrednota, to je domneva nedolžnosti. To pomeni, da kdor je obdolžen kaznivega ravnanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo (27. člen Ustave). /.../

V konkretnem primeru pa govorimo o odprtem sodnem postopku, ne pa o obsodbi, kaj šele o pravnomočni obsodbi.

Domneva nedolžnosti ni zgolj gola floskula. Ima natančne implikacije za življenje obdolženega – sodišče ga mora v dvomu oprostiti, medijsko poročanje pa ne sme prejudicirati nedolžnosti osumljenca ali obdolženca – tako določa načelo 2 Priporočila Sveta Evrope (Rec (2003))¹³ z dne 10. julija 2003. Podobno sledi tudi iz 18. člena Kodeksa novinarjev Slovenije in točke 5.10.1.1 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija – tudi tam piše, da "krivde ni mogoče nikomur naprtiti, dokler ni pravnomočno obsojen.

V primeru cenzure oddaje, v kateri je bil objavljen prispevek naše skupnosti, pa gre za nekaj veliko hujšega – gre za izločitev zakonitega predstojnika verske skupnosti iz javnega življenja in za nedopusten poseg v njegovo in našo svobodo izražanja o tem, kako naša verska skupnosti živi in deluje. Naša Ustava namreč izrecno določa, da svoboda izražanja pokriva tudi svobodo javnega nastopanja (prvi odstavek 39. člena Ustave).

Več ustavnih vrednot oziroma človekovih pravic nam je bilo kršenih na podlagi pritožbe posameznice, ki je skoraj vsak dan v medijih, naš predstojnik pa v konkretni oddaji ni javno komentiral njene zadeve, ampak budistično novo leto. V prispevku je zelo pravilno ocenil, da je v našem okolju še vedno prisotna močna cenzura – kar je naknadno potrdil umik oddaje s strani RTV Slovenija. Medtem ko je naš predstojnik v oddaji govoril o sočutju (kar je /.../ zmotilo!), se je sama v pritožbi neskromno razglasila za »predstavnico ljudstva«, člane naše kongregacije je označila za »zaslepljene«, našega predstojnika pa kar za »serijskega pedofila« (v članku, ki poroča o njeni pritožbi, je navedenih tudi več neresnic o pravnih vidikih sodnega postopka). Njena zgroženost očitno predstavlja močnejši argument od temeljnih vrednot naše družbe, ki so zapisane v Ustavi in drugih zavezujočih mednarodnih konvencijah in pravnih aktih. Še več – tudi v Programskih standardih RTV Slovenija jasno piše: »Da bi RTV Slovenija delovala v interesu javnosti in izpolnjevala upravičena pričakovanja javnosti, mora upoštevati naslednja načela in naloge:

- spoštovanje Ustave in temeljnih načel demokracije. [...]
- posvečanje posebne pozornosti položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti«. /.../ Pričakujemo, da bo RTV Slovenija oddajo Duhovni utrip vrnila v spletni arhiv in se nam ob tem opravičila za nevspešnost. Kar koli drugega bo sporočilo, ki bo seglo onkraj meja naše države – kako je javni medij cenzuriral predstavnika manjšinske verske skupnosti, ko je slednji govoril o temeljnih vrednotah njegove religije, saj je to zmotilo »čustveno ogorčeno« posameznico, ki je svoje stališče izrazila na nespoštljiv in žaljiv način.

Od Varuha človekovih pravic in Zagovornika načela enakosti pa pričakujemo, da se v okviru svojih pristojnosti opredelita glede takšne cenzure verske svobode in svobode izražanja predstavnikov verskih skupnosti (RTV Slovenija je javni medij, Varuhinja pravic gledalcev pa se je brez našega mnenja očitno že opredelila v korist /.../). Ob tem posebej poudarjamo, da v našem primeru ne gre (zgolj) za kršitev pravic gledalcev – gre za cenzuro prispevka, v katerem smo nastopali (mi sami torej nismo gledalci, ampaks so-ustvarjalci vsebin, ki bi morale priti do gledalcev), do cenzure je prišlo brez kakršne koli pravne podlage ali pravice, da sami pojasnimo svojo plat. Zelo težko bi zatrjevali, da tu ne gre vsaj za posredno diskriminacijo. Instituciji Varuha človekovih pravic in Zagovornika načela enakosti pa imata ravno to funkcijo, da prek svojega širokega (neformalnega) nadzora stopita na stran preganjanih, ne pa, da populistično všečno pihata v rog ljudskega »ogorčenja« in posredno podpirata linč oziroma se črkobralsko otepata pristojnosti v medijsko nevspešnih zadevah.

Menimo, da bi bilo koristno, da to problematiko obravnava tudi Svet RTV Slovenija, kolikor cenzura ne bo predčasno ukinjena. V tem primeru smo pripravljene svoje stališče pojasniti tudi osebno na sami seji.« (predsednica Budistične kongregacije Dharmaling **M. S.**)

3. POJASNILA PRISTOJNIH NA TV SLOVENIJA

3.1 Avtorica prispevka o tibetanskem novem letu **Milena Keržič Misson**:

»Konec januarja 2025 sem s strani urednice oddaje Duhovni utrip Mateje Šetinc dobila obvestilo za snemanje prispevka »Losar — tibetansko novo leto«. /.../ Termin snemanja prispevka je bil konec februarja, ko se je leto začelo tibetansko novo leto, lokacija snemanja pa sedež Budistične kongregacije Dharmaling v Sloveniji, Brdce nad Dobrno. Na snemanju naj bi posneli novoletne obrede, molitve, meditacijo, pogovore s člani Budistične kongregacije Dharmaling v Sloveniji in prek Zoom povezave tudi pogovor z njihovim vodjo, Lamo Shenpen Rinpočejem, ki že več let živi v Franciji. Tako je snemanje tudi potekalo. Video povezavo na sedežu skupnosti Budistične kongregacije Dharmaling so z voditeljem skupnosti vzpostavili člani skupnosti.

Zmontiran prispevek predstavlja pomen losarja v tibetanski tradiciji, predstavlja leto, v katerega vstopajo (leto lesene kače), način praznovanja tibetanskega novega leta, želje za leto, ki prihaja ... V raziskavi za prispevek in pripravi na snemanje sem si med drugim ogledala prispevke iz preteklih let na omenjeno temo. V zadnjih letih je bila vedno praksa, da se je pogovor z voditeljem skupnosti posnelo prek video povezave na sedežu skupnosti, kjer je potekalo snemanje in nato vključilo v prispevek.

V Uredništvu verskih oddaj imamo večletno prakso uredniških sestankov. Sestanki se vedno začnejo s pregledom oddaj in prispevkov, ki so bili pretekli teden objavljeni v oddajah našega

uredništva. Med njimi je tudi oddaja Duhovni utrip. S strani urednika uredništva Vida Stanovnika in tudi nobenega drugega člana uredništva ni bilo nikoli izpostavljeno, niti omenjeno, da tovrstno sodelovanje lame Shenpen Rinpočaja ni primerno. Lama Shenpen Rinpoče oz. Ronan Chatellier v Sloveniji do zdaj za nobeno ovadbo oz. obtožbo ni bil pravnomočno obsojen.

V Republiki Sloveniji je trenutno registriranih 59 cerkva in drugih verskih skupnosti. Seznam je dostopen na strani Službe za kulturne raznolikosti, človekove pravice in versko svobodo, ki deluje v okviru Ministrstva za kulturo. Med njimi je pod zaporedno številko 33 že od leta 2003 vpisana na seznam in z odločbo 1. 6. 2007 vpisana v register tudi Budistična kongregacija Dharmaling. Eden od zastopnikov verske skupnosti je Ronan Chatellier. Kot je razvidno na spletni strani Budistične kongregacije Dharmaling, je glavni učitelj skupnosti, od vpisa v register cerkva in drugih verskih skupnosti do danes, lama Shenpen Rinpoče, s pravim imenom Ronan Chatellier. Budistična kongregacija Dharmaling je od leta 2018 tudi članica Evropske budistične Unije, kar je razvidno tudi na njihovi strani.

Oddaja Duhovni utrip je namenjena spremljanju dogodkov v manjših verskih skupnostih, med katere spada tudi Budistična kongregacija Dharmaling, prispevki pa naj bi omogočali gledalcem širše razumevanje simbolike, nauka in dogodkov v različnih verskih skupnostih. Med njimi so gotovo tudi prazniki, ki so vezani na določeno versko tradicijo. To je bil tudi namen prispevka o tibetanskem novem letu.«

3.2 Urednica oddaje Duhovni utrip Mateja Šetinc:

»V oddaji Duhovni utrip med drugim spremljamo tudi življenje v registriranih verskih skupnostih, ki imajo tudi po Zakonu o RTV Slovenija pravico do predstavitve. V Registru verskih skupnosti, ki ga ureja Ministrstvo za kulturo, je tudi Budistična kongregacija Dharmaling. Gre za registrirane verske skupnosti, kar pomeni, da spoštujejo veljavni pravni red, kot to določa Zakon o verski svobodi, ki določa pogoje za registracijo, delovanje in tudi prepoved delovanja.

Dharmaling je edina budistična skupnost, ki pri nas goji tradicijo tibetanskega budizma, o njej smo z njenim vodjo že večkrat pripravili prispevke in doslej ni bilo nanje nobenih negativnih odzivov. V prispevku o tibetanskem novem letu so sodelovali člani Budistične kongregacije Dharmaling z vodjo skupnosti lama Shenpen Rinpočejem. Lamo so prek povezave Zoom poklicali člani skupnosti. Kolegica Keržič Misson je posnela njegovi izjavi: o pomenu in simboliki letošnjega tibetanskega novega leta in novoletnih željah za skupnost in človeštvo. Lama je nastopil kot uradni vodja skupnosti in ne v svojem lastnem imenu. Kolegica Keržič Misson je predstavila tudi širši, mednarodni vidik praznovanja losarja in posnela ter objavila izjave drugih članov skupnosti o tej tematiki. S tem prispevkom in z izjavo vodje skupnosti nismo imeli nikakršnega namena žaljenja ali vznemirjanja kogarkoli, v njem ni bilo nobene izjave, ki bi kakorkoli spodbujala ali širila sovraštvo.

V okviru oddaje Duhovni utrip ne poročamo o sodnih primerih, prav tako v okvir našega dela ne sodi, da se opredeljujemo do tekočih sodnih postopkov. V Ustavi RS, v Evropski konvenciji o človekovih pravicah in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah velja "domneva nedolžnosti".

Sodelavci oddaje Duhovni utrip si prizadevamo za korektno podajanje verskih, etičnih, duhovnih, vzgojnih in kulturnih vsebin in spoštovanje vseh programskih standardov. Tako smo ravnali tudi v tem primeru.«

3.3 Urednik Uredništva verskih oddaj TV Slovenija Vid Stanovnik:

»V Uredništvu verskih oddaj zelo resno spremljamo odziv javnosti na objavo prispevka o tibetanskem novem letu, v katerem je z izjavami sodeloval vodja budistične skupnosti Dharmaling, lama Shenpen Rinpoče.

Zdi se nam prav, da se o tem pogovarjamo. Zavedamo se, da je bila izbira sogovornika opravljena predvsem na podlagi njegove uradne funkcije, pri čemer ni bila dovolj upoštevana širša relevantnost, zaradi katere je pojavljanje lame v prispevku sprožilo odklonilne odzive v javnosti. V skladu s programskimi standardi pa zaradi odgovornosti do javnosti lahko dopuščam možnost, da bi bila odločitev o sodelovanju lahko drugačna in bomo v prihodnje bolj pretehtali vse vidike izbire sogovornikov.

V uredništvu si bomo še bolj prizadevali za celovito posredovanje informacij, ki bodo upoštevale raznolikost interesov in pričakovanj najširše javnosti, ko govorimo o verskih vsebinah. Pri svojem delu bomo seveda spoštovali načela ustavnosti in zakonitosti ter tako prispevali k sodelujoči in vključujoči družbi.

Opravičujemo se gledalcem, ki jih je prispevek prizadel in razočaral. Iz tega razloga smo oddajo umaknili iz ponovitvenega termina in spletnega arhiva.«

3.4 Odgovorni urednik Kulturnega in umetniškega programa TV Slovenija Andraž Pöschl:

»V oddaji Duhovni utrip je Uredništvo verskih oddaj objavilo prispevek »Losar – Tibetansko novo leto«, ki je z avtorjevo sodelovanjem vodje skupnosti lame Shenpen Rinpočaja povzročil velik odziv (negativen) širše skupnosti. Sama izbira teme oziroma skupnosti pri tem ne predpostavlja nobenega dvoma, saj je ena od zapisanih vrednot javnega zavoda RTV Slovenija, da posebno pozornost namenja v Sloveniji registriranim verskim skupnostim, med katere sodi tudi Budistična kongregacija Dharmaling. Vsekakor pa je po etični plati za mnoge gledalce lahko upravičeno moteča aktivacija vodje skupnosti, ki je trenutno obtožen v sodnem procesu. Po legalni poti ima vsak posameznik pravico, da je voden kot nedolžen vse do končne pravnomočne obsodbe. Po drugi strani pa je ta primer širši javnosti (tudi mednarodni) znan že dalj časa in bi morali slediti:

- zavedanju o etičnem poslanstvu in pomenu tega poslanstva predstojnikov verskih skupnosti,*
- zavedanju o neodvisni in avtonomni državi programskih ustvarjalcev, ki lahko soodločajo o izbirah sogovornikov,*
- celovitemu posredovanju informacij.*

V tem oziru bom uredništvu predlagal, da se pogovorijo o pripravah posameznih prispevkov in soočijo ter pridobijo različna mnenja tudi višje po vertikalni lestvici v primeru vsebin ali predlaganih protagonistov, ki bodisi pri posameznikih ali kolektivu vzbujajo dvom. Spoštoval bom tudi strokovno mnenje in morebitno priporočilo varuhinje ter ga hipno skomuniciral z urednikom uredništva. Prav tako vas obveščam, da se strinjam s poročilom in zaključki, ki jih je pripravil urednik Uredništva verskih oddaj.«

4. PRESOJA VARUHINJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Varuhinja sem uredništvo zaprosila za pojasnila glede priprave oddaje in posnetek umaknjene prispevka. Ogledala sem si oddajo Duhovni utrip, ki je bila na sporedu 22. marca, in več drugih oddaj Duhovni utrip v letu 2025.

4.1 Skladnost prispevka z vsebinsko zasnovo oddaje

Najprej sem preverila, ali je bila uvrstitev prispevka o tibetanskem novem letu v oddajo utemeljena glede na vsebinsko zasnovo oddaje, opisano na spletni strani rtvslo.si: »V oddaji spremljamo dogodke v manjših verskih skupnostih in pripravljamo prispevke, ki omogočajo gledalcem širše razumevanje simbolike, nauka in dogodkov v verskih skupnostih. Odzivamo se na aktualne dogodke in odgovarjamo na vprašanja, ki so povezana s posameznikovo identiteto in nacionalno zavestjo.«

Menim, da je bila uvrstitev prispevka o tibetanskem novem letu v oddajo Duhovni utrip skladna z vsebinsko zasnovo oddaje. Budistična kongregacija Dharmaling je manjša budistična skupnost, ki, kot navaja na svoji spletni strani, »temelji na tibetanskih linijah prenosa«. Predstavitev tibetanskega novega leta, ki se je letos začelo 28. februarja, je bila v marčni oddaji časovno in vsebinsko ustrezna. Tudi reportažni način predstavitve bistva novega leta je skladen z vsebinsko zasnovo in siceršnjimi načini podajanja vsebin v oddaji.

Z rednim predvajanjem oddaje Duhovni utrip, ki predstavlja delo, vrednote in posebnosti različnih manjših verskih skupnosti v Sloveniji, TV Slovenija uresničuje:

- **Zakon o RTV Slovenija**, ki v 4. členu določa, da RTV Slovenija: **»posebno pozornost posveča položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti«**,
- **Programske standarde RTV Slovenija**, ki v točki II. 4.4 med drugim navajajo: **»posebno pozornost namenja registriranim verskim skupnostim, ljudem z invalidnostmi in drugim ranljivim družbenim skupinam«**;
- **Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija**, ki v točki 11.3 navajajo: **»Verski programi so sestavni del programov RTV Slovenija. Programsko vodstvo RTV Slovenija mora zagotoviti, da so v verskih programih v primernih razmerjih zastopane vse verske skupnosti, registrirane pri Uradu za verske skupnosti. /.../«**

4.2 Umik oddaje iz ponovitvenega termina in spletnega arhiva

Umik prispevka iz ponovitvenega termina in spletnega arhiva pomeni poseg v program, ki je podrobneje urejen v 14. točki Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Ta se sicer nanaša na zahteve po umiku iz programa pred predvajanjem, smiselno pa jo je možno upoštevati tudi pri naknadnem umiku iz programa, saj navaja: »Ko je bilo gradivo posneto v skladu s poklicnimi merili, ga je možno predvajati, če ni drugih zakonskih in etičnih zadržkov in v času snemanja ni bilo nikakršnih drugačnih dogovorov o tem. Obstajati morajo tehtni razlogi, da se ugodi zahtevi po zadržanju uvrstitve gradiva v oddajo ali program. Ti razlogi so lahko sočutje ali to, da se je v določenem času spremenil kontekst nekega dogodka. /.../ Vedno si je treba prizadevati, da pojasnimo stališče RTV Slovenija.«

Urednica Neli Vozelj Aberšek, ki je v času umika prispevka nadomeščala odgovornega urednika KUP, je 26. marca varuhinji poslala odgovor, ki so ga, kot je navedla, dan prej posredovali javnosti, potem ko ga je uskladila z urednikom Uredništva verskih oddaj:

»V oddaji Duhovni utrip je bil ob praznovanju tibetanskega novega leta objavljen prispevek o obredu v verski skupnosti Dharmaling. Ekipa TV Slovenija se je udeležila obreda, pri katerem je prek video povezave sodeloval vodja skupnosti lama Shenpen Rinpoče, ki je po evidencah iz Registra cerkva in verskih skupnosti še vedno uradni predstavnik budistične skupnosti v Sloveniji. Opravičujemo se gledalcem, ki jih je prispevek prizadel in razočaral. Na TV zdaj preučujemo, če in kako so bila morda kršena načela Poklicnih meril in načel novinarske etike. Iz tega razloga smo oddajo umaknili iz ponovitvenega termina in spletnega arhiva.«

Odgovor urednika in urednice, ki je nadomeščala odgovornega urednika, kaže, da so se za poseg v program odločili zaradi prizadetosti gledalcev in zaradi suma, da so bili pri pripravi oddaje kršeni programski standardi in poklicna merila. Menim, da so to dovolj tehtni razlogi za začasni umik oddaje s programa in iz arhiva. Začasnosti ukrepa sicer niso izrecno zapisali, je pa na začasnost možno sklepati iz napovedi uredništva, da že preučuje morebitne kršitve poklicnih meril. Menim, da je začasni umik do končne odločitve, ki mora biti res dobro pretehtana in utemeljena, primeren.

Po navedbah odgovornega urednika uredništva KUP je umik oddaje iz arhiva predlagal urednik Uredništva verskih oddaj Vid Stanovnik, o čemer se je poprej posvetoval z urednico Neli Vozelj Aberšek, ki je v času odločitve nadomeščala odsotnega odgovornega urednika, in z direktorico TV Slovenija Ksenijo Horvat. **Odločitev o umiku oddaje so sprejele pristojne osebe.**

Glede **pojasnjevanja odločitve javnosti menim, da ni bila dovolj transparentna.** Iz prejetih odgovorov in pregleda spletne strani rtslo.si ugotavljam, da je TV Slovenija oziroma Služba za komuniciranje poslala odgovor o umiku zainteresiranim medijem, ni pa poskrbela za obveščanje vse javnosti s sporočilom na spletni strani ali na strani oddaje Duhovni utrip. **To ocenjujem kot odmik od Poklicnih meril v točki v delu točke 14, pa tudi od Programskih standardov, ki med odgovornostjo (točka II. 5) navajajo »pojasnjevanje uredniških dilem in odločitev«.**

4.3 Presoja vključitve lame v prispevek

Kot izhaja iz odgovora avtorice oddaje in pojasnila urednice oddaje, je bila vključitev lame Shenpena Rinpočeja v oddajo predvidena že pred snemanjem oddaje. Avtorica je navedla, da so na podoben način vključili lamo tudi v preteklih letih. Urednik uredništva je pojasnil, da je bila **vključitev lame opravljena predvsem na podlagi njegove uradne funkcije, pri čemer ni bila dovolj upoštevana širša relevantnost, zaradi katere je pojavljanje lame v prispevku sprožilo odklonilne odzive v javnosti.** Odgovorni urednik je zapisal, da je po etični plati za mnoge gledalce lahko upravičeno moteča aktivacija vodje skupnosti, ki je trenutno obtožen v sodnem procesu, zato **bi morali, kljub ustavno zajamčeni domnevi nedolžnosti do pravnomočne sodbe, pri pripravi prispevka upoštevati etično poslanstvo in pomen poslanstva predstojnikov verskih skupnosti, neodvisnost in avtonomno držo programskih ustvarjalcev pri soodločanju o izbirah sogovornikov, in celovito posredovanje informacij.**

Avtorica in urednica oddaje sta primerno utemeljili temo in vsebinski fokus oddaje. Pri utemeljitvi izbora sogovornikov pa sta spregledali, da je vključitev lame lahko sporna z več vidikov. Čeprav gre za versko oddajo, ki ne poroča o sodnih postopkih, bi morali avtorica in urednica preveriti okoliščine, ki vplivajo na izbiro sogovornika in njegovo verodostojnost, tudi z vidika videza verodostojnosti v javnosti. Pri verskih oddajah, v katerih sodelujejo predstavniki verskih skupnosti, je to še posebej poudarjeno, saj javnost od njih pričakuje najvišje etične in moralne standarde. Tudi primerjava s preteklimi leti ni utemeljena, saj so se v zvezi s sodnim postopkom v zadnjem letu pojavila nova dejstva.

Urednik in odgovorni urednik sta širši kontekst prepoznala in priznala njegov spregled.

Lama Shenpen Rinpoče, s pravim imenom Ronan Chatellier, je po navedbah več verodostojnih medijev (Delo, Dnevnik, Žurnal, 24ur.com) v sodnem postopku, v katerem mu tožilstvo očita spolni napad na tri osebe, mlajše od 15 let, kršitve njihove spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja ter prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva.

Do pravno močne sodbe vsekakor za vsakogar velja načelo nedolžnosti. To pa novinarjev in urednikov ne odvezuje odgovornosti, da so pri vključevanju sogovornikov, proti katerim tečejo sodni postopki, še posebej previdni in njihovo vključitev avtonomno in skrbno pretehtajo glede na nujnost njihove vključitve, fokus in kontekst prispevka in posledice vključitve ali ne vključitve za ohranitev zaupanja javnosti v RTV Slovenija.

Še posebej to velja v primerih, ko so v sodnem postopku udeležene tudi domnevne žrtve kaznivih ali drugih neprimernih dejanj in lahko s pojavljanjem obdolženca objavljena vsebina prizadene njihovo dostojanstvo.

K temu programske ustvarjalce zavezujejo tudi:

- Zakon o RTV Slovenija v 5. členu, kjer navaja, da morajo pri svojem delu še posebej spoštovati več načel, med drugim: »načelo resničnosti, nepristranskosti in celovitosti informacij; spoštovati človekovo osebnost in dostojanstvo /.../«.

- Programski standardi RTV Slovenija v poglavju III.: »Da bi RTV Slovenija delovala v interesu javnosti in izpolnjevala upravičena pričakovanja javnosti, mora upoštevati naslednja načela in naloge: /.../ negovanje novinarske verodostojnosti in odgovornosti z doslednim upoštevanjem poklicnih in etičnih standardov, predvsem načel resnicoljubnosti, neodvisnosti, nepristranskosti, spoštovanja človekovega dostojanstva in transparentnosti«.

- Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija posredno v več točkah, med drugim v točki 1.8: »/.../ Nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če: ne vsebujeta vseh poglobitvenih dejstev; vsebujeta nepomembne podatke na račun najpomembnejših dejstev; nevede ali vede zavajata gledalce in poslušalce /.../«.

Odzivi javnosti so pokazali, da je bilo zaradi vključitve lame:

- prizadeto dostojanstvo domnevne žrtve dejanj, ki so predmet sodnega pregona,
- okrnjeno zaupanje dela javnosti v RTV Slovenija, ki pri vključitvi lame ni upoštevala konteksta njegovega pojavljanja v slovenski družbi,
- okrnjeno zaupanje verske skupnosti v RTV Slovenija zaradi naknadnega umika prispevka iz ponovitvenega termina in spleta zaradi odzivov javnosti.

Iz vsega navedenega ugotavljam, da je pri uvrstitvi lame v prispevek o tibetanskem novem letu v oddajo Duhovni utrip prišlo do odmikov od zgoraj navedenih točk Zakona o RTV Slovenija, Programskih standardov RTV Slovenija in Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Ker gre v tem primeru za več odmikov, v seštevku dosegajo težo kršitve Programskih standardov, saj z okrnjenim zaupanjem slabijo bistveno vrednoto javnega medija – odgovornost (točka II.5, ki navaja: »Odgovornost javnega medija do javnosti je temelj medsebojnega zaupanja. Odgovornost v tem primeru pomeni, da RTV Slovenija jamči za kakovost predvajanih vsebin /.../«

Urednik in odgovorni urednik sta odmike priznala. Urednik Uredništva verskega programa se je prizadetim gledalcem opravičil, prispevek je bil začasno umaknjen. Odgovorni urednik je predlagal uredništvu pogovor o pripravah posameznih prispevkov ter soočenje in pridobitev različnih mnenj v primeru vsebin ali protagonistov, ki vzbujajo dvom.

Menim, da sta bila odziva urednika in odgovornega urednika primerna. Kljub temu uredništvu dodatno priporočam še:

- temeljito razpravo o širšem družbenem kontekstu umeščanja posameznih vsebin in sogovornikov v verske oddaje,
- razpravo o avtonomni izbiri sogovornikov, pri čemer so priporočila verskih skupnosti samo izhodišča, končna odločitev pa mora biti vedno uredniška, utemeljena na relevantnosti in verodostojnosti sogovornikov,
- razpravo o spoštovanju človekovega dostojanstva in izogibanju vsebinam, ki bi lahko kakor koli prizadele dostojanstvo posameznikov, povezanih s predvajano vsebino.

4.4 Odgovor Budistični kongregaciji Dharmaling

Najprej odgovarjam na zapis v predzadnjem odstavku: »Varuhinja pravic gledalcev pa se je brez našega mnenja očitno že opredelila v korist /.../«. Zapis je neresničen, saj se v času, ko je kongregacija pisala odziv, o oddaji v ničemer nisem opredelila, niti o njej nisem pisno, ustno ali drugače izrekla ničesar vse do te presoje, zapisane 8. aprila.

Zatem odgovarjam na pritožbe, vezane na spoštovanje Programskih standardov RTV Slovenija in Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Za presojo kršenja Ustave RS oziroma ustavnih vrednot in človekovih pravic varuhinja pravic gledalcev nisem pristojna.

Uresničevanje verske svobode in svobode izražanja predstavnikov verskih skupnosti lahko RTV Slovenija zagotavlja na več načinov in z različnimi sogovorniki. Pri tem mora ohraniti tudi novinarsko in uredniško avtonomijo pri izbiri sogovornikov in vsebin, seveda na način, da v čim večji meri predstavi bistveno sporočilo verskih skupnosti čim bolj verodostojno in celovito. Zahteva ali pričakovanje verske skupnosti, da v določeni oddaji ali prispevku nastopa točno določena oseba, četudi ta ni bistvena za fokus oddaje ali če je vsebino in fokus oddaje možno zagotoviti tudi z drugo osebo ali brez te osebe, lahko pomeni nedopustno vplivanje na novinarsko in uredniško avtonomijo. Programski standardi RTV Slovenija v točki II.2 določajo: »Programske ustvarjalke in programski ustvarjalci so pri svojem delu avtonomni in v interesu javnosti branijo poklicno avtonomijo pred pritiski političnih in kapitalskih centrov moči ter

drugimi interesnimi pritiski. V skladu s tem zavračajo dejanja, ki niso v skladu s programskimi, poklicnimi in etičnimi standardi.«

Kot je razvidno iz točke 4.1, sem presodila, da je bila umestitev prispevka o tibetanskem novem letu skladna s programsko zasnovo oddaje Duhovni utrip, z Zakonom o RTV Slovenija in Programskimi standardi RTV Slovenija, ki javnemu zavodu nalagajo, da »posebno pozornost posveča položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti«, in s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija, »da so v verskih programih v primernih razmerjih zastopane vse verske skupnosti, registrirane pri Uradu za verske skupnosti«.

Kljub temu sem presodila tudi, da je imelo uredništvo dovolj tehtne razloge (prizadetost gledalcev in sum, da so bili pri pripravi oddaje kršeni programski standardi in poklicna merila) za začasni umik oddaje s programa in iz arhiva do končne odločitve.

Končna odločitev mora biti dobro pretehtana in utemeljena. Od tehtnosti zakonskih in etičnih zadržkov ter avtonomnosti sprejete odločitve je odvisno, ali umik prispevka opredelimo kot cenzuro ali kot utemeljeno uredniško odločitev.

Končna odločitev o trajnem umiku prispevka je v pristojnosti odgovornega urednika. V odgovoru varuhinji je tehtno utemeljil programske standarde, poklicna merila in etična načela, ki bi jih moralo uredništvo upoštevati pri pripravi in objavi tega prispevka. Varuhinja sem v priporočilih uredništvu navedla še tri vidike: širši družbeni kontekst umeščanja vsebin in sogovornikov v verske oddaje, relevantnost in verodostojnost sogovornikov ter uredniško avtonomnost pri njihovi izbiri in izogibanje vsebinam, ki bi lahko prizadele dostojanstvo posameznikov.

Ljubljana, 8. aprila 2025

Marica Uršič Zupan

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

Odzivno poročilo Uredništva verskih oddaj TV Slovenija

ODZIVNO POROČILO urednika Uredništva verskih oddaj TV Slovenija Vida Stanovnika na priporočilo varuhinje

V uredništvu smo po objavljenem prispevku v dogovoru z odgovornim urednikom delo organizirali tako, da so vsi člani uredništva seznanjeni z oblikovanjem prispevkov oziroma oddaj od sinopsisa do izvedbe. Na ravni uredništva preverjamo vsebine ter primernost in način vključitve zunanjih protagonistov v prispevke in oddaje. V enem primeru smo glede predlaganega protagonista tudi že pridobili mnenje odgovornega urednika.

V uredništvu bomo spoštovali strokovno mnenje in sledili priporočilom varuhinje.

V okviru rednih tedenskih uredniških sestankov bomo opravili temeljite razprave o vseh treh izpostavljenih področjih: o umeščanju posameznih vsebin in sogovornikov v verske oddaje, o avtonomni izbiri sogovornikov ter o spoštovanju človekovega dostojanstva. Člani uredništva bodo pred razpravo prejeli potrebno gradivo (Zakon o RTV Slovenija, Poklicna merila in načela

novinarske etike v programih RTV Slovenija, Programski standardi RTV Slovenija) in bodo spodbujeni, da v razpravi aktivno sodelujejo.

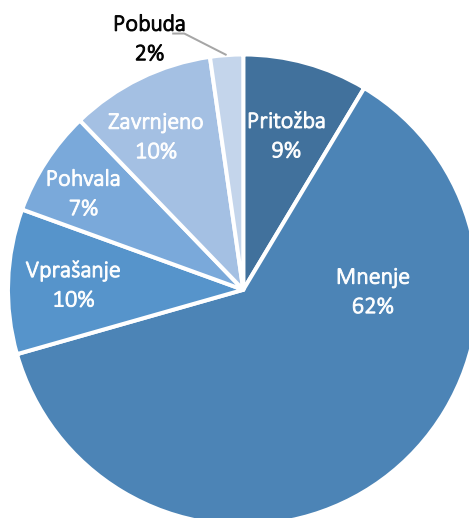
Čez pol leta bomo v uredništvu, na podlagi povzetka opravljene razprave, analizirali oddaje in prispevke ter določili poudarke za prihodnje delo.

STATISTIKA

Naziv OE	MAREC 2025	FEBRUAR 2025	MAREC 2024	Mesečno povprečje 2024
PPE TELEVIZIJA SLOVENIJA				
SKUPAJ	93	73	81	78,42
Informativni program	43	28	44	40,83
Kulturno umetniški program	10	6	2	7,5
Razvedrilni program	19	15	11	7,67
Športni program	8	4	11	10,58
TV Koper	0	1	0	0,25
TV Maribor	0	1	0	0,17
Splošno	13	18	13	11,42
PPE RADIO SLOVENIJA				
SKUPAJ	7	12	11	9
Radio Prvi	4	4	7	5,58
Val 202	2	3	1	1,33
Ars	0	4	0	0,17
Radio Koper	0	1	1	0,83
Radio Maribor	0	0	0	0,17
Radio Si	0	0	0	0,08
Splošno	1	0	2	0,83
RTV - PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI				
SKUPAJ	1	0	0	0,25
TV Capodistria	0	0	0	0,17
Radio Capodistria	0	0	0	0,08
TV studio Lendava	1	0	0	0
Pomurski madžarski radio (MMR)	0	0	0	0
PPE MMC				
SKUPAJ	51	52	25	34,67
Novinarske vsebine	23	27	5	10,33
Uporabniške vsebine	28	22	18	22,5
Storitve	0	3	2	1,83
RTV SLOVENIJA				
SKUPAJ	69	51	86	85,17
Jezikovna kultura	12	9	9	8,67
Oglaševanje	6	2	2	7,83
Dostopnost in prilagojeni programi	4	2	6	4,75
RTV-prispevek	6	3	1	2,75
Tehnične zadeve	6	4	7	6,25
RTV SLO - splošno	11	7	14	11,09
Svet RTV Slovenija	0	0	0	0
Varuhinja	2	2	0	1,83
Zavrnjena obravnava	22	22	47	42
VSI ODZIVI	221	188	203	207,5

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	<u>221</u>
Pritožba	19
Mnenje	137
Vprašanje	22
Pohvala	16
Pobuda	5
Zavrnjeno	22

SKUPAJ	<u>221</u>
Elektronska pošta	147
Spletni obrazec	40
Pismo	3
Telefon	31

